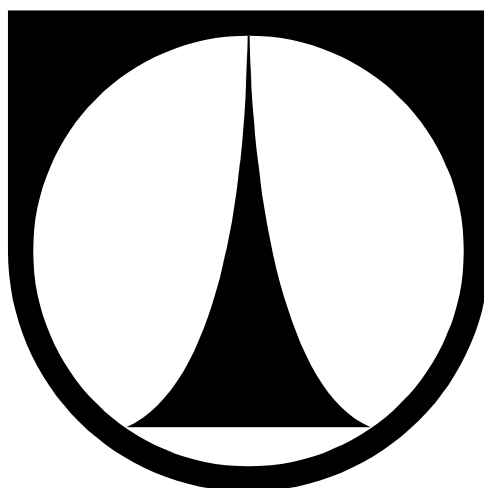


TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI

Ekonomická fakulta



DIPLOMOVÁ PRÁCE

2013

Bc. Marie Eliášová

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI

Ekonomická fakulta

Studijní program: **N 6208 – Ekonomika a management**

Studijní obor: **Podniková ekonomika**

Vývoj hospodaření zemědělského podniku po vstupu České republiky do EU

**Development of agricultural holding after the accession of the Czech
Republic into the EU**

DP – EF – KPE – 2013 – 13

Bc. Marie Eliášová

Vedoucí práce: Prof. Ing. Jách Ivan, CSc., katedra podnikové ekonomiky

Konzultant: Ing. Tobek Ladislav, hlavní ekonom a předseda představenstva

Počet stran: 101

Počet příloh: 0

Datum odevzdání: 10. května 2013

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI

Ekonomická fakulta

Akademický rok: 2012/2013

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Marie Eliášová**
Osobní číslo: **E11000205**
Studijní program: **N6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Podniková ekonomika**
Název tématu: **Vývoj hospodaření zemědělského podniku po vstupu České republiky do EU**
Zadávající katedra: **Katedra podnikové ekonomiky**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

1. Stanovení cílů diplomové práce.
2. Výběr ukazatelů finanční analýzy.
3. Historický vývoj podniku.
4. Rozbor dotací získávaných od státu a z EU.
5. Analýza hospodaření podniku.
6. Zhodnocení vývoje hospodaření podniku.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy: **65 normostran**

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

MRKVIČKA, J. a P. KOLÁŘ. Finanční analýza. 2. přeprac. vyd. Praha: ASPI, 2006. ISBN 80-7357-219-2.

SYNEK, M., E. KISLINGEROVÁ. a kol. Podniková ekonomika. 4. přeprac. a dopl. vyd. Praha: C.H.BECK, 2010. ISBN 978-80-7400-336-3.

HRDÝ, M. a HOROVÁ. Finance podniku. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2009. ISBN 978-80-7357-492-5.

SEDLÁČEK, J. Finanční analýza podniku. 2. aktualiz. vyd. Brno: Computer Press, 2011. ISBN 978-80-251-3386-6.

RŮŽIČKOVÁ, P. Finanční analýza: metody, ukazatele, využití v praxi. 4. aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-3916-8.

HELFERT, E. A. Financial Analysis: Tools and Techniques. New York: McGraw-Hill, 2001. ISBN 0-07-137834-0.

Elektronická databáze článků ProQuest (knihovna.tul.cz)

Vedoucí diplomové práce:

prof. Ing. Ivan Jáč, CSc.

Katedra podnikové ekonomiky

Konzultant diplomové práce:

Ing. Ladislav Tobek

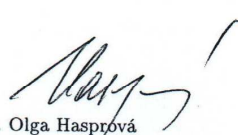
Zemědělské družstvo Růžový palouček, hlavní ekonom
a předseda představenstva

Datum zadání diplomové práce:

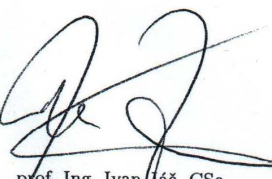
31. října 2012

Termín odevzdání diplomové práce:

10. května 2013


doc. Dr. Ing. Olga Hasprová
děkanka




prof. Ing. Ivan Jáč, CSc.
vedoucí katedry

V Liberci dne 31. října 2012

Prohlášení

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji diplomovou práci plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé diplomové práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li diplomovou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědom(a) povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Diplomovou práci jsem vypracoval(a) samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím diplomové práce a konzultantem.

V Liberci dne 10. května 2013

.....

Podpis

Poděkování

Ráda bych poděkovala vedoucímu práce, panu prof. Ing. Ivanu Jáčovi, CSc., za poskytování odborných rad, znalostí a zkušeností a za udílení nových podnětů k práci. Také bych chtěla poděkovat Zemědělskému družstvu „Růžový palouček“ za umožnění využití materiálů a konzultantovi Ing. Ladislavu Tobkovi za jeho čas a poskytnuté informace.

Anotace

Hlavním tématem diplomové práce je pomocí finanční analýzy posoudit vývoj hospodaření a finanční zdraví vybraného ekonomického subjektu, který podniká v zemědělství, v časovém horizontu posledních osmi let. Je posouzena nutnost dotací pobíraných podnikem v letech 2005 až 2012 a tyto dotace jsou blíže specifikovány. V práci jsou popsány zdroje dat pro finanční analýzu, metody výpočtu poměrových ukazatelů a bankrotních a bonitních modelů. Je popsána konkrétní firma a následně práce aplikuje metody finanční analýzy na tomto vybraném podniku za účelem zhodnotit finanční zdraví podniku a jeho další možný vývoj. Zároveň je podnik porovnán s nejbližším velkým konkurentem pomocí spider analýzy. Nakonec jsou shrnuty výsledky získané z finanční analýzy a ze zjištěných informací jsou vyvozeny závěry.

Klíčová slova

Altmanův model, cash-flow, finanční analýza, IN 95, IN 05, likvidita, rentabilita, rozvaha, SAPS, spider analýza, Top-Up, výkaz zisku a ztráty, zemědělské dotace.

Annotation

The main topic of this Diploma Thesis is through financial analysis to evaluate the economic development and financial health in the last time horizon of eight years of selected economic entity which operates in the agricultural sector. The thesis also assesses the need for grants which company received in the years 2005 to 2012, and these grants are further specified. The thesis describes sources of data for financial analysis, calculation methods of indicators and bankruptcy and credibility models. The next chapter describes specific company, Cooperative Farm "Růžový palouček", and subsequently are applied methods of financial analysis to the selected company. Thereby is evaluating its financial health and an is estimating of future development. At the same using the spider analysis is made a comparison with the nearest large competitor. At the end are summarized the results obtained from the financial analysis and from the gathered information are drawn the conclusions.

Key words

Agricultural grants, Altman model, balance sheet, cash-flow, financial analysis, confidence index IN 95, confidence index IN 05, liquidity, profit and loss account, profitability, SAPS, spider analysis, Top-Up.

Obsah

Seznam tabulek	12
Seznam obrázků.....	13
Seznam zkratk.....	14
Úvod	16
1 Historie zemědělství.....	17
1.1 Vývoj zemědělství v ČR před vstupem do EU	17
1.2 Zemědělství po vstupu ČR do EU	18
1.2.1 Dotační programy v ČR po vstupu do EU.....	19
2 Dotace v zemědělství od roku 2005	20
2.1 Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova	20
2.2 Platby na základě jednotné žádosti	21
2.3 Dotační programy využívané zemědělským podnikem.....	22
2.3.1 Jednotná platba na plochu („SAPS“).....	23
2.3.2 Národní doplňkové platby („Top-Up“)	25
2.3.3 Platba na krávy chované v systému s tržní produkcí mléka	28
2.3.4 Oddělená platba za cukr (SSP)	29
2.3.5 Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova	30
2.3.6 Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond, a. s.	30
3 Finanční analýza podniku.....	32
3.1 Zdroje informací pro finanční analýzu	32
3.1.1 Rozvaha	33
3.1.2 Výkaz zisků a ztrát	35
3.1.3 Výkaz peněžních toků (tzv. cash flow)	35
3.2 Uživatelé finanční analýzy	36
3.3 Techniky finanční analýzy.....	37
3.3.1 Metody finanční analýzy	38
3.4 Absolutní a procentní ukazatele	40
3.4.1 Horizontální rozbor.....	40
3.4.2 Vertikální rozbor.....	41

3.5	Rozdílové ukazatele.....	41
3.5.1	Čistý pracovní kapitál (ČPK)	42
3.5.2	Čisté pohotové peněžní prostředky (ČPP).....	42
3.5.3	Čisté peněžně – pohledávkové finanční prostředky	43
3.6	Poměrové ukazatele	43
3.6.1	Ukazatele výnosnosti (rentability).....	43
3.6.2	Ukazatele likvidity.....	45
3.6.3	Ukazatele aktivity	46
3.6.4	Ukazatele finanční struktury.....	48
3.7	Souhrnné indexy hodnocení	50
3.7.1	Altmanův model	51
3.7.2	Index důvěryhodnosti	52
4	Zemědělské družstvo „Ružový palouček“	54
4.1	Charakteristika činností společnosti	55
4.1.1	Organizační struktura	56
4.2	Vývoj hospodaření.....	57
4.2.1	Živočišná výroba	58
4.2.2	Rostlinná výroba.....	61
4.2.3	Služby	64
4.2.4	Pracovní síla	65
4.3	Dotace v podniku.....	66
4.3.1	Hospodářský výsledek po odečtení dotací.....	68
4.4	Finanční analýza celého podniku	68
4.4.1	Horizontální analýza aktiv	69
4.4.2	Horizontální analýza pasiv	72
4.4.3	Horizontální analýza výkazu zisku a ztráty	74
4.4.4	Vertikální analýza aktiv	76
4.4.5	Vertikální analýza pasiv	79
4.4.6	Čistý pracovní kapitál	81
4.4.7	Ukazatele výnosnosti (rentability).....	82
4.4.8	Ukazatele likvidity.....	83
4.4.9	Ukazatele aktivity	84

4.4.10 Ukazatele finanční struktury.....	86
4.4.11 Altmanův model	92
4.4.12 Index důvěryhodnosti IN 95	93
4.4.13 Index důvěryhodnosti IN 05	94
Závěr.....	96
Seznam použité literatury	100

Seznam tabulek

Tabulka 1: Přepočtové koeficienty pro stanovení velké dobytčí jednotky.....	27
Tabulka 2: Rozvaha.....	34
Tabulka 3: Vývoj produkce mléka, realizačních cen a tržeb (v tis. Kč).....	58
Tabulka 4: Vývoj prodeje a realizačních cen hovězího masa (v q, Kč/kg).....	60
Tabulka 5: Vývoj produktivity práce (v tis. Kč, průměrných přepočtených jednotkách) ...	66
Tabulka 6: Vybrané dotace přijaté podnikem v jednotlivých letech (v tisících Kč)	67
Tabulka 7: Výsledek hospodaření bez dotací (v tis. Kč).....	68
Tabulka 8: Horizontální analýza aktiv (v tis. Kč, indexech).....	69
Tabulka 9: Horizontální analýza pasiv (v tis. Kč, indexech).....	72
Tabulka 10: Horizontální analýza výkazu zisku a ztrát (v tis. Kč, indexech)	74
Tabulka 11: Vertikální analýza aktiv (v tis. Kč, procentech).....	76
Tabulka 12: Vertikální analýza pasiv (v tis. Kč, procentech)	79
Tabulka 13: Čistý pracovní kapitál (v tis. Kč)	81
Tabulka 14: Ukazatele rentability (v procentech)	82
Tabulka 15: Vývoj ukazatelů likvidity (v procentech).....	83
Tabulka 16: Vývoj ukazatelů aktivity (v desetinných číslech, dnech)	84
Tabulka 17: Ukazatele finanční struktury (v procentech, desetinných číslech).....	87
Tabulka 18: Altmanův model v čase (v desetinných číslech)	93
Tabulka 19: Vývoj hodnot Indexu důvěryhodnosti IN 95 (v desetinných číslech).....	94
Tabulka 20: Vývoj indexu důvěryhodnosti (IN 05) (v desetinných číslech)	95

Seznam obrázků

<i>Obrázek 1: Třídění ukazatelů</i>	39
<i>Obrázek 2: Vývoj tržeb za mléko</i>	59
<i>Obrázek 3: Vývoj tržeb z rostlinné výroby</i>	62
<i>Obrázek 4: Vývoj tržeb za poskytnuté služby</i>	65
<i>Obrázek 5: Vývoj produktivity práce</i>	66
<i>Obrázek 6: Vývoj dlouhodobého majetku</i>	70
<i>Obrázek 7: Vývoj výsledků hospodaření běžných období</i>	74
<i>Obrázek 8: Vývoj celkových aktiv a dlouhodobého majetku a oběžných aktiv</i>	78
<i>Obrázek 9: Vývoj základních složek pasiv</i>	81
<i>Obrázek 10: Vývoj ČPK a oběžných aktiv a krátkodobých závazků</i>	82
<i>Obrázek 11: Vývoj ukazatelů rentability (v procentech)</i>	82
<i>Obrázek 12: Vývoj likvidit</i>	83
<i>Obrázek 13: Vývoj ukazatelů rychlosti obrátu</i>	84
<i>Obrázek 14: Vývoj ukazatelů doby obrátu</i>	85
<i>Obrázek 15: Vývoj vlastnického a věřitelského rizika</i>	87
<i>Obrázek 16: Vývoj úrokového krytí a finanční páky</i>	88
<i>Obrázek 17: Altmanův model v čase</i>	93
<i>Obrázek 18: Vývoj hodnot Indexu důvěryhodnosti In 95</i>	94
<i>Obrázek 19: Vývoj Indexu důvěryhodnosti IN 05</i>	95

Seznam zkratek

A	Aktiva
CF	Cash flow, výkaz o peněžních tocích
ČMSCH	Českomoravská společnost chovatelů, a. s.
ČPK	Čistý provozní (pracovní) kapitál
ČPP	Čisté pohotové peněžní prostředky
Dojnice	Platba na krávy chované v systému s tržní produkcí mléka
DO	Doba obratu
FO	Fyzická osoba
GAEC	Podmínky dobrého zemědělského a environmentálního stavu
IBR	Infekční rinotracheitida skotu
ISPA	Instrument for Structural Policies for Pre-Accession - předvstupní nástroj pro strukturalizaci politik států kandidujících na vstup do EU
LPIS	Evidence využití zemědělské půdy podle uživatelských vztahů
P	Pasiva
PHARE	Poland and Hungary Hid for Reconstruction of the Economy – podpora pro obnovu hospodářství v Polsku a Maďarsku
PO	Právnícká osoba
PRV	Operační program pro rozvoj venkova a multifunkčního zemědělství
RO	Rychlost obratu
ROA	Rentabilita aktiv
ROE	Rentabilita vlastního kapitálu
ROI	Rentabilita vloženého kapitálu
ROS	Rentabilita tržeb a nákladovosti
SAPARD	Speciální předvstupní program pro rozvoj zemědělství a venkova

SAPS	Jednotná platba na plochu
SMR	Povinné požadavky na hospodaření
SSP	Oddělená platba za cukr
STP	Oddělená platba za rajčata
SZIF	Státní zemědělský intervenční fond
TUL	Technická univerzita v Liberci
VDJ	Velká dobytčí jednotka

Úvod

V diplomové práci je zpracována finanční analýza vývoje hospodaření zemědělského podniku, a to v letech po vstupu České republiky do Evropské unie. Přestože ČR vstoupila do EU již 1.5.2004, v práci je za první rok počítán rok 2005, jelikož je prvním celým rokem po vstupu, za který jsou vypracovány účetní výkazy. Analýza vývoje má za úkol posoudit finanční situaci firmy a pomoci odhalit, jak si firma vede vzhledem ke konkurenci. Protože po vstupu do EU hrají pro zemědělské podniky hlavní úlohu dotace, budou v práci také podrobněji rozebrány.

Cílem diplomové práce je posoudit vývoj hospodaření podniku po vstupu do Evropské unie. Posoudit jeho zdraví a uvážit nutnost dotačních programů pro prosperitu zemědělského podniku.

Nejprve je stručně popsána historie českého zemědělství, která je dále zaměřena hlavně na spolupráci s Evropskou unií, kdy jsou rozebrány druhy dotací, které podnik přijímal v minulosti a jež pobírá v současnosti. Dále je zde popsána finanční analýza - její funkce, uživatelé a zdroje informací a také metody výpočtu jednotlivých vybraných ukazatelů.

Další část popisuje historii a předmět podnikání firmy Zemědělské družstvo „Růžový palouček“. Poté je zkoumán vývoj hospodaření v letech 2005 – 2012. Je provedena finanční analýza průběhu hospodaření vybraného podniku podle metod uvedených v teoretické části, vyhodnocen vývoj hospodaření, provedeno srovnání s konkurencí pomocí spider analýzy a na závěr je provedeno zhodnocení současné situace a prognózován další možný vývoj.

1 Historie zemědělství

Zemědělství je jedním odvětvím národního hospodářství. Zabývá se pěstováním zemědělských plodin a chovem zvířat a to jak pro potravinářský průmysl, tak i jiné účely (např. pěstování cukrové řepy na výrobu biolíhu, řepky olejné pro výrobu složky biopaliv).

Za největší předěl v historii lidstva je považován přechod z lovu na zemědělskou činnost (chov a pěstební činnost). Zemědělství bylo důležitou činností hlavně v oblastech, kde se střídala roční období a kde v některých částech roku nebyl dostatek potravin a bylo tedy důležité nashromáždit dostatek jídla i na tato nepříznivá období.

S rozvojem civilizace a mocenského rozdělení oblastí se stávalo čím dál důležitějším zajištění potravinové samostatnosti těchto celků. Je jasné, že z těchto důvodů se úrodné oblasti stávaly v historii příčinou válečných konfliktů.

Agrotechnický pokrok posledních století dovolil zemědělství rozvinout se nejenom po technické stránce (nové výkonnější stroje), ale i v oblasti výnosnosti půdy (nová hnojiva, která nepoškozují životní prostředí, ale jsou zároveň vysoce účinná; selektivní postřiky, které zbaví porosty plevelů a umožní tak plnohodnotný vývin plodin atd.). Zároveň umožnil zvýšení produktivity práce.

Charakter zemědělské činnosti je rozdílný oproti jiným odvětvím. Podniky se musejí vypořádat s rozmary počasí, jako i s potřebami živých organismů, které využívají pro svou činnost. Pokud je vzat v potaz fakt, že na zemědělské činnosti jsou všichni lidé závislí, a že tento obor podnikání je vystaven různým neovlivnitelným faktorům, jeví se jako nutnost zemědělství nějakým způsobem podporovat.

1.1 Vývoj zemědělství v ČR před vstupem do EU

Základním cílem zemědělství do roku 1989 bylo v Československé socialistické republice maximalizovat zemědělskou produkci. Země byla zemědělsky soběstačná a přebytky vyvážela hlavně do zemí tehdejšího východního bloku (soustředěného do Rady vzájemné hospodářské pomoci), kde nedostatkem zemědělské produkce trpěla hlavně SSSR. Protože

byl vyvíjen tlak na maximalizaci produkce, docházelo k využívání i méně vhodných zemědělských oblastí, kde byla snaha zvýšit výnosnost nadměrným využíváním umělých hnojiv, což negativně ovlivňovalo životní prostředí. Aby byly nerovnosti v produkci jednotlivých oblastí vyrovnávány, byl nastaven dotační program založený na přírodních předpokladech zemědělského hospodaření. Území státu bylo rozděleno do 42 produkčních ekonomických skupin (číslo 1 bylo určeno pro nejúrodnější oblasti a 42 nesly oblasti nejméně úrodné). Oblastem 1-20 byla vyměřena odstupňovaná pozemková daň a ta byla formou diferenčních příplatků přerozdělena zemědělským jednotkám v oblastech 21 – 42.

Po rozpadu Sovětského svazu ještě do roku 1992 platil zavedený systém, ale ten byl novými Zákony 42/1992 Sb., a 286/1992 Sb., zrušen a nastalo období bez jakékoliv dotační politiky. Tato opatření přinesla výraznou krizi zemědělského sektoru. Až po roce 1997 se začala právní situace pro zemědělství vylepšovat, byly přijímány normy znovu zavádějící dotační programy, které se stále více přibližovaly úpravě v EU.

V období před vstupem České republiky do Evropského společenství využívala ČR předvstupní programy. Mezi tři základní nástroje finanční pomoci EU se řadily programy PHARE, ISPA a SAPARD. Program PHARE byl vytvořen roku 1989 a měl původně pomáhat Polsku a Maďarsku. Pro tehdejší Československo byl zahájený roku 1990 a nástupnický stát Česká republika pokračovala ve využívání programu i po roce 1993. Tento program měl pomoci ČR v přípravách na členství v EU. Roku 2000 přibýly platby ISPA a SAPARD, které měly taktéž napomáhat ČR s přípravami na vstup do EU.

1.2 Zemědělství po vstupu ČR do EU

S blížícím se vstupem ČR do EU se projevovala kladná očekávání zemědělců v podobě zvyšování investičních výdajů. 1. května 2004 vstoupila Česká republika do Evropské unie a tím jí bylo umožněno získávat každoročně značné finanční prostředky pro množství oblastí i oborů. Pro zemědělství to znamenalo nejenom příliv kapitálu v podobě provozních a investičních dotací, ale také povinnost respektovat principy Společné zemědělské politiky. Mezi ně patří princip jednotného společného trhu (volný pohyb zemědělských produktů mezi členskými zeměmi), princip preference výrobků pocházejících z EU (tím dochází k ochraně členských producentů před levným konkurujícím dovozem

z nečlenských států) a princip finanční solidarity (společná účast všech členských zemí na financování součástí Společné zemědělské politiky). [16]

Jsou různé názory na otázku dotací a regulací stanovených Evropskou unií v zemědělství. Někteří dotace podporují. Jiní tvrdí, že v zemědělství jsou dotace nadměrné a nepřiměřené a že se jedná o obor podnikání srovnatelný s ostatními, tak není nezbytné ho tolik podporovat. Také je Evropské unii vyčítáno, že tímto podporuje nemoderní postupy a produkuje potraviny se zbytečně vysokými náklady. Pokud by se na tuto problematiku nahlíželo ze strany českých zemědělců, bylo by nutné konstatovat, že zemědělské podniky by bez dotací patrně zanikly (finance vkládané do zemědělství by podnikatelé raději vložili jinde, kde by byly výsledky lepší). Nebo by došlo k jinému vývojovému scénáři...aby byly podniky výdělečné a mohly se chovat jako ostatní firmy na trhu, musely by zvýšit ceny svých prodávaných komodit, tím by došlo k navýšení prodejních cen potravin a protože potraviny jsou pro lidstvo nezbytnou komoditou, kupovaly by je i tak, ale snížila by se hodnota prostředků vynakládaných na jiné komodity.

Možná, že tento pohled je trochu zkreslený, možná že by bylo možné produkovat zemědělské komodity levněji, ale české zemědělské podniky byly dlouhou dobu výrazně podporovány dotacemi z různých zdrojů, takže nebyli nuceni snižovat výrazně náklady tak, aby na trhu obstály i bez dotačního kapitálu. Toto se projevilo obzvláště ve výše zmíněném období po roce 1992, kdy se poměrně hodně zemědělských podniků dostalo do existenčních problémů.

1.2.1 Dotační programy v ČR po vstupu do EU

Po vstupu do EU byl program SAPARD nahrazen Operačním programem rozvoje venkova a multifunkčního zemědělství, nově vznikla podpora rybářství. Financování bylo rozděleno mezi EU a ČR převážně v poměru 3:1. Cílem byla podpora zemědělské prvovýroby, zpracování zemědělských produktů, podpora vodního a lesního hospodářství a zajištění trvale udržitelného rozvoje venkova. Dotační programy v EU jsou vypisovány na určitá období, staré jsou ukončovány a nahrazovány novými.

2 Dotace v zemědělství od roku 2005

Pojmem dotace se rozumí poskytnutí určitého množství finančních prostředků od státu, územněsprávního celku, popřípadě z fondů EU. Peněžitá úhrada je vázána splněním jasně definovaných podmínek.

Na portálu Ministerstva zemědělství jsou dotace specifikovány a strukturovány podle zdroje financí takto : „*Dotační zdroje lze v České republice (ČR) rozdělit na dvě základní skupiny podle zdroje finančních prostředků. Po vstupu ČR do Evropské unie (EU) jsou zemědělcům nabízeny evropské dotační programy (většinou částečně kofinancované ze státního rozpočtu ČR), které jsou vhodně doplněny národními dotačními programy (plně hrazeny ze státního rozpočtu ČR). Evropské dotační programy spolu s národními doplňkovými platbami administruje a vyplácí Státní zemědělský intervenční fond.*“ [18]

V současnosti je možné využívat Program rozvoje venkova a Platby na základě jednotné žádosti. Jednotlivé dotace, o které podnik žádá, nebo žádal v minulosti, budou specifikovány dále. Zároveň u nich budou definovány i podmínky nutné k jejich získání.

2.1 Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova

Evropská unie poskytuje z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova podpory, které jsou v České republice využívány prostřednictvím tzv. Programu rozvoje venkova (dále jen PRV). Opatření PRV má přispět k naplňování cílů Lisabonské strategie ve všech jejích oblastech:

- Společnost založená na znalostech
- Vnitřní trh a podnikatelské prostředí
- Trh práce
- Udržitelný rozvoj

PRV České republiky se vztahuje na roky 2007 – 2013 a je možné v něm žádat o dotaci pro jednotlivé osy. Platby PRV zprostředkovává Státní zemědělský intervenční fond. Základní struktura PRV má čtyři osy s následujícím zaměřením:

- Osa I je zaměřena na zlepšení konkurenceschopnosti zemědělství, potravinářství a lesnictví. Jejím cílem je posilovat dynamiku podnikání v zemědělství a potravinářské výrobě, podporovat modernizaci zemědělských podniků, pozemkové úpravy a v neposlední řadě podporovat přidávání hodnoty zemědělským a potravinářským produktům.
- Osa II má za úkol zvýšit biologickou rozmanitost, chránit vodu a půdu, zmírnit klimatické změny a zachovat a rozvíjet tradiční zemědělské krajiny.
- Osa III bojuje za zkvalitnění života ve venkovských oblastech a diverzifikaci hospodářství venkova. Mezi hlavní priority patří tvorba pracovních příležitostí, podpora využívání obnovitelných zdrojů energie a např. také ochrana kulturních památek.
- Osa IV je zacílena na pomoc místním obyvatelům venkovských mikroregionů vypracovat vlastní strategii rozvoje území, ve kterém žijí a podpořit projekty pro jeho rozvoj. Cílem je zkvalitnění života ve venkovských oblastech, posílení ekonomického potenciálu a mj. zhodnocení přírodního a kulturního dědictví venkova. [9]

2.2 Platby na základě jednotné žádosti

Jedná se o žádost, která sdružuje žádosti o podpory z určitých dotačních programů. Až do roku 2012 byly součástí jednotné žádosti tyto platby:

- Jednotná platba na plochu (SAPS)
- Platba v méně příznivých oblastech
- Platba v oblastech Natura 2000 na zemědělské půdě
- Národní doplňkové platby (Top-Up)
- Platba na krávy chované v systému s tržní produkcí mléka (Dojnice)
- Oddělená platba na cukr (SSP)
- Oddělená platba na rajčata (STP)
- Platby v rámci agroenvironmentálních opatření [3]

Od roku 2012 jednotná žádost zahrnuje tyto platby:

- Jednotná platba na plochu,
- Platba v méně příznivých oblastí,
- Platba v oblastech Natura 2000 na zemědělské půdě,
- Oddělená platba na cukr,
- Oddělená platba na rajčata,
- Zvláštní podpora na krávy chované v systému s tržní produkcí mléka,
- Zvláštní podpora na telata masného typu,
- Zvláštní podpora na bahnice, popř. kozy, pasené na travních porostech,
- Zvláštní podpora na brambory pro výrobu škrobu,
- Zvláštní podpora na chmel,
- Agroenvironmentální opatření. [4]

Žádosti je nutné podat na místně příslušná pracoviště Agentur pro zemědělství a venkov a to nejpozději do 15. května příslušného roku. Žadatel může podat žádost buď elektronickou cestou (datová schránka, Portál farmáře SZIF, e-podatelná), osobně nebo poštou.

2.3 Dotační programy využívané zemědělským podnikem

Protože dotace mohou být žádány na velké množství účelů, pro bližší specifikaci byly vybrány pouze některé dotace, které byly podniku přiřčeny. Podnik v letech 2005 – 2012 čerpal dotace z programů: Jednotná dotace na plochu, Top – up, Platba na krávy chované v systému s tržní produkcí mléka (dále Dojnice), Oddělená platba na cukr. Poměrně velkou položkou byly i dotace na pojištění plodin a nákaz u zvířat. Mezi méně významné čerpané dotace patřily dotace na Národní ozdravovací program od infekční rinotracheitidy skotu (IBR), dotace na plemenářskou činnost, dotace na náhradu nákladů na kadavery (tj. likvidace uhynulých zvířat), dotace na využívání poradenských služeb a dotace za pěstování energetických plodin, podpora komplexní sklizně máku, dotace na nákup osiva obilovin atd. Dále se podniku podařilo získat dotaci z evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova. Nejvýznamnější dotace získané v období mezi roky 2005 až 2012 budou rozvedeny v následujícím textu.

2.3.1 Jednotná platba na plochu („SAPS“)

Česká republika využívá od roku 2004 pro výplatu přímých plateb systém jednotné platby na plochu („SAPS“). ČR neobdržela po vstupu do EU přímé platby v plné výši, ale byly jí postupně navyšovány z 25 % za rok 2004 po pěti procentech do roku 2007 a od té doby po deseti procentech. Za rok 2012 tedy dostala 90 % část přímých podpor. ČR bylo, stejně jako ostatním novým členským státům, umožněno přímé podpory dorovnávat z vlastních zdrojů – tzv. národními doplňkovými platbami k přímým podporám („Top-Up“), tyto platby budou popsány v další podkapitole. [10]

Jednotná platba na plochu je plošná dotace, která umožňuje zemědělcům dosahovat stabilnějších příjmů. Zemědělcům je vyplácena za obhospodařování zemědělské půdy, nehledě na plodiny, které jsou na ní konkrétně pěstovány. Výše podpory není vázána druhem kultury.

Zemědělské kultury a podkultury, na které se vztahuje platba SAPS dle § 3 zákona o zemědělství:

- orná půda
- travní porost stálá pastvina
- travní porost ostatní
- vinice
- chmelnice
- ovocný sad intenzivní
- ovocný sad ostatní
- školka
- zelinářská zahrada
- rychle rostoucí dřeviny
- jiná kultura oprávněná pro dotace [4]

Žadatelem o tuto platbu může být fyzická osoba (FO) i právnická osoba (PO), která obhospodařuje zemědělskou půdu vedenou na ní v Evidenci půdy založené na uživatelských vztazích („LPIS“). Mezi hlavní podmínky pro získání dotace patří dodržení minimální výměry nejméně 1 ha zemědělské půdy při součtu všech půdních bloků a dílů

půdních bloků uvedených v Jednotné žádosti. Zemědělská půda, na kterou je žádána platba SAPS, musí být žadatelem vedena v Evidenci půdy nejméně od data podání žádosti do 31. srpna kalendářního roku, ve kterém se žádá o podporu. Půda vedená na žadatele v LPIS musí být po celé období zemědělsky obhospodařována a udržována v souladu s podmínkami Cross Compliance – podmínky dobrého zemědělského a environmentálního stavu (GAEC) a povinné požadavky na hospodaření (SMR). Kromě těchto podmínek jsou pro pěstitele určitých plodin stanoveny ještě doplňkové podmínky. Mezi tyto speciální plodiny patří konopí seté, plodiny k produkci sušených krmiv a rychle rostoucí dřeviny.

Jednotlivé podmínky GAEC se v průběhu let měnily, níže jsou uvedeny podmínky z příručky vydané v roce 2011. Mezi základní podmínky GAEC patří:

- zajištění ponechání strniště sklizené plodiny, nebo ponechání zorané půdy za účelem zasakování vody na půdních blocích se sklonitostí přesahující 7 % minimálně do 30. listopadu
- nepěstování širokořádkových plodin kukuřice, brambor, řepy, bobu setého, sóji a slunečnice na půdách vedených v Evidenci jako silně erozně ohrožené, obilniny a řepka olejná musí být pěstovány s využitím půdoochranných technologií
- aplikování tuhých statkových hnojiv či tuhých organických hnojiv v určité dávce na půdních blocích o rozloze nejméně 20 % z orné půdy vedené v Evidenci, nebo pokrytí nejméně tohoto procenta výměry některými z předpisem stanovenými druhy plodin v období od 31. května do 31. července příslušného kalendářního roku
- nepálení bylinných zbytků na půdních blocích užívaných žadatelem
- žadatel nesmí provádět na jím užívaném půdním bloku agrotechnické zásahy, pokud je půda zaplavená, nebo přesycená vodou, s výjimkou vlastní sklizně plodiny a regulace rostlin netýkavky žláznaté, nebo bolševníku velkolepého
- nerušení krajinných prvků a druhu zemědělské kultury rybník
- zajištění regulace rostlin netýkavky žláznaté a bolševníku velkolepého na jím užívaných půdních blocích
- žadatel nesmí změnit na jím užívaných půdních blocích kulturu travní porost na druh zemědělské kultury orná půda
- žadatel má povinnost zajistit, aby se po 31. říjnu na blocích s kulturou travní porost nenacházel porost vyšší než 30 cm

- žadatel je povinen předložit povolení pro nakládání s povrchovými nebo podzemními vodami v případě, že využívá zavlažování a je zároveň vlastníkem, nebo provozovatelem zavlažovací soustavy
- žadatel, který užívá půdní blok sousedící s útvarem povrchových vod, musí zachovávat ochranný pás nehnojené půdy šíře nejméně 3 m od břehové čáry, pokud není jiným právním předpisem stanoven jinak. [3]

Povinné požadavky na hospodaření (SMR) jsou stanoveny směrnicemi Rady a nařízeními Evropského parlamentu. Zabývají se oblastí životního prostředí, veřejného zdraví a zdraví zvířat a rostlin, oznamováním nálezů atd.

Žádost o poskytnutí podpory SAPS je nutné podat nejpozději do 15. května kalendářního roku formou jednotné žádosti. Platbu SAPS zajišťuje a vyplácí Státní zemědělský intervenční fond (dále SZIF). [4]

Výpočet platby SAPS

Výše podpory se vypočítá jako sazba na 1 ha zemědělské půdy (v Kč) x způsobilá plocha zemědělské půdy. Sazba je zveřejňována Státním zemědělským intervenčním fondem nejpozději 30. listopadu daného kalendářního roku. Je vypočtena na základě stanovení roční finanční obálky a celkového počtu hektarů. Způsobilou plochou se rozumí plocha, u níž byly splněny všechny vyžadované podmínky. Za porušení podmínek platby SAPS jsou udělovány sankce, případně jsou platby zamítnuty.

Platba je žadateli poukázána v období od 1. prosince do 30. června následujícího roku na jeho bankovní účet uvedený v jednotné žádosti. Přiznání platby SAPS ovlivňuje národně doplňkové platby, jako jsou Top-Up, SSP, STP. Žadatel nemůže získat tyto tři platby, pokud mu nebyla přiznána Jednotná platba na plochu. [3]

2.3.2 Národní doplňkové platby („Top-Up“)

Národní doplňkové platby se poskytovaly k jednotné platbě SAPS. Byly plně hrazeny z rozpočtu ČR a jejich účelem bylo dorovnání vybraných komodit, které byly

zjednodušením plateb v systému SAPS znevýhodněny oproti plnému systému přímých podpor v původních státech EU. Žádost o poskytnutí dotace byla součástí jednotné žádosti, musela být tedy podána do 15. května daného kalendářního roku. Platba Top-Up byla přímo závislá na platbě SAPS (pokud nebyla žadateli přiznána platba SAPS, nemohl získat ani platbu Top-Up) a platily pro ni stejné všeobecné podmínky. [11]

Platbu Top-Up spravoval Státní zemědělský intervenční fond, který ji poskytoval v těchto oblastech (dle příručky pro rok 2011):

1. platba na chmel
2. platba na přežvýkavce
3. platba na chov ovcí, popř. chov koz
4. platba na chov krav bez tržní produkce mléka
5. platba na brambory pro výrobu škrobu [3]

V předchozích letech, byla platba Top-Up uplatňována navíc ještě v těchto oblastech:

6. platba na pěstování lnu na vlákno (platné do roku 2009)
7. platba na pěstování chmele (platné do roku 2009) [1]
8. platba na zemědělskou půdu (platné do roku 2010) [2]

V příručce pro rok 2012 byly vyloučeny národní doplňkové platby (Top-Up) z Jednotné žádosti, protože rozpočet Ministerstva zemědělství neumožňoval jejich vyplácení. Jako náhrada národních doplňkových plateb byly zavedeny samostatné platby na chmel, brambory pro výrobu škrobu, telata masného typu a bahnice, popř. kozy, pasené na travních porostech. Podmínky těchto plateb jsou odlišné od podmínek Top-Up. [4]

Dále budou blíže rozebrány pouze platby ze systému plateb Top-Up, které využíval zvolený zemědělský podnik.

Platba na přežvýkavce

Žadatelem mohla být FO i PO, která chovala k 31. březnu předcházejícího roku přežvýkavce na hospodářství registrovaném v ústřední evidenci, a to v množství nejméně

dvě velké dobytčí jednotky (VDJ). Do počtu se nezahrnovali kozli a berani. Koně, osli ani jejich kříženci se pro potřebu této platby mezi přežvýkavce nepočítali.

Pokud žadatel v předchozích letech (2007, 2008, 2009 nebo 2010) neobdržel platbu na přežvýkavce, byl povinen přiložit k žádosti o Národní doplňkové platby také doklady o stavu jím chovaných přežvýkavců k 31. březnu předcházejícího roku. Tyto doklady potvrzující stav skotu, ovcí a koz a zároveň nápočet VDJ pro skot, ovce a kozy obdržel podnik na žádost od Českomoravské společnosti chovatelů, a. s. (dále jen ČMSCH) a byly orazítkovány a podepsány příslušnými pracovníky této společnosti chovatelů. Jestliže v některém z předchozích let podnik platbu na základě výše zmíněných dokumentů čerpal, nemusel tyto doklady znovu předkládat, Fond tuto platbu již nadále vyplácel žadateli podle dokumentů doložených v předcházejících letech. [3]

Platba na chov krav bez tržní produkce mléka

Žadatelem o tuto platbu mohla být opět FO nebo PO, která chovala na hospodářství registrovaném v ústřední evidenci podle plemenářského zákona krávy bez tržní produkce mléka. Výjimku tvořila plemena uvedená v příloze k Příručce pro žadatele. Platba se vztahovala na krávy chované nejméně v období od 1. do 31. července daného roku v množství nejméně dvě VDJ. Žadatel byl povinen předložit do 30. září předchozího roku doklady z ústřední evidence, kterými prokázal stav chovu krav a výpočet VDJ. Tyto dokumenty obdržel žadatel od ČMSCH. [1] Způsob přepočtení je uveden v následující tabulce:

Tabulka 1: Přepočtové koeficienty pro stanovení velké dobytčí jednotky

Věková kategorie	Přepočítávací koeficienty na VDJ
Skot nad 24 měsíců	1,0
Skot nad 6 měsíců do 24 měsíců včetně	0,6
Skot nad 1 měsíc do 6 měsíců včetně	0,2
Ovce a kozy nad 12 měsíců	0,15

Zdroj: Příručka pro žadatele. Vydal Státní zemědělský a intervenční fond v roce 2011. Str. 17

Platba na zemědělskou půdu

Tato platba byla poskytována do roku 2010. Žadatelem byla FO i PO, která obhospodařovala zemědělskou půdu vedenou v centrální evidenci o výměře nejméně jeden hektar. Tato platba mohla být žádána na veškerou zemědělskou půdu, která byla na žadatele vedena v LPIS jako způsobilá zemědělská půda nejméně od data podání žádosti do 31. srpna. K žádosti musela být připojena Deklarace půdy – SAPS a Top-Up s vyplněnými seznamy půdních bloků a dále bylo nutné přiložit mapu půdních bloků, uvedených v Deklaraci. [1]

Výpočet platby Top-Up a možné sankce

Státní zemědělský a intervenční fond zveřejňoval sazby jednotlivých plateb Top-Up nejpozději do 30. listopadu a těmi se násobila příslušná hodnota. Za zjištěné chyby nebo nedostatky mohly být žadateli vyměřeny sankce lišící se podle závažnosti zjištěného nedostatku. [3]

2.3.3 Platba na krávy chované v systému s tržní produkcí mléka

O platbu na krávy chované v systému s tržní produkcí mléka (Dojnice) bylo možné v Jednotné žádosti poprvé požádat v roce 2010. Žadatelem je FO nebo PO chovající krávy s tržní produkcí mléka na hospodářství registrovaném v ústřední evidenci vedené podle plemenářského zákona k 31. březnu roku, na který je platba požadována. Žadatel musí vykázat veškerou zemědělskou půdu, kterou užívá, bez ohledu zda na ni žádá některou plošnou platbu. Aby byla platba přiznána, musí být chovány nejméně dvě VDJ.

K Jednotné žádosti musí být připojen seznam dojnic chovaných žadatelem k 31. březnu a formulář prokazující podíl příjmů, nebo výnosů za prodané mléko na celkových příjmech nebo výnosech ze zemědělské výroby za kalendářní rok předcházející datu podání žádosti. Co se zahrnuje do příjmů/výnosů ze zemědělské činnosti je specifikováno v příručce. Dále je nutné připojit kopie dokladů prokazující prodej mléka odběrateli, seznam a výměru všech půdních bloků, které jsou evidovány v LPIS na žadatele, a mapu těchto půdních

bloků. Žádost o platbu na dojnice je součástí Jednotné žádosti a musí se tedy podat do 15. května (popř. do data uvedeného v Příručce). [3]

Výpočet platby

Podle počtu dojnic jsou stanoveny VDJ, na které poskytne fond žadateli platbu, pokud je zároveň splněna podmínka, že podíl příjmů nebo výnosů za prodané mléko na celkových příjmech nebo výnosech ze zemědělské výroby za předcházející kalendářní rok je vyšší nebo roven 15 %. V případě, že je podíl vyšší nebo roven 30 %, má žadatel nárok na platbu dle sazby ve výši 100 %. Pokud je podíl vyšší nebo roven 15 % a zároveň je nižší než 30 %, žadatel má nárok na polovinu plné sazby. Sazba je zveřejňována Státním zemědělským a intervenčním fondem nejpozději do 30. listopadu.

Platba může být snížena nebo zamítnuta, jestliže budou zjištěny chyby nebo nedostatky v žádosti. Zároveň může být podniku udělena sankce za porušení podmínek Cross Compliance. [3]

2.3.4 Oddělená platba za cukr (SSP)

Žadatelem je FO nebo PO, která obhospodařuje zemědělskou půdu vedenou a něho v LPIS o výměře nejméně 1 ha. Přiznání platby SAPS je nezbytnou podmínkou pro získání Oddělené platby za cukr. Žadatel musí uzavřít a k Jednotné žádosti přiložit smlouvu na dodávku cukrové řepy A a cukrové řepy B uzavřenou s výrobcem cukru, který má sídlo v České republice a je držitelem individuální produkční kvóty cukru A a individuální produkční kvóty B. Závazné je množství cukrové řepy před deklasifikací (před úpravou kvóty na příslušný rok). Žádost o oddělenou platbu za cukr je součástí Jednotné žádosti a je tedy nutné ji podat do 15. května příslušného roku. [4]

Výpočet SSP

Výše podpory se vypočítá jako součin individuálního množství cukrové řepy a sazby za jednu tunu cukrové řepy v Kč. Individuálním množstvím se míní množství cukrové řepy

A + B dle smlouvy uzavřené s výrobcem cukru v České republice. SZIF zveřejňuje sazbu nejpozději do 30. listopadu.

Dotace může být snížena, nebo i zamítnuta, v souvislosti s nesrovnalostmi a chybami v dokumentaci, nebo při nedodržení podmínek Cross Compliance. Žádost může být zamítnuta také, pokud nebude žadateli přiznána platba SAPS. [4]

2.3.5 Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova

Zemědělský podnik nevyužívá jenom dotačních programů na základě Jednotné žádosti, ale podařilo se mu získat dotaci i z tzv. Programu rozvoje venkova a to konkrétně v oblasti OSA I., modernizace zemědělských podniků, kdy žádal o dotaci na vybudování moderních skladovacích sil. Také získal z tohoto programu dotaci na vybudování stáje pro telata a jalovice až do stáří třinácti měsíců.

2.3.6 Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond, a. s.

Zemědělské družstvo z programu využívá Podporu pojištění. Podstata tohoto dotačního programu spočívá v kompenzaci části pojistného prokazatelně vynaloženého na platbu pojistného. Vztahuje se na pojištění plodin a hospodářských zvířat. Dotace umožňují pojištění pro široký okruh zemědělců, a tím dosažení vyššího zajištění podnikatelských aktivit proti nepředvídatelným škodám.

Podprogram Podpora pěstitele na úhradu nákladů spojených s pojištěním plodin je určen pro pěstitele, kteří splní podmínky pro poskytnutí finanční podpory pojištění a zároveň mají na své jméno sjednané smluvní pojištění plodin (minimální výše uhrazeného pojistného musí být 1000 Kč). Uvedeným pojištěním se rozumí pojištění plodin zejména pro případ živelných pohrom a vymrznutí. Výše podpory je až do výše 50 % prokázaných nákladů na pojištění plodin pro příslušný rok.

Podprogram Podpora chovatelů na úhradu nákladů spojených s pojištěním hospodářských zvířat je určen pro chovatele hospodářských zvířat, který, stejně jako u podpory pojištění plodin, splňuje podmínky pro poskytnutí finanční podpory pojištění, má sjednané smluvní

pojištění zvířat pro případ nákaz a dalších hromadných onemocnění na své jméno a uhradil pojistné minimálně ve výši 1000 Kč za příslušný rok. Pojištění bývá obvykle sjednáno pro případ živelních škod, nebezpečných nákaz nebo jiných hromadných onemocnění infekčního nebo parazitárního původu. Výše podpory může dosahovat až 50 % prokázaných uhrazených nákladů na pojištění pro příslušný rok.

Žádost musí být řádně a úplně vyplněná, musí být doplněna o doklady prokazující rozsah a výši pojistného pro příslušný rok (je nutné přiložit potvrzení pojišťovny o výši zaplaceného pojistného a přehled o platbách pojistného na příslušný rok) a o řádně a úplně vyplněný Sběrný arch. [12]

3 Finanční analýza podniku

„Finanční analýza je soubor činností, jejímž cílem je zjistit a komplexně vyhodnotit finanční situaci podniku.“ [20] Data pro finanční analýzu jsou získávána z finančního účetnictví, jsou dále zpracována a informace z nich plynoucí jsou využívány pro finanční rozhodování v řízení podniku. Zdroji dat pro finanční analýzu je vnitropodnikové účetnictví, a to hlavně rozvaha, výkaz zisku a ztrát a přehled o peněžních tocích (cash flow). Samozřejmě lze využít i ekonomické statistiky a ostatní externí zdroje pro zmapování vnějšího finančního prostředí podniku a pro posouzení toho, jak si podnik vede ve vztahu ke konkurenci. Mezi hlavní nevýhody finančního účetnictví, jako zdroje informací, patří zobrazování minulosti. Tyto záznamy nenaznačují žádný vývoj v budoucnosti a právě tento nedostatek se snaží finanční analýza odstraňovat tím, že kromě údajů o minulosti a současnosti se snaží prognózovat také budoucí vývoj hospodaření podniku.

Finanční analýza by měla být zpracována alespoň jednou ročně a její výsledky by měly ovlivňovat budoucí rozhodování managementu. Finanční analýza má za úkol hlavně posoudit současnou finanční a ekonomickou situaci podniku. Finanční ukazatele podávají určité informace o vývoji podniku, ale již neinformují o příčinách tohoto vývoje, neříkají, jak se má zachovat vedení podniku. [20]

3.1 Zdroje informací pro finanční analýzu

Jak již bylo zmíněno, hlavními zdroji pro sestavení finanční analýzy jsou účetní výkazy. Zdroje lze rozřadit podle různých kritérií. Jedním z nich je rozdělení na finanční a nefinanční zdroje podle toho, zda jsou data vyjádřena v penězích či nikoliv. Mezi finanční zdroje informací se řadí účetní výkazy, předpovědi analytiků, burzovní zpravodajství a jiné. Nefinančními zdroji mohou být např. podnikové statistiky, interní směrnice, zprávy auditorů a komentáře manažerů. Další možností rozdělení zdrojů je na interní a externí zdroje. Kdy se mezi interní zdroje počítají veškerá data vytvořená v rámci podniku (např. finanční a manažerské účetnictví podniku) a mezi externí zdroje se

zařazují data přicházející do podniku z vnějšího prostředí (např. cena akcií podniku, vývoj měnového kurzu).

Pro finanční analýzu, která bude pro podnik využitelná, je potřeba, aby vstupní data, a tím i celá finanční analýza, splňovaly určitá kritéria. Jedná se o spolehlivost a srovnatelnost. Aby byla data spolehlivá, nesmí být upravována a čerpána ze souhrnů tvořených za určitým účelem. Srovnatelnost lze hodnotit buďto z časového hlediska, nebo z hlediska ostatních subjektů. Časová srovnatelnost napomáhá hodnotit vývoj podniku, kdežto srovnatelnost subjektů napovídá o tom, jak je na tom podnik ve srovnání s ostatními podobnými podniky. [5]

Výběr zdrojů je závislý na konkrétní metodě a účelu finanční analýzy. Základními a nejdůležitějšími podklady pro finanční analýzu jsou účetní výkazy a to hlavně rozvaha, výkaz zisku a ztrát a přehled o finančních tocích. Údaje uváděné v účetních výkazech musejí splňovat účetní zásady a být věrohodné.

3.1.1 Rozvaha

Rozvaha je účetní výkaz podávající informace o majetku podniku k určitému okamžiku (= aktiva) a zdrojích jeho krytí (zdroji jeho financování = pasiva). Podstatou podnikání je neustálý koloběh vložených prostředků. Během koloběhu se vložené prostředky různým způsobem přeměňují do několika forem (což bývá nazýváno reprodukční cyklus podniku). Reprodukční cyklus lze jednoduše vysvětlit na příkladě: Z peněžních prostředků je nakoupen materiál, z něho jsou vyrobeny výrobky, ty jsou prodány a vznikají pohledávky za odběrateli. Když odběratelé zaplatí, získáme peněžní prostředky. Tento cyklus se stále opakuje a dochází při něm k přelévání hodnot mezi jednotlivými druhy aktiv. Tento cyklus přeměny musí být finančně kryt vlastními, nebo cizími prostředky, pasivy. V konečném důsledku se musí součet v penězích vyjádřených hodnot aktiv rovnat součtu v penězích vyjádřeným pasivům. Základním účelem rozvahy je poskytnout podklady pro finanční řízení, kdy musí být určena nejvhodnější struktura majetku zajišťující krátkodobé, ale i dlouhodobé cíle podniku a optimální způsob krytí. [5]

Tabulka 2: Rozvaha

ROZVAHA	
AKTIVA	PASIVA
A. Pohledávky za upsané vlastní jmění	A. Vlastní jmění
B. Stálá aktiva	Základní jmění
Nehmotný investiční majetek	Kapitálové fondy
Hmotný investiční majetek	Fondy ze zisku
Finanční dlouhodobý majetek	HV minulých let
	HV běžného období
C. Oběžná aktiva	B. Cizí zdroje
Zásoby	Rezervy
Dlouhodobé pohledávky	Dlouhodobé závazky
Krátkodobé pohledávky	Krátkodobé závazky
Krátkodobý finanční majetek	Bankovní úvěry a výpomoci
D. Ostatní aktiva	C. Ostatní pasiva

Zdroj: SÚVOVÁ, H. a kol. *Finanční analýza v řízení podniku, v bance a na počítači*. Dotisk 1. vyd. Praha: Bankovní institut, a. s., 2000. 622 s. ISBN 80-7265-027-0. Str. 38.

Na levé straně rozvahy jsou umístěna aktiva. Aktiva jsou seřazena podle stupně likvidnosti od nejméně likvidních po nejlikvidnější (likvidnost je chápána jako schopnost aktiva rychle se přeměnit na peněžní prostředky). Zároveň jsou aktiva, podle doby vázanosti v reprodukčním cyklu podniku, zařazena mezi stálá, oběžná a ostatní aktiva.

Pravá strana rozvahy zobrazuje pasiva. Pasiva jsou tříděna na vlastní a cizí kapitál podle vlastnictví zdrojů, tj. podle toho, odkud podnik zdroje získal. Obecně se doporučuje krátkodobými závazky financovat běžný provoz podniku a dlouhodobé závazky využívat pro financování dlouhodobých aktiv.

Rozvaha má určité nedostatky. Mezi hlavní omezení patří staticnost poskytovaných informací, využívá historické ceny (nezobrazuje současnou hodnotu), nelze určit metodu odepisování dlouhodobého majetku ani způsob oceňování zásob, dalším nedostatkem je nezobrazení rostoucí hodnoty investičního majetku. [6]

3.1.2 Výkaz zisků a ztrát

Tento účetní výkaz umožňuje zachytit náklady a výnosy podniku, zobrazuje výši, způsob tvorby a složky hospodářského výsledku. Výkaz zisku a ztráty je často nazýván výsledovka a v rozvaze je zachycen jedinou hodnotou. Jeho hlavním účelem je zjištění hospodářského výsledku, tj. zisku nebo ztráty, který je počítán jako rozdíl mezi výnosy a náklady.

Hospodářský výsledek je zjišťován samostatně pro provozní, finanční a mimořádnou činnost. Hospodářský výsledek z provozní činnosti zahrnuje náklady a výnosy související s běžnou činností podniku (např. tržby z prodeje výrobků, náklady potřebné na výrobu). Výsledek z finanční činnosti odráží finanční pohyby, jako jsou např. přijaté dividendy. Mimořádná činnost zachycuje mimořádné a nečekané operace, jako příklad lze uvést živelné pohromy.

Stejně jako rozvaha, má i výkaz zisku a ztráty svá omezení. Hlavním omezením je sestavování výkazu na principu aktuálnosti, tj. zachycení a vykazování transakcí v období, kterého se věcně i časově týkají, bez ohledu na to, zda došlo v tomto období k peněžnímu toku. To znamená, že výsledek hospodaření nezobrazuje skutečné disponibilní zdroje. Podnik může vykazovat podle hodnot výsledovky zisk, ale nemusí mít z čeho platit závazky. Mezi příklady takto vznikajících nesrovnalostí lze uvést placení nájemného předem, kdy sice dojde k okamžitému peněžnímu úbytku, ale tento úbytek se nezahrnuje do nákladů běžného období. Stejně tak nezahrnuje výsledek hospodaření některé výnosy, které jsou příjmy běžného období. [6]

3.1.3 Výkaz peněžních toků (tzv. cash flow)

Z důvodu zřejmých nedostatků rozvahy a výsledovky vznikla nutnost vytvořit ještě další výkaz, který by zobrazoval skutečné toky peněz v podniku. Výkaz peněžních toků doplňuje rozvahu a výsledovku o nový rozměr – pohyb kapitálu. Pomáhá zobrazit hospodářský výsledek v reálné hodnotě. Výkaz cash flow abstrahuje od principu aktuálnosti a pomáhá zachycovat skutečné toky peněz, porovnává příjmy a výdaje podniku. Podnik je schopen díky tomuto výkazu zhodnotit svoji platební schopnost,

finanční stabilitu podniku. Je také důležité si uvědomit, že údaj uvedený v rozvaze jako stav peněžních prostředků nemůže být ztotožňován s hodnotou cash flow.

Cash flow lze sestavit různými metodami, v zásadě je možné provést kvantifikaci dvěma způsoby:

- a) Přímo – jedná se o sledování příjmů a výdajů v daném období, pro běžné použití je tato metoda příliš náročná.
- b) Nepřímo – hospodářský výsledek se upraví o některé položky výnosů a nákladů, nebo se využívá odvozování z některých rozvahových a výsledkových operací, které mají vztah k peněžním prostředkům. [5]

Nejčastěji je využívána nepřímá metoda, kdy je cash flow sestavováno ve čtyřech dílčích oblastech:

- 1) CF ze samofinancování
- 2) CF z provozní činnosti
- 3) CF z investiční činnosti
- 4) CF z finanční činnosti

Celkové cash flow je potom součtem jednotlivých cash flow, kdy se výsledná hodnota musí shodovat se skutečným pohybem na bankovním účtu a v pokladně. [6]

3.2 Uživatelé finanční analýzy

Podle účetních informací se rozhodují nejenom osoby přímo se podílející na financování podniku a věřitelé (např. akcionáři, banky, obchodní partneři), ale také subjekty, které jsou na finančních výsledcích podniku zainteresovány (zde lze uvést např. burzy, zaměstnanci, vládní a daňové orgány, veřejnost). Uživatelům jsou předkládány informace ve formě účetních výkazů, ve kterých musejí být uváděny pravdivé, srozumitelné a srovnatelné informace, aby byl každý uživatel schopen porozumět a porovnat podané informace.

Pro jednotlivé uživatele jsou důležité různé informace, což lze blíže specifikovat takto:

- *Management* potřebuje informace pro finanční řízení podniku, zajímá ho tudíž struktura a zdroje krytí majetku, alokace peněžních prostředků, podnikatelské záměry a finanční plány.
- *Vlastníci* (akcionáři, společníci) se zajímají hlavně o svůj ekonomický prospěch, o to, jak se zhodnocují vložené prostředky – zjišťují tedy rentabilitu, stabilitu, likviditu, dividendy atd.
- *Věřitelé* (dodavatelé, banky) zjišťují hlavně solventnost, likviditu a stabilitu podniku.
- *Odběratelé* jsou na podniku částečně závislí, informují se o dlouhodobé stabilitě podniku, schopnosti dostát obchodním závazkům.
- *Státní orgány* mají zájem o podklady např. pro státní statistiku, daňovou kontrolu, vládní politiku státu.
- *Konkurence* porovnává zjištěné informace s vlastními výsledky (rentabilita, tržby, zásoby...).
- *Zaměstnanci* by měla zajímat stabilita podniku, solventnost.
- *Potenciální investoři* se informují o výhodnosti vložení peněz do podniku, chtějí znát celkové finanční výsledky podniku, výnosnost, rizika spojená s vkladem prostředků.
- *Veřejnost* hledá informace o prosperitě, záměrech a budoucím vývoji podniku, protože podnik ovlivňuje pracovní příležitosti, rozvoj regionu i životní prostředí.[5]

3.3 Techniky finanční analýzy

Finanční analýza má za úkol komplexně zhodnotit finanční situaci podniku. V čase byly vytvořeny různé způsoby a metody tvorby analýzy, které nejdříve hodnotily jen některé informace, ale byly zdokonalovány a nyní již existují metody hodnotící nejenom podnik samotný, ale hodnotí ho i ve vztahu k okolí. Přístupy k finanční analýze je možné rozdělit následovně, ale nejlepších výsledků analýzy je dosaženo kombinací těchto přístupů.

- *Fundamentální analýza* se zabývá rozbořem na základě vzájemných souvislostí ekonomických a mimoekonomických jevů, názorů odborníků a jejich odhadů. Tvoří tedy spíše údaje kvalitativního charakteru.
- *Technická analýza* využívá matematických, matematicko-statistických a ekonometrických metod. Získává kvantitativní data, která později kvalitativně posuzuje. [5]

Podle způsobu tvorby finanční analýzy lze metody rozdělit do tří skupin:

- a) *Jednokriteriální charakteristiky* – pomocí jednoduchých matematických operací, jako je poměr, rozdíl, jsou údaje v účetních výkazech zpracovány do jednoduchých ukazatelů.
- b) *Vícekriteriální charakteristiky* – vznikají kombinací kritérií a jejich vah.
- c) *Speciální charakteristiky* – vycházejí z matematicko-statistických metod, nebo z metod operačního výzkumu (příkladem mohou být korelační koeficienty, bodové odhady). [6]

3.3.1 Metody finanční analýzy

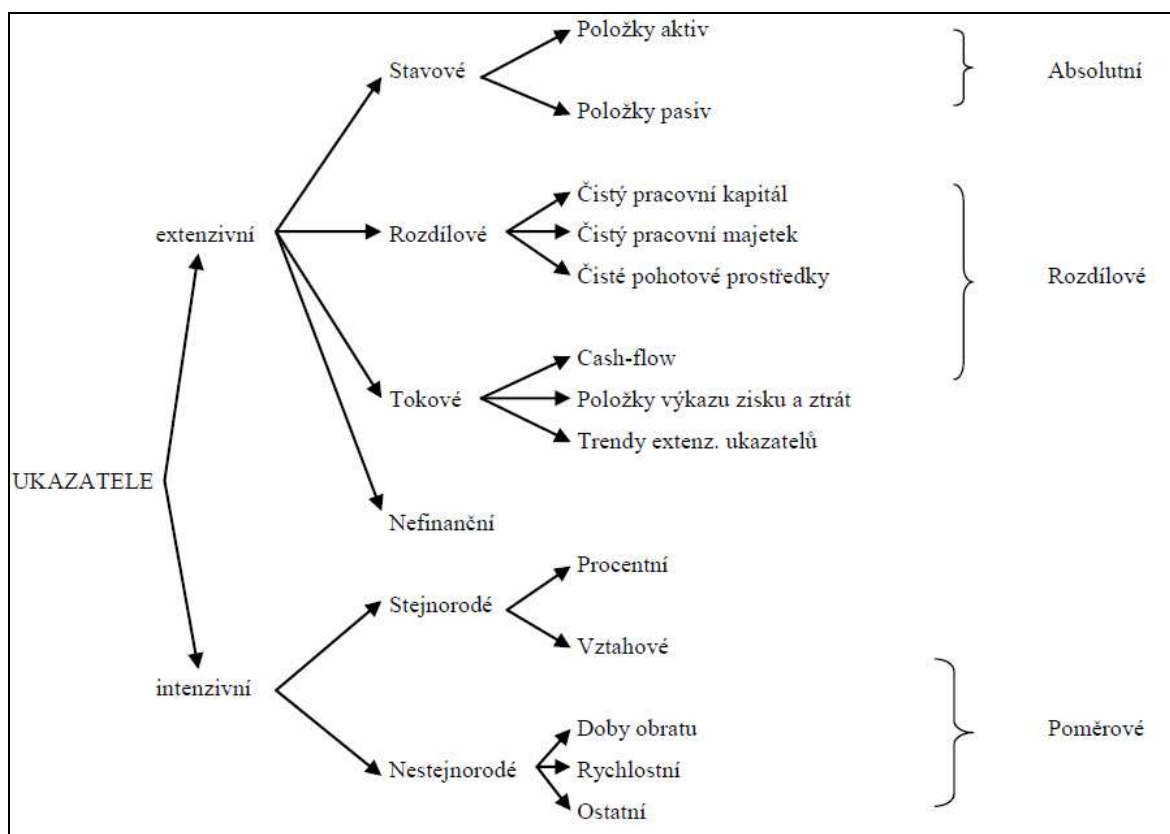
Mimo předchozí rozdělení se můžeme setkat ještě s dalšími metodami, jako je rozdělení na elementární metody a vyšší metody finanční analýzy.

Elementární metody využívají základních matematických operací a v souvislosti s tříděním ukazatelů jsou nejčastěji ve finanční analýze členěny takto: [7]

- analýza absolutních (stavových) ukazatelů – nejběžněji zahrnuje analýzu trendů (horizontální analýza) a procentní rozborů (vertikální analýza)
- analýza rozdílových a tokových ukazatelů – analýza fondů finančních prostředků, analýza cash-flow
- přímá analýza poměrových (podílových) ukazatelů – analýza ukazatelů rentability, aktivity, zadluženosti a finanční struktury, likvidity, kapitálového trhu, analýza ukazatelů na bázi finančních fondů a cash-flow
- analýza soustav ukazatelů – DuPontův model, pyramidové rozklady

V praxi jsou nejčastěji používány elementární jednokriteriální metody, které však nesou nejenom výhody, ale také nevýhody. Mezi výhody těchto metod lze zařadit snadnost a rychlost výpočtu, možnost porovnání s konkurencí, využití analýzy časového vývoje. Jako nevýhody lze uvést nejednoznačné zhodnocení výsledku (nesnadné rozdělení na dobré a špatné hodnoty, porovnávání doporučených hodnot), zkreslení výsledků vlivem sezónnosti, vliv inflace. Pro slabé stránky se doporučuje kombinovat jednotlivé metody. Ať už podnik využije jakoukoliv metodu, nebo kombinaci metod, vždy musí vzít v úvahu své potřeby na zjišťované ukazatele, zahrnout do hodnocení obor podnikání a další hlediska, která výrazně ovlivňují interpretaci výsledků finanční analýzy.

Na následujícím schématu je dobře vyobrazeno třídění ukazatelů na extenzivní a intenzivní a jejich další rozdělení. Zároveň je možné si povšimnout rozdělení na absolutní, rozdílové a poměrové ukazatele. [5] [6]



Obrázek 1: Třídění ukazatelů

Zdroj: KOVANICOVÁ, D., KOVANIC, P. *Poklady skryté v účetnictví. Díl II.* 2. vyd. Praha: Polygon, 1995. 288 s. ISBN 80-85967-56-1. Str. 237.

Vyšší metody finanční analýzy vyžadují náročnější matematické a analytické schopnosti. Můžeme je rozdělit do dvou hlavních skupin: [5]

- Matematicko-statistické metody jsou náročnější na zpracování a mohou posoudit více souvislostí, ale pro úspěšnost zkoumání je nutné využít logických a racionálních úvah. Mezi tyto metody řadíme bodové a intervalové odhady, statistické testy odlehlých dat, empirické distribuční funkce, regresní a korelační analýzu, analýzu rozptylu a další.
- Nestatistické metody téměř (nebo vůbec) nevyužívají matematickou statistiku. Mezi ně zahrnujeme metody formování matematické logiky, expertní systémy, neuronové sítě a jiné.

3.4 Absolutní a procentní ukazatele

Jedná se o ukazatele, které lze vyčíst přímo z finančních výkazů podniku. V České republice zatím není zvykem, aby společnosti ve výroční zprávě uváděly finanční výkazy za daný rok, ve srovnání s předchozími lety, ale ve světě se již tento trend objevuje. Díky porovnaným údajům za několik předešlých let si mohou uživatelé finančních informací vytvořit názor na hospodaření podniku a odvozovat z něho jednotlivé závěry. Absolutních ukazatelů (někdy nazývaných stavových) využíváme k analýze vývojových trendů (horizontální rozbor) a k procentnímu rozboru (vertikální rozbor). [5]

3.4.1 Horizontální rozbor

Analýza vývojových trendů, jak název napovídá, hodnotí vývoj jednotlivých ukazatelů v čase. Výsledná změna je vyjádřena buďto v absolutní hodnotě, nebo je vyjádřena relativně – v procentech. Způsob výpočtu absolutní hodnoty je uveden v prvním vzorci (1). Relativní hodnota se vypočítá podle druhého vzorce (2).

$$\Delta = ukazatel_{i-1} - ukazatel_i \quad (1)$$

$$\Delta = \frac{(ukazatel_{i+1} - ukazatel_i)}{ukazatel_i} \times 100 \quad (2)$$

Při využívání této analýzy je prováděno porovnávání jedné položky v čase, proto je nutné zajistit srovnatelnost jednotlivých údajů v časové řadě a je nutné vyloučit z údajů náhodné vlivy, které způsobily nečekaný vývoj údaje. Aby měly údaje horizontálního rozboru dostatečnou vypovídající schopnost, je nutné zajistit nejenom srovnatelnost údajů, ale také dostatečně dlouhou časovou řadu údajů. Pokud jsou podmínky zajištěny, lze z tohoto ukazatele předpovídat i pravděpodobný budoucí vývoj. Aby byl odhad budoucího vývoje přesnější, je nutné do analýzy zahrnout předpokládané změny a jejich důsledky. Při interpretaci výsledku je nutné porovnávat současně absolutní i relativní změny. [6]

3.4.2 Vertikální rozbor

Vertikální rozbor poukazuje na podíl jednotlivých položek k jedné vybrané položce. V případě rozvahy se většinou jednotlivé složky aktiv porovnávají s velikostí celkových aktiv. Zjišťuje se, jak velký podíl má položka na celku. Nespornou výhodou vertikální analýzy, oproti horizontální, je oproštění od meziroční inflace. Hodnoty ukazatelů jsou tedy velice dobře srovnatelné s minulými údaji. [6] [7]

3.5 Rozdílové ukazatele

Rozdílové ukazatele slouží k analýze a řízení finanční situace podniku. Bývají také označovány jako fondy finančních prostředků. Nejedná se o fondy ve smyslu účetnictví (zdroje krytí aktiv), ale o shrnutí určitých stavových ukazatelů (popř. rozdíl mezi souhrnem určitých aktiv a souhrnem určitých pasiv. [6] [7]

Mezi fondy finančních prostředků zahrnuje literatura tyto tři ukazatele:

- čistý pracovní (provozní) kapitál,
- čisté pohotové prostředky,
- čisté peněžně – pohledávkové finanční prostředky. [6]

3.5.1 Čistý pracovní kapitál (ČPK)

Tento ukazatel lze z pohledu aktiv znázornit následujícím vzorcem.

$$\text{ČPK} = \text{oběžná aktiva} - \text{krátkodobý cizí kapitál} \quad (3)$$

Čistý pracovní kapitál z pohledu pasiv se vypočítá takto:

$$\text{ČPK} = (\text{vlastní kapitál} + \text{dlouhodobý cizí kapitál}) - \text{stálá aktiva} \quad (4)$$

Výpočet ukazatele je možný podle obou vzorců, výsledek je shodný. Smysl ukazatele čistého pracovního kapitálu je založen na rozlišení oběžného a neoběžného majetku a na rozlišení dlouhodobě a krátkodobě vázaného kapitálu. Vypočítaná hodnota ukazuje, jaká část oběžných aktiv není zatížena nutností brzkého splacení (je financována dlouhodobými zdroji), nebo ve druhém případě výpočtu, jaká část dlouhodobého kapitálu je k dispozici pro běžné financování.

Financování podniku by se mělo řídit zásadou opatrného financování. To spočívá v tom, že dlouhodobá stálá aktiva by měla být financována z dlouhodobých zdrojů. Kdežto krátkodobá aktiva se mohou financovat jak z dlouhodobých, tak i krátkodobých zdrojů.

Výše čistého pracovního kapitálu závisí na délce obrotového cyklu peněz a má vliv na platební schopnost podniku. Určitá výše ČPK je nutná pro zajištění platební schopnosti, je také dobrým znamením pro věřitele, ovšem příliš vysoká hodnota by bez patřičného obratu poukazovala na neefektivní využívání prostředků. [6] [7]

3.5.2 Čisté pohotové peněžní prostředky (ČPP)

Tato modifikace čistého pracovního kapitálu odstraňuje některé jeho nedostatky. Mezi tyto nedokonalosti patří třeba skutečnost, že některé položky oběžných aktiv mají někdy charakter dlouhodobě nelikvidních, nebo až trvale nelikvidních položek (např. nedobytné pohledávky). Další nevýhodou předešlého ukazatele je, že bývá ovlivněn metodami oceňování. Proto byl vytvořen ukazatel čistých peněžních prostředků, který vyjadřuje následující vzorec (5).

$$\text{ČPP} = \text{pohotov\acute{e} pen\acute{e}\v{z}n\acute{i} p\acute{r}ost\acute{r}edky} - \text{okam\acute{z}it\acute{e} splatn\acute{e} z\acute{a}vazky} \quad (5)$$

Mezi pohotov\acute{e} pen\acute{e}\v{z}n\acute{i} p\acute{r}ost\acute{r}edky se zahrnuje pouze hotovost a pen\acute{e}\v{z}n\acute{i} p\acute{r}ost\acute{r}edky na b\acute{e}\v{z}n\acute{y}ch \u00fa\ccek (pop\acute{r}. i sm\acute{e}nky, kr\acute{a}tkodob\acute{e} cenn\acute{e} pap\acute{r}y, kr\acute{a}tkodob\acute{e} term\acute{i}novan\acute{e} vklady). [6]

3.5.3 \u010cist\acute{e} pen\acute{e}\v{z}n\acute{e} – pohled\acute{a}vkov\acute{e} finan\cnn\acute{i} p\acute{r}ost\acute{r}edky

Tento ukazatel je kompromisem mezi \u010cPK a \u010cPP. Z ob\acute{e}\v{z}n\acute{y}ch aktiv vy\acute{r}azuje m\acute{a}lo likvidn\acute{i}, pop\acute{r}. nelikvidn\acute{i} polo\vv{z}ky (nap\acute{r}. nedobytn\acute{e} nebo dlouhodob\acute{e} pohled\acute{a}vky, neprodejn\acute{e} z\acute{a}sob\acute{y}) a od v\acute{y}sledn\acute{e} hodnoty aktiv teprve ode\cch\acute{i}t\acute{a} kr\acute{a}tkodob\acute{a} ciz\acute{i} pasiva. [6]

3.6 Pom\acute{e}rov\acute{e} ukazatele

Ke srovn\acute{a}n\acute{i} podnik\acute{u} n\acute{a}m mohou slou\vv{z}it pom\acute{e}rov\acute{e} ukazatele. Pom\acute{e}rov\acute{e} ukazatele jsou nej\cca\st\acute{e}\v{r}ji zn\acute{a}zorn\acute{e}ny jako pod\acute{i}l dvou absolutn\acute{i}ch ukazatel\acute{u}. Pom\acute{e}rov\acute{y}ch ukazatel\acute{u} existuje velk\acute{e} mno\vv{z}stv\acute{i}, nej\cca\st\acute{e}\v{r}ji jsou \u010den\acute{e}ny do n\acute{a}sleduj\acute{i}c\acute{i}ch p\acute{e}ti z\acute{a}kladn\acute{i} skupin, z nich\vv{z} posledn\acute{i} skupina ukazatel\acute{u} nebude bl\acute{i}\v{z}e specifikov\acute{a}na, protože zvolen\acute{y} podnik nezasahuje na kapit\acute{a}lov\acute{y} trh.

- ukazatele v\acute{y}nosnosti (rentability)
- ukazatele likvidity
- ukazatele aktivity
- ukazatele zadlu\vv{z}enosti
- ukazatele kapit\acute{a}lov\acute{e}ho trhu [6]

3.6.1 Ukazatele v\acute{y}nosnosti (rentability)

Ukazatele rentability hodnot\acute{i} efektivnost hospoda\vv{r}en\acute{i} podniku a z\acute{a}rove\vv{n} jeho schopnost vytv\acute{a}r\acute{e}t zisk. S vyu\vv{z}it\acute{i}m t\acute{e}chto ukazatel\acute{u} je mo\vv{z}n\acute{e} zhodnotit, jak je podnik schopen zhodnocovat vlo\vv{z}en\acute{y} kapit\acute{a}l. Ukazatele pom\acute{e}r\acute{u}j\acute{i} zisk s jin\acute{y}mi veli\cchinami. Nejb\acute{e}\v{z}n\acute{e}\v{r}j\acute{i}

veličinou je výše podnikových zdrojů, jichž bylo užito k dosažení zisku, jak je možné vidět ve vzorci pro výpočet rentability vloženého kapitálu (6). [7]

$$ROI = \text{zisk} / \text{investovaný kapitál} \quad (6)$$

Údaje potřebné k výpočtu ukazatele nám poskytne rozvaha a výkaz zisku a ztrát. Při výpočtu dochází k určitým nesrovnalostem, kdy jsou z rozvahy čerpány statické údaje k určitému datu, kdežto z výkazu zisku a ztrát se jedná o hodnoty za celé účetní období. Tento problém lze eliminovat, pokud údaje z rozvahy budou vypočítány jako aritmetický průměr hodnot počátečního a konečného stavu. [14]

Protože investovaný kapitál lze definovat různými způsoby, byly vytvořeny následující modifikace základního vzorce. Prvním je ukazatel rentability úhrnných vložených prostředků označovaný ROA (7). Bývá označován za klíčové měřítko rentability, protože poměruje zisk s celkovými aktivy vloženými do podnikání, bez ohledu na zdroje krytí těchto aktiv. Podle některých odborníků, by v čitateli vzorce neměl být uvažován čistý zisk, nýbrž zisk včetně daní a úroků, nebo zisk po zdanění navýšený o úroky po zdanění (protože úroky snižují daňový základ). Ukazatel ROA je také využitelný pro hodnocení vnitropodnikových složek, ovšem má to smysl, pouze pokud je v podniku dobře vedeno nákladové účetnictví. [5] [7]

$$ROA = \text{zisk} / \text{celková aktiva} \quad (7)$$

Jako druhý je uveden ukazatel rentability vlastního kapitálu ROE (8). Tento ukazatel hodnotí výnosnost kapitálu vloženého spolumlastníky. Investoři požadují minimálně stejnou, ale v lepším případě vyšší výnosnost, než je hodnota, které by dosáhli, kdyby investovali jinde. Zároveň musí výnosnost zohledňovat riziko spojené s investicí. [7]

$$ROE = \text{zisk} / \text{vlastní kapitál} \quad (8)$$

Dalším ukazatelem je ROS, ukazatel rentability tržeb a nákladovosti (9). Ten nám říká, jak velký je podíl ziskové přírážky na celkových tržbách, jinými slovy jak je podnik schopen dosahovat zisku při dané úrovni tržeb. Výsledné hodnoty se liší podle odvětví, ale také třeba podle států. Obecně lze říci, že v odvětvích s velkými obraty je dosahováno

relativně nízkých hodnot ROS, kdežto v kapitálově intenzivních odvětvích nabývá vyšších hodnot. [5]

$$ROS = \text{zisk} / \text{tržby} \quad (9)$$

3.6.2 Ukazatele likvidity

Likvidita podniku, která je popisována jako schopnost přeměňovat aktiva na hotovost (popř. její ekvivalent), úzce souvisí s pojmem solventnost, který je vysvětlován jako schopnost podniku hradit své závazky v okamžiku splatnosti. Solventnost je zpravidla chápána z dlouhodobějšího hlediska. Ukazatele likvidity vycházejí ze schopnosti podniku hradit krátkodobé závazky, jsou měřítkem v krátkodobém pohledu na podnik. Výsledky říkají, kolikrát je schopen čítatel (majetek) přeměněný na hotovost uhradit hodnotu jmenovatele (krátkodobé závazky). Pokud je hodnota vynásobena stem, dostáváme údaj v procentech. Podle vymezení složek likvidních prostředků jsou rozlišovány tři stupně likvidity podniku. Pro každý stupeň jsou stanoveny určité optimální hodnoty, které se ovšem pro různá odvětví mohou mírně lišit. [5]

1) Likvidita 1. stupně

$$\text{Okamžitá likvidita} = \text{krátkodobý finanční majetek} / \text{krátkodobé závazky} \quad (10)$$

Likvidita 1. stupně, nazývaná okamžitou likviditou, vychází z nejužšího pojetí likvidních aktiv. Mezi ně je zde zařazen pouze finanční majetek – peníze v hotovosti, na běžných účtech a jejich ekvivalenty (šeky, krátkodobé cenné papíry atd.). Optimální hodnota likvidity prvního stupně by měla dosahovat 20 – 50 %. [5]

2) Likvidita 2. stupně

$$\text{Pohotová likvidita} = \frac{\text{krátkodobý finanční majetek} + \text{krátkodobé pohledávky}}{\text{krátkodobé závazky}} \quad (11)$$

Likvidita 2. stupně, někdy označována za pohotovou likviditu, zahrnuje do likvidních prostředků navíc krátkodobé pohledávky. Je nutné brát ohled na to, zda je splatnost těchto

pohledávek reálná, protože nedobytné pohledávky, nebo pohledávky s reálnou delší splatností se do likvidních aktiv nezařazují. Hodnoty pohotové likvidity by se měly pohybovat v rozmezí 100 – 120 %. [5]

3) Likvidita 3. stupně

$$\text{Běžná likvidita} = \text{oběžná aktiva} / \text{krátkodobé závazky} \quad (12)$$

Likvidita 3. stupně, také běžná likvidita, v tomto případě chápe likvidní aktiva v nejširším pojetí, zahrnuje mezi ně všechna oběžná aktiva. Jediné, co by mělo být z likvidních aktiv vyřazeno, jsou zcela neprodejné zásoby. Toto pojetí likvidních aktiv není nejlepší. Ať už z pohledu nedobytných pohledávek, nebo prodeje zásob, podnik nebude moci tato aktiva zpeněžit a zároveň dále fungovat (při prodeji zásob nebude mít z čeho vyrábět; nedobytné pohledávky nelze snadno a rychle zpeněžit). V případě likvidity třetího stupně jsou označovány za optimální výsledky v rozmezí 200 – 250 %.

Při hodnocení výsledků ukazatelů záleží na úhlu pohledu toho, kdo zjištěné informace užívá. Věřitelé mají zájem na vyšších hodnotách ukazatelů likvidity, kdežto obecně a pro vedení podniku značí likvidita dosahující vyšších hodnot v dlouhodobém horizontu neproduktivní vázání prostředků v hotovosti a svědčí o narušení provozního cyklu podniku. [5]

3.6.3 Ukazatele aktivity

Ukazatele aktivity mají schopnost zachytit relativní vázanost kapitálu v jednotlivých formách aktiv. Jejich hodnoty jsou závislé na charakteru a délce provozního cyklu podniku. Ukazatele aktivity mohou vyjadřovat rychlost, nebo dobu obratu. Rychlost znamená počet obrátek za stanovený časový interval. Doba obratu odhaluje, jak dlouho jsou aktiva vázána v určité formě (počet dní, let). Objem obratu je zachycen většinou tržbami (respektive výkony), nebo náklady za určité období. Při hodnocení ukazatelů je žádoucí, aby hodnoty doby obratu byly co nejnižší. U ukazatelů rychlosti obratu naopak platí, že čím více obrátek za dané období, tím lépe. [5]

Nejčastěji se setkáváme s těmito ukazateli aktivity:

1) obrat celkových aktiv

$$\text{Obrat celkových aktiv} = \text{roční tržby} / \text{celková aktiva} \quad (13)$$

Tento ukazatel rychlosti vyjadřuje, jak rychle dokáže podnik obrátit vložený kapitál. Čím vyšších hodnot podnik dosahuje, tím lépe.

2) rychlost obratu zásob

$$\text{Rychlost obratu zásob} = \text{tržby} / \text{průměrný stav zásob} \quad (14)$$

Pro potřeby tohoto ukazatele je vhodné využívat aritmetické průměry stavu zásob. Pokud je vyhodnocen velice rychlý obrat zásob, nemusí to poukazovat pouze na intenzivní využívání zásob, ale může to také naznačovat velice nízké množství zásob, což by mohlo být hodnoceno jako podkapitalizace podniku. Je nutné tedy stanovit optimální kombinaci množství zásob a rychlosti obratu zásob. [14]

3) doba obratu zásob

$$\text{Doba obratu zásob} = \frac{\text{průměrné zásoby}}{\text{roční tržby} / 360} \quad (15)$$

Tento ukazatel vyjadřuje počet dnů, po které jsou zásoby vázány v podnikání. Udržování vyšších zásob, než je nezbytné, zvyšuje náklady na jejich skladování a zároveň dochází ke zbytečnému vázání finančních prostředků, proto je nutné udržovat stav zásob na takové úrovni, která neohrozí výrobu, ale zároveň nebude přehnaně nadhodnocená. [7]

4) rychlost obratu pohledávek

$$\text{Rychlost obratu pohledávek} = \text{tržby} / \text{průměrný stav pohledávek} \quad (16)$$

Výsledkem je určení rychlosti přeměnění pohledávky na hotovost. Platí pravidlo, že by tato hodnota měla být co nejvyšší, protože čím vyšší je hodnota, tím rychlejší jsou platby odběratelů a podnik může tyto peníze použít jinde.

5) doba obratu pohledávek

$$\text{Doba obratu pohledávek} = \frac{\text{průměrné pohledávky z obchodního styku}}{\text{roční tržby}/360} \quad (17)$$

Stanovuje průměrný počet dní, po které zůstávají odběratelé podniku dlužní. Prodej na obchodní úvěr je pro podnik nevýhodný, protože za něj nezískává žádné úroky a ještě je tu riziko nesplacení. Nákupy a prodeje na obchodní úvěr jsou ale v dnešní podnikové praxi běžné, proto je nutné vybírat si spolehlivé partnery. [7]

6) doba obratu závazků

$$\text{Doba obratu závazků} = \frac{\text{krátkodobé závazky z obchodního styku}}{\text{roční tržby}/360} \quad (18)$$

Tento ukazatel stanovuje průměrnou dobu, která uběhne od nákupu na obchodní úvěr po jeho uhrazení. Je důležité zajistit, aby byl podnik v době splatnosti likvidní. [7]

3.6.4 Ukazatele finanční struktury

Ukazatele finanční struktury bývají někdy zaměňovány za ukazatele zadluženosti, ty jsou ale jejich pouhou součástí. Mezi ukazatele finanční struktury řadíme, kromě vzorců pro výpočet zadluženosti, také ukazatel podílu vlastního jmění na celkovém kapitálu (19).

$$\text{Podíl vlastního jmění na celkovém kapitálu} = \frac{\text{vlastní jmění}}{\text{celková pasiva}} \times 100 \quad (19)$$

Ukazatel podílu vlastního jmění na celkovém kapitálu bývá v některých literaturách označován za ukazatel vlastnického rizika. Tento ukazatel vykresluje situaci, kdy jsou aktiva podniku financována penězi akcionářů. Slouží k posouzení finanční stability podniku. [5]

Zadluženost je chápána jako využívání cizích zdrojů. Toto zadlužování může vést k větší výnosnosti, ale je nutné brát ohled i na rizikovost. Čím vyšší je podíl cizích zdrojů na financování aktiv, tím větší to znamená riziko pro společníky i věřitele. Na druhou stranu,

pokud podnik vše financuje pouze z vlastních zdrojů, může se tím připravovat o určitou míru možného výnosu. Použití cizích zdrojů je tedy do určité míry žádoucí, působí zde totiž tzv. efekt finanční páky, který Sůvová a kolektiv popisují takto: „ *Tento efekt spočívá v tom, že cizí zdroje posilují celkový kapitál podniku a zároveň placené úroky z nich snižují daňové zatížení, protože jsou součástí nákladů. Použitím cizích zdrojů ve struktuře kapitálu tedy dochází i ke zvyšování rentability vlastního kapitálu.*“ [19] Je proto nutné stanovit si optimální kombinaci vlastního a cizího kapitálu. Hodnotu finanční páky lze vypočítat podle níže zmíněného vzorce (20). Ukazatel finanční páky hodnotí, jaká část celkových aktiv je kryta vlastním jměním. Čím vyšších hodnot ukazatel dosahuje, tím vyšší je podíl cizích zdrojů na celkovém financování aktiv. Ukazatel finanční páky by se měl pohybovat v rozmezí 1,00 – 2,00 (1 = nevyužití cizího kapitálu). [5]

$$\text{Finanční páka} = \text{celková aktiva} / \text{vlastní jmění} \quad (20)$$

Ukazatele zadluženosti bývají v odborné literatuře označovány za ukazatele dlouhodobé solventnosti. Zaměřují se na dlouhodobé fungování podniku, na jeho schopnost dlouhodobě plnit závazky. Výsledky bývají často vyjadřovány v procentech. Ukazatele zadluženosti zkoumají poměr mezi cizími a vlastními zdroji.

Celková zadluženost

$$\text{Celková zadluženost} = \frac{\text{celkové závazky}}{\text{celková aktiva}} \times 100 \quad (21)$$

Tento ukazatel je často nazýván ukazatelem věřitelského rizika. Pro interpretaci platí, že čím vyšších dosahuje hodnot, tím vyšší je zadluženost podniku a tím je vyšší i rizikovost pro věřitele a společníky. Zároveň platí, že pokud sečteme hodnotu ukazatele podílu vlastního jmění na celkovém kapitálu, který je uveden výše, s hodnotou celkové zadluženosti, musí vyjít 100 %, protože vyjadřují strukturu financování podniku z vlastních a cizích zdrojů. [5]

Ukazatel úrokového krytí

$$\text{Ukazatel úrokového krytí} = \frac{\text{zisk před zdaněním} + \text{nákladové úroky}}{\text{nákladové úroky}} \quad (22)$$

Tento ukazatel bývá v některých odborných publikacích označován jako zadluženost 4. Říká nám, kolikrát převyšuje zisk placené úroky. Je uváděno, že zisk by měl úroky převažovat minimálně třikrát. [5] [7]

3.6.5 Spider graf

Jedná se o grafický způsob analýzy. Tento druh analýzy sice nehodnotí vývoj podniku, ale slouží k vytvoření představy o tom, jak na tom daný podnik je vzhledem např. k odvětvovému průměru, největšímu konkurentovi atd. Obvykle se využívá 16 poměrových ukazatelů (ale může jich být více i méně), které se vyjádří v procentech tak, že hodnota odvětvového průměru (nebo konkurenčního podniku) je považována za 100 % a podle toho se dopočítává, jaké hodnoty dosahuje podnik. U ukazatelů, kde je žádoucí dosažení co nejnižších hodnot, se počítá převrácená hodnota. Při vyhodnocování spider grafů je zároveň nutné si uvědomit, že některé ukazatele mají stanoveny doporučené hodnoty, nebo interval, ve kterém by se měly pohybovat. [21]

3.7 Souhrnné indexy hodnocení

Hodnocení finanční situace podniku na základě jednotlivých poměrových ukazatelů může vést k rozporupným výsledkům, proto se ekonomové snaží vytvořit vzorce pro komplexní hodnocení podniků prostřednictvím jednoho čísla, tj. souhrnného indexu. Většinou předpovídají možný bankrot podniku. Tyto modely nemusí být založeny pouze na finančních ukazatelích, ale i nefinančních. V práci bude blíže rozveden Altmanův model a Indexy důvěryhodnosti (IN 95 a IN 05). [5]

3.7.1 Altmanův model

Altmanův model, někdy také nazývaný Z skóre, je založen na použití tzv. diskriminační analýzy. Jedná se o metodu, která třídí objekty do předem definovaných skupin podle určitých charakteristik. Stanovuje určité hranice, které dělí podniky na ty, které pravděpodobně zbankrotují a ty, které nebankrotují. Výchozí Altmanův model sloužil pro hodnocení podniků obchodovatelných na finančních trzích. Ten byl dále upraven pro podniky neobchodovatelné na finančních trzích, také pro mladé trhy a byl modifikován i pro podmínky české ekonomiky. [5]

Výchozí vzorec Altmanova modelu z roku 1968:

$$Z = 1,2 \times X_1 + 1,4 \times X_2 + 3,3 \times X_3 + 0,6 \times X_4 + 0,999 \times X_5 \quad (23)$$

kde:

X_1 = čistý provozní kapitál/celková aktiva

X_2 = nerozdělený zisk minulých let/celková aktiva

X_3 = zisk před zdaněním a úroky/celková aktiva

X_4 = tržní hodnota vlastního jmění/účetní hodnota celkových závazků

X_5 = tržby/celková aktiva

Interpretace výsledku byla následující:

$Z < 1,81$pásma bankrotu

$1,81 < Z < 2,9$ pásma tzv. šedé zóny

$Z > 2,9$pásma prosperity [5]

Model, publikovaný pod názvem ZETA v roce 1983, upravil původní model pro podniky neobchodované na finančních trzích a to následovně:

$$ZETA = 0,717 \times X_1 + 0,847 \times X_2 + 3,107 \times X_3 + 0,420 \times X_4 + 0,998 \times X_5 \quad (24)$$

Výpočty jednotlivých ukazatelů zůstaly nezměněny, kromě X_4 , který se počítá pro neobchodované podniky jako základní kapitál/cizí zdroje.

Byl mírně upraven i způsob interpretace získaných výsledků:

$Z < 1,2$pásmo bankrotu

$1,2 < Z < 2,9$pásmo tzv. šedé zóny

$Z > 2,9$pásmo prosperity [5]

Altmanův model předpovídá relativně přesně bankrot podniku asi na dva roky dopředu, s nižší přesností (asi 70 %) na dobu 5 let do budoucnosti. Pokud jsou podniky obchodované na kapitálových trzích, jsou veškeré známé informace tohoto charakteru promítnuty do tržní ceny, výsledné hodnoty Altmanova Z skóre nejsou tedy tolik překvapující. O to větší cenu má tento výpočet pro podniky neobchodované na finančních trzích, jako je podnik vybraný pro finanční analýzu. [5]

3.7.2 Index důvěryhodnosti

Tento index byl sestrojen Ivanem a Inkou Neumaierovými. Bylo vytvořeno několik těchto indexů: Index IN 95 (bankrotní index), Index IN 99 (bonitní index) a jejich spojením vznikl Index IN 01 (následně aktualizován na IN 05). Indexy důvěryhodnosti využívají analýzy českých účetních výkazů a navíc zohledňují zvláštnosti ekonomické situace v ČR.

Prvním zkoumaným indexem bude IN 95. Jedná se o model zkoumající finanční zdraví podniku, tj. jestli podniku hrozí bankrot, či nikoliv. Vypočítá se dle následujícího vzorce:

$$IN\ 95 = V_1 \times A + V_2 \times B + V_3 \times C + V_4 \times D + V_5 \times E + V_6 \times F \quad (25)$$

kdy:

A = celková aktiva/celkové cizí zdroje

B = zisk před úroky a zdaněním/nákladové úroky

C = zisk před úroky a zdaněním/celková aktiva

D = tržby/celková aktiva

E = oběžná aktiva/krátkodobé závazky a krátkodobé bankovní úvěry

F = závazky po lhůtě splatnosti/tržby

Znaky $V_1 - V_6$ jsou koeficienty jednotlivých ukazatelů. Koeficienty V_1, V_3, V_4, V_6 jsou odlišné pro různá odvětví podnikání. Zbylé koeficienty V_2, V_5 jsou shodné pro všechna odvětví, protože ukazatele běžné likvidity a úrokového krytí by měly dosahovat dostatečných hodnot, nehledě na odvětví. Pro dále zkoumaný zemědělský podnik by vzorec s dosazenými koeficienty vypadal následovně:

$$IN\ 95 = 0,24 \times A + 0,11 \times B + 21,35 \times C + 0,76 \times D + 0,10 \times E + 14,57 \times F \quad (26)$$

Interpretace výsledků:

$IN\ 95 < 1$podnik se ocitá ve finanční tísní

$1 < IN\ 95 < 2$podnik se nachází v tzv. šedé zóně

$IN\ 95 > 2$podnik je finančně zdravý [5]

Dále bude popsán poslední vzorec, Index důvěryhodnosti $IN\ 05$ (27). Tento model zkoumá nejenom finanční zdraví, ale i skutečnost, jestli podnik vytváří novou hodnotu. Výpočet jednotlivých ukazatelů, ze kterých se skládá, je shodný s výpočty uvedenými u předchozího vzorce.

$$IN\ 05 = 0,13 \times A + 0,04 \times B + 3,97 \times C + 0,21 \times D + 0,09 \times E \quad (27)$$

Výsledky lze interpretovat takto:

$IN\ 05 < 0,9$podnik netvoří hodnotu, popř. ji snižuje a ocitá se ve finanční tísní

$0,9 < IN\ 05 < 1,6$nelze hodnotit, tzv. šedá zóna

$IN\ 05 > 1,6$podnik tvoří novou hodnotu a je finančně zdravý [15]

4 Zemědělské družstvo „Růžový palouček“

Většina informací o podniku a hodnoty potřebné pro finanční analýzu byly čerpány z interních dokumentů, případně z internetu z Obchodního rejstříku. [13] [17]

Přehled údajů o společnosti

Obchodní jméno: Zemědělské družstvo „Růžový palouček“

Sídlo společnosti: Morašice, okres Svitavy, PSČ 569 51

Identifikační číslo: 00129771

Právní forma podnikání: Družstvo

Datum zápisu do Obchodního rejstříku: 9. července 1960

Předměty podnikání:

- Zemědělská výroba
- Mechanizované práce
- Koupě zboží za účelem jeho dalšího prodeje a prodej
- Přechodné ubytování
- Řeznictví a uzenářství
- Zámečnictví
- Truhlářství
- Opravy motorových vozidel
- Hostinská činnost
- Provozování čerpacích stanic s palivy a mazivy
- Nákup, prodej a skladování paliv a maziv včetně jejich dovozu s výjimkou výhradního nákupu, prodeje a skladování paliv a maziv ve spotřebitelském balení do 50 kg na jeden kus balení
- Ošetřování rostlin, rostlinných produktů, objektů a půdy proti škodlivým organismům přípravky na ochranu rostlin
- Přípravné práce pro stavby
- Zednictví
- Silniční motorová doprava nákladní
- Opravy pracovních strojů
- Výroba strojů a zařízení pro určitá hospodářská odvětví

Organizační struktura: Družstvo je rozčleněno na úseky a dále na hospodářská střediska

Statutární orgán: Představenstvo složené z 9 členů, v čele předseda

Kontrolní komise: 7 členů, v čele předseda

Zemědělské družstvo „Růžový palouček“ (dále jen družstvo) vzniklo roku 1960 sloučením družstev jednotlivých vesnic v okolí a později, roku 1992, bylo přetransformováno na „družstvo vlastníků“. Družstvo sídlí v Morašicích čp. 180 a jeho hlavní činností je zemědělská výroba. Člení se na jednotlivé úseky a dále na hospodářská střediska. V čele společnosti stojí ředitel, který organizuje běžnou činnost družstva. Statutárním orgánem je představenstvo, které sestává z devíti členů a v čele stojí předseda. Dále je zde kontrolní komise se sedmi členy a v čele s předsedou. V zemědělském družstvu je stále zaměstnáno přibližně 90 zaměstnanců (údaj k roku 2012) a v letních měsících v období žní jsou krátkodobě nájímáni další pracovníci.

4.1 Charakteristika činností společnosti

Hlavní činností družstva je zemědělská výroba. Ta je zaměřena na rostlinnou a živočišnou výrobu, dále produkci chovných plemenných zvířat a využití jejich genetického potenciálu, výrobu osiv a úpravu, zpracování a prodej vlastní produkce zemědělské výroby. Do roku 2006 byl hlavní důraz kladen na živočišnou výrobu, což přinášelo hlavní zisky společnosti. Jednalo se o chov a výkrm prasat, produkci mléka a výkrm jatečných býků a brojlerů. Rostlinná výroba se soustředila na produkci kvalitního krmiva, pěstování potravinářské pšenice a sladovnického ječmene. Protože se družstvo nachází v okrajové části řepářské oblasti, významnou komoditou bylo pěstování cukrové řepy na cukr do doby, než byly zavedeny množstevní kvóty Evropskou unií.

Z důvodu nízké rentability byl v průběhu roku 2006 ukončen výkrm brojlerů a ke konci roku 2008 byl ukončen chov i výkrm prasat. Živočišná výroba se tedy v dnešní době zabývá pouze produkcí mléka a výkrmem jatečných býků. Chovanými plemeny jsou český červenostrakatý skot a holštýnský skot. První zmiňované plemeno v podniku zatím převažuje, vyznačuje se kombinovanou užitkovostí s hlavním důrazem na mléko, které může docílit vysokých hodnot bílkovin a tuků i při standardním krmení. Plemeno dosahuje

dobrých výsledků ve výkrmu býků. Holštýnský skot se vyznačuje hlavně vysokou produkcí mléka, kterou je však nutné kompenzovat kvalitním speciálním krmivem, aby dosahovalo mléko dobré kvality a krávy netrpěly zdravotními obtížemi. Býčci se prodávají jedině na chov, na výkrm toto plemeno není vhodné. Dohromady družstvo vlastní přibližně 2,5 tisíce kusů skotu, z čehož je asi 400 ks jatečných býků. Maso je vyváženo převážně do Rakouska, popř. Itálie. Mléko bylo dodáváno do Mlékárny Hlinsko, s. r. o. k výrobě másla a trvanlivého mléka (do roku 2006 se mléko dodávalo ještě také do Mlékárny Olešnice), po změně ve vedení družstva došlo k obměně odběratele a od roku 2012 je mléko dodáváno do akciové společnosti Agricol Polička, a. s. Relativně vysoká výkupní cena mléka a rezerva v nakoupené mléčné kvótě motivovaly družstvo k výstavbě nových budov kravínů, které by měly být uvedeny do provozu v září tohoto roku. Nové budovy poskytnou prostor pro 580 krav a nový teletník pro 100 telat holštýnského plemene.

V rostlinné výrobě podnik hospodaří na více než 2500 ha orné půdy a téměř 300 ha luk a pastvin. Jedná se z 95 % o půdu pronajatou převážně od členů družstva na základě dlouhodobých nájemních smluv. V současné době společnost produkuje řepku, pšenici, ječmen, cukrovku na biolih a v poslední době opět na výrobu cukru a v malém množství produkuje mák. Na zbytku ploch pěstuje travní porosty na výrobu senáží a sena a také kukuřici na siláže a šrotování.

Společnost se dále zabývá poskytováním některých služeb, jako jsou: opravárenství, zámečnictví, truhlářství, zednictví, silniční motorová doprava nákladní, hostinská činnost, pronájem kulturního domu, přechodné ubytování a provozování čerpacích stanic s palivy a mazivy.

4.1.1 Organizační struktura

Družstvo je rozděleno na pět hlavních úseků (rostlinná výroba, živočišná výroba, opravárenský úsek, služby a úsek správy), které se dále dělí podle středisek. V oblasti množství obhospodařované půdy se jedná o větší zemědělský podnik (téměř 3000 ha). Do roku 2004 bylo hospodařeno na půdě v katastru obcí Morašice, Cerekvice nad Loučnou a přidružených obcí. V roce 2005 se podnik sloučil s Agrodružstvem Bučina, které

hospodařilo na půdě katastru obcí Javorník a Bučina (přibližně 650 ha půdy). Úsek rostlinné výroby je členěn na středisko Morašice a Cerekvice nad Loučnou.

Úsek živočišné výroby je soustředěn převážně v Cerekvici ve velkokapacitním kravíně. Zde je umístěno přes 600 ks dojnic českého červenostrakatého skotu. Tamtéž se také nachází odchovna mladého dobytka pro 500 ks telat a jalovic. Pod středisko Morašice spadají kravíny v Morašicích, Újezdci a Nových Sídlech. V Újezdci se nachází starší kravín (100 krav) a v současné době se zde staví nové budovy velkokapacitních kravínů pro 580 ks dojnic. Zároveň je zde umístěna výkrmna pro 450 býků a ve výstavbě je také teletník pro 100 telat. V Nových Sídlech je odchovna menších jalovic (asi 200 ks) a v Morašicích větších jalovic (asi 270 ks). Středisko Javorník se specializuje na holštýnské plemeno (180 ks dojnic), rovněž se zde nachází odchovna telat a jalovic. Dále je členěno na Javorník a Bučinu.

Další úsek se zabývá službami, mezi které jsou zařazeny všechny předměty činnosti kromě zemědělské výroby, dělí se na dvě střediska. Pod středisko Morašice spadají: čerpací stanice, ubytování, kulturní dům a závodní vývařovna. Ve středisku Cerekvice je provozována závodní jídelna. Stravování zajišťuje vlastní vývařovna, ze které jsou obědy dále rozváženy do ostatních středisek a také prodávány a dováženy do podniků, které mají objednány obědy smluvně. Družstvo vlastní menší truhlářskou dílnu, zaměstnává zednickou četku a elektrikáře. Zároveň podniku patří ubytovací zařízení, které pronajímá.

Oprávérenský úsek je rozčleněn na střediska v Morašicích a Cerekvici. Velkou část oprávérenských činností obstarávají vlastní firemní zaměstnanci v oddělení dílen, pouze opravy speciálních strojů jsou uskutečňovány v autorizovaných servisech.

Posledním úsekem je správní úsek, který zajišťuje chod společnosti, účetnictví, mzdy, evidenci atd. Je členěn podle středisek na Morašice, Cerekvici a Javorník.

4.2 Vývoj hospodaření

Práce se bude zabývat vývojem hospodaření od roku 2005. Tento rok je prvním celým rokem účasti České republiky v Evropské unii a zároveň vybrané zemědělské

družstvo rozšířilo svou rostlinnou a živočišnou výrobu, když došlo ke sloučení s Agrodružstvem Bučina.

4.2.1 Živočišná výroba

Přestože se podnik pokoušel o co největší úspory nákladů v oblasti chovu prasat a brojlerů, byly tyto oblasti podnikání stále ztrátovým odvětvím a tak bylo družstvo nuceno chovy zrušit. U chovu drůbeže se tak stalo v roce 2006, chov prasat byl zrušen v roce 2008. Velká škoda je chovu prasat, protože se družstvu podařilo vyšlechtit prasata, která dosahovala výborné výtěžnosti masa a měla relativně málo tuku. Déle by však chov udržet nebylo možné, protože chlévy a porodny potřebovaly nutně investice na modernizaci, které by ovšem při realizačních cenách nebyly návratné (např. v roce 2008 dosahovala průměrná realizační cena kilogramu vepřového masa 30 Kč, náklady však byly ve výši 36 Kč).

Chov skotu pro produkci mléka

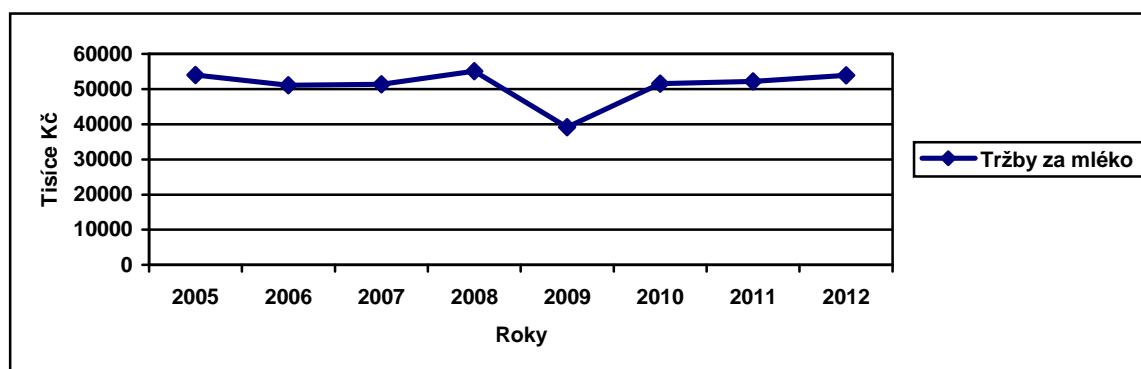
Do roku 2005 zemědělské družstvo chovalo český červenostrakatý skot, po rozšíření o Agrodružstvo Bučina došlo k začlenění skotu holštýnského typu, který vykazuje vysokou dojitost. Od září tohoto roku je v plánu rozšíření chovu holštýnského skotu a to o 580 dojnic, které budou umístěny v nově postaveném kravíně v Újezdci, kde bude také odchovna pro 100 telat tohoto typu. Dále dojde k rozšíření výkrmu býků českého červenostrakatého skotu. Protože se družstvo zaměřuje v živočišné výrobě hlavně na produkci mléka, dále budou rozebrány tržby za mléko.

Tabulka 3: Vývoj produkce mléka, realizačních cen a tržeb (v tis. Kč)

	Rok							
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Prodané litry v tisících	6880	6612	6156	6426	6158	6679	6164	6598
Průměrná realizační cena Kč / l	8,37	7,73	8,35	8,58	6,36	7,72	8,47	8,17
Tržby v tisících Kč	53967	51083	51387	55110	39163	51556	52214	53874

Zdroj: Vlastní zpracování.

V tabulce a následném grafu je možné sledovat vývoj tržeb z prodeje mléka. Každý rok družstvo vyprodukuje a prodá mezi šesti až sedmi miliony litry mléka vysoké kvality (kvalita se poměřuje procentním obsahem bílkovin a tuků). V roce 2009 je patrný velký propad realizační ceny mléka, což zapříčinilo i snížení celkových tržeb za mléko. Pokles cen byl způsoben mléčnou krizí na trhu Evropské unie. V dalších sledovaných letech realizační cena mléka naštěstí opět vzrostla (díky ujednané deklaraci o postupu proti mléčné krizi z Evropské unie).



Obrázek 2: Vývoj tržeb za mléko

Zdroj: Vlastní zpracování.

Evropské ceny mléka se stále více stávají závislými na cenách světových. Evropská unie se pokouší zavést v zemědělství „neviditelnou ruku trhu“, což ovšem z relativně stabilního odvětví vytváří nestálé podnikatelské prostředí. Činí tak rušením minimálních výkupních cen a zvyšováním kvót, které plánuje do roku 2015 zrušit úplně. Zemědělci jsou nuceni zpracovatelským průmyslem a obchodními řetězci snižovat ceny, které však přestávají pokrývat náklady, natož aby tvořily zisk. V tomto odvětví se tedy podniky stávají stále více závislé na své velikosti a vyjednávací síle.

Právě proto, že dochází k uvolňování mléčných kvót, se může zdát nesmyslné rozšíření kravína, které družstvo tento rok dokončí. Z bližšího prozkoumání je patrná snaha družstva o výše zmiňované zvětšení a zefektivnění produkce, aby podnik dosahoval nižších nákladů na produkci a zároveň měl větší vyjednávací sílu při jednáních s odběrateli mléka. Otázkou však je, nakolik bude tato podniková strategie účinná. Podnik si může vzít příklad z roku 2009, z doby tzv. mléčné krize, kdy se živočišná výroba dostala do ztráty, právě díky poklesu výkupních cen mléka, což pravděpodobně nastane i po zrušení mléčných kvót a ponechání zemědělství na pospas „neviditelné ruce trhu“.

Chov skotu pro produkci hovězího masa

Výkrm býků byl a je pro družstvo také přínosný. Každým rokem vynášel družstvu tržby 7 milionů a více. Produkce hovězího masa je z většiny vyvážena do ciziny, tržby jsou tedy závislé nejenom na poptávce a nákladech, ale i na vývoji kurzu koruny. V roce 2012 byl zaznamenán výrazný skok v realizační ceně, kdy byl exportu masa do zahraničí příznivě nakloněn kurz koruny i tržní ceny.

Tabulka 4: Vývoj prodeje a realizačních cen hovězího masa (v q, Kč/kg)

	Rok							
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Prodané množství v q	1945	2089	1900	2181	2013	2047	2332	2408
Realizační cena Kč / kg živé hmotnosti	39	41	40	40	41	40	35	50

Zdroj: Vlastní zpracování.

Celkové hodnocení chovu skotu

V roce 2005 byl při celkovém hodnocení živočišné výroby v oblasti chovu skotu zaznamenán nárůst realizačních cen mléka i hovězího masa a díky tomu byl chov skotu významným zdrojem zisku. Podnik z něho mohl uhradit ztráty z chovu drůbeže a prasat a ještě zajistil ziskovost družstva.

Díky poklesu nákladů na výrobu mléka, nárůstu realizačních cen hovězího masa a odstranění negativního vlivu při zpeněžování hovězího dobytka zůstal i v roce 2006 chov skotu pro družstvo významným zdrojem zisku. Tento rok byl ukončen chov brojlerů a uhradit se musela jen ztráta z chovu prasat, i přesto byla živočišná výroba pro podnik zisková.

Rok 2007 byl pro produkci skotu méně příznivý než předchozí, došlo k nárůstu nákladů na výrobu mléka a také k poklesu realizační ceny hovězího masa. Přesto zůstal chov skotu pro podnik významným zdrojem zisku, i když musel pokrýt ztrátu z chovu prasat.

V následujícím roce nepříznivý kurz koruny, růst cen krmiv a pokles dotací na chov skotu vedly ke snížení efektivnosti chovu skotu. Zároveň bylo z důvodu dlouhodobé nerentability rozhodnuto o zrušení chovu prasat.

Rok 2009 byl pro živočišnou výrobu zatěžkávací zkouškou. Nízká realizační cena mléka a pokles dotací na chov skotu přivedly chov skotu do ztráty téměř 6 milionů Kč. Aby byla rentabilita chovu skotu alespoň na nule, byla stanovena nejnižší přijatelná hranice, za kterou je nutné prodávat mléko. Realizační cena musí dosahovat nejméně 7,40 Kč na litr při současném prodeji hovězího masa a dané výši dotací.

V letech 2010 a 2012 byla produkce mléka rentabilní, stejně jako chov býků. Rok 2011 byl nepříznivější pro prodej hovězího masa (náklady včetně režie na jeden kilogram masa převýšily o korunu realizační cenu), prodej mléka byl hodnocen jako rentabilní.

4.2.2 Rostlinná výroba

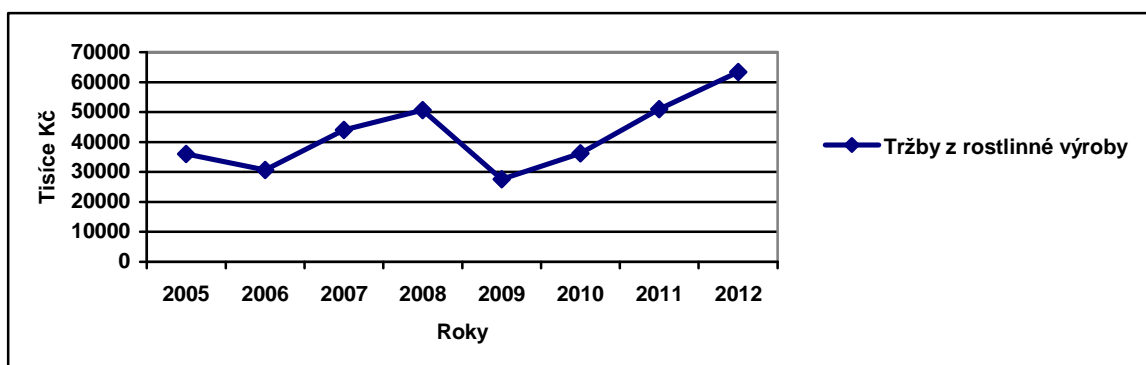
Od rozšíření o pozemky spadající pod Agrodružstvo Bučina (2005) se množství obhospodařované půdy výrazně neměnilo. V roce 2010 byly uzavřeny smlouvy o dlouhodobém pronájmu na 10 let, které podniku zajišťují relativní stabilitu v množství obhospodařované půdy. Zemědělské družstvo hospodář na orné půdě a loukách.

V roce 2005 podnik oséval 2626 ha orné půdy, tato hodnota postupně klesala až na dnešních 2566 ha. Úbytek pozemků byl zaznamenán v posledních letech, kdy při uzavírání nových smluv někteří pronajímatele svou spoluprací neprodloužili. Důvodem mohly být výhodnější nájemní podmínky nedalekého konkurenčního Zemědělského družstva Dolní Újezd, nebo prodej pozemků. Družstvo tak od roku 2010 přišlo o 48 ha orné půdy. Množství luk zůstává stabilní na hodnotách kolem 293 ha.

V průběhu let se také změnil poměr vlastněné a pronajímané půdy. Od roku 2005 až do roku 2010, tvořila pronajímaná půda 97 % celkové obhospodařované půdy, kdežto dnes dosahuje tato hodnota 95 % vlivem nákupu některých pozemků družstvem a zároveň mírného úbytku pronajímané půdy.

Pěstovanými tržními plodinami byly pšenice (ozimá i jarní), řepka olejná (ozimá i jarní), ječmen (ozimý i jarní), hořčice, cukrovka, mák (2007), oves (2007). Pěstovaly se také krmné plodiny – seno (tráva, jetel, vojtěška) a kukuřice.

Značnou výhodou zemědělského družstva, vzhledem k některým konkurenčním podnikům, se jeví fakt, že vlastní prostory pro uskladnění tržních plodin. Někteří zemědělci jsou nuceni své plodiny prodávat tzv. „na stojato“ v době, kdy ještě není známa úrodnost ani tržní podmínky toho roku. Družstvo „Růžový palouček“ má naopak výhodu, že pokud výkupní cena nedosahuje příznivých hodnot, může dojít k uskladnění plodin a prodeji až v pozdější době, samozřejmě většinou za výhodnějších podmínek. Podnik vlastní haly s vysoušecími a provětrávacími systémy a v roce 2010 byla dokončena výstavba posklizňové linky se skladovací kapacitou 6100 t obilí s možností aktivního provětrávání (tato linka může sloužit i k sušení kukuřice na zrno).



Obrázek 3: Vývoj tržeb z rostlinné výroby

Zdroj: Vlastní zpracování.

Jak je možné vidět v grafu, tržby v rostlinné výrobě jsou značně kolísavé. Jsou převážně závislé na vývoji počasí daného roku a dosahované kvalitě plodin. Zároveň je také určující, které plodiny a v jakém množství byly zasety. Tržby jsou do určité výše ovlivněny možnostmi realizace prodeje plodin z předchozích let v následujících letech (jak bylo zmíněno výše, družstvo někdy odkládá prodej do příznivější situace na trhu zemědělských plodin). Efektivnost obilovin je zajišťována výhradně dotačními platbami SAPS a Top-up, jinak by byly hluboce ztrátové.

Pokud by měly být hodnoceny tržby z roku 2005, podzim roku 2004 byl příznivý pro osev ozimých plodin. Ty dobře přezimovaly a následně byla i dobrá úroda. Nejvýznamnějšími

plodinami podle objemu tržeb byla řepka a cukrová řepa, z obilovin pšenice, která však nedosáhla potravinářské kvality. Zároveň je zajímavé zmínit i efektivnost obilovin, která se, poklesem výkupních cen, rovná téměř nule, což znamená, že po odečtení nákladů od prodejní ceny není dosahováno zisku.

Pěkný podzim umožnil téměř nepřetržitý osev a vlivem klimaticky vlídné zimy s dostatkem sněhu plodiny zdárně přezimovaly. Pouze asi na 70 ha musela být zaorána a znovu oseta pšenice vlivem plísně. Přestože se situace v roce 2006 vyvíjela kladně i na začátku žní, kdy byla část plodin sklizena, v průběhu přišly deště a sklizeň se protáhla až do září. Část úrody byla zaplísněna a znehodnocena, došlo k nižší výnosnosti a tím i ke snížení tržeb. Protože však deště způsobili problémy a znehodnocení úrody i ostatním zemědělcům, došlo ke zvýšení výkupní ceny pšenice a tím se stala pro družstvo nejvýznamnější plodinou daného roku vzhledem k objemu tržeb, přestože vlivem kvality byla prodávána jen pro krmné účely. Cukrová řepa se tento rok pěstovala naposledy na cukr pro společnost Eastern Sugar, která později ukončila výrobu. Efektivnost obilovin se přiblížila k nule, ječmen se stal dokonce ztrátovým i přes dotační platby.

Přestože se podzimní setí prodloužilo a tím byla částečně ovlivněna i výnosnost plodin, rok 2007 lze hodnotit z pohledu rostlinné výroby kladně. Žně začaly velice brzy a provázelo je pěkné počasí. Sklizené obilí dosahovalo výborné kvality a dobrých výnosů. Pšenice dosáhla vysokého výnosu a mohla být prodána pro potravinářské účely, což se odrazilo v její prodejní ceně. Cukrová řepa byla pěstována na výrobu biolihu pro podnik v Českém Meziříčí, ale realizační cena dovedla produkci na hranici rentability. Pěstování máku bylo rentabilní. Pěstování obilovin bylo částečně rentabilní.

Setí ozimých i jarních plodin dopadlo dobře a v létě 2008 proběhly žně podle plánu. U pšenice bohužel opět nebylo dosaženo potravinářské kvality, přesto byla nejdůležitější plodinou z hlediska tržeb. U ječmene se podařilo zvýšit tržby, protože byla část úrody prodána jako sladovnický ječmen. Efektivnost obilovin vypadala příznivě, ale vlivem poklesu cen ve druhé polovině roku 2008 byla opět sražena blízko k nule. Pěstování cukrové řepy pro výrobu biolihu bylo rentabilní.

Rok 2009 byl ovlivněn nejprve velkou vlhkostí pozemků a později suchem. Velmi negativní událostí pro družstvo byla v červenci vichřice s kroupami a velkým množstvím spadlých srážek, která výrazně ovlivnila sklizené množství řepky a obilí. První sklizené hektary řepky naznačovaly rekordní úrodu (před vichřicí), ovšem i přes nepřízeň počasí byl výnos řepky dobrý. U pšenice byl výnos také ovlivněn počasím, zároveň se nepodařilo dosáhnout kvality potřebné k prodeji pro potravinářský průmysl a musela být proto prodána na krmné účely. Efektivnost opět blízko nule. Cukrová řepa se pěstovala na výrobu biolihu a od tohoto roku znovu také pro výrobu cukru. Pěstování cukrové řepy bylo rentabilní.

Mokrým jarem a přivalovými srážkami roku 2010 byly ovlivněny výnosy především jarních plodin. Nejvýznamnějšími plodinami podle objemu tržeb byly pšenice a řepka. Hlavní tržní plodiny, kromě ječmene, byly po započtení dotací rentabilní.

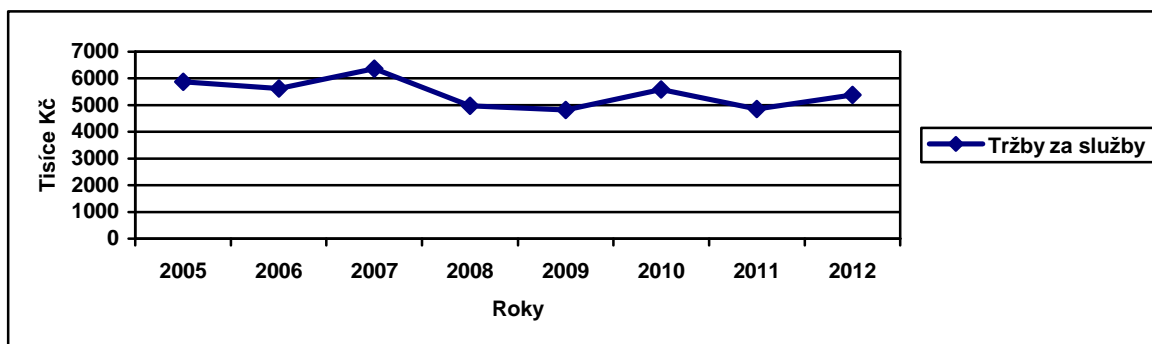
Na podzim 2010 se pozdrželo setí řepky a tím došlo k jejímu špatnému přezimování, dobrým výnosům plodin neprospěla ani jarní sucha roku 2011. Vzhledem k objemu tržeb byly opět nejdůležitějšími plodinami pšenice a řepka. Hlavní tržní plodiny byly rentabilní.

V roce 2012 byla velká část osetých polí postižena vymrznutím a proto musel být zorána a znovu zaseta. Velmi dobrých výsledků dosáhla sklizeň kukuřice na zrno. Tržby byly ovlivněny situací na trhu, kdy byla vymrznutím postižena velká část zemědělců a nebyla tedy velká úroda. Tím došlo k růstu cen plodin. Z hlediska objemu tržeb byla nejvýznamnější řepka a pšenice. Hlavní tržní plodiny byly opět rentabilní, kdy největší skok zaznamenal ječmen. U této plodiny dosahovala rentabilita v roce 2010 záporných hodnot (- 8 %), roku 2011 již 64 % a nakonec roku 2012 byla rentabilita rovna 146 %.

4.2.3 Služby

Mezi hlavní příjmy v oblasti služeb lze zařadit závodní vývařovnu, prodej pohonných hmot a maziv, pronájem víceúčelového domu v Litomyšli a pronájem bytů. V současné době družstvo pronajímá devět bytů z původních čtrnácti, které pronajímalo v roce 2005. Vývoj tržeb úseku služeb je možné sledovat dále v grafu.

Vývařovna vaří pro zaměstnance a bývalé zaměstnance zvýhodněné obědy a také vaří obědy a knedlíky na prodej. V roce 2005 uvařila přes 100 000 obědů, tato hodnota však postupně klesala vlivem odchodu některých odběratelů ke konkurenci, až dosáhla hodnoty pouze necelých 65 000 obědů za rok 2012.



Obrázek 4: Vývoj tržeb za poskytnuté služby

Zdroj: Vlastní zpracování.

4.2.4 Pracovní síla

V podniku v roce 2005 pracovalo 150 zaměstnanců, toto množství se postupně snižovalo, až dosáhlo dnešních 88 zaměstnanců. Protože je průměrná mzda v družstvu poměrně vysoká (na danou oblast) a práce je v této lokalitě poměrně málo, fluktuace zaměstnanců je velice nízká.

Vzorec pro výpočet produktivity práce slouží k posouzení vývoje produktivity na jednoho pracovníka. Vypočítá se podle následujícího vzorce:

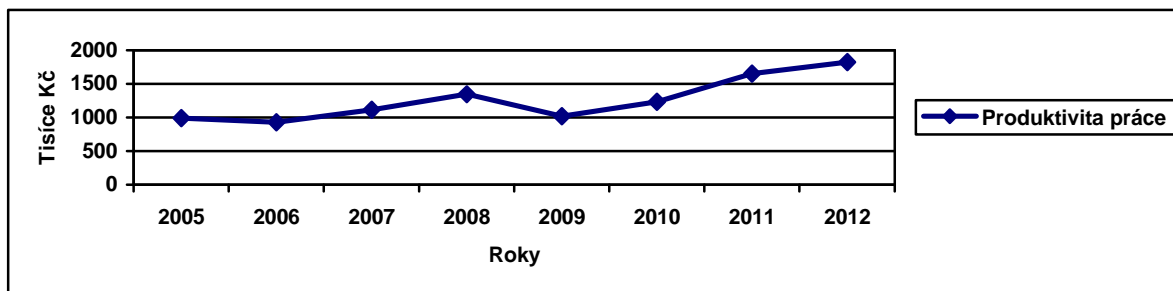
$$\text{Produktivita práce} = \text{tržby} / \text{počet pracovníků} \quad (28)$$

Tržby a produktivita práce jsou uvedeny v tisících Kč, počet zaměstnanců je průměrný přepočtený (zaměstnanci se přepočítávají podle pracovního poměru, člověk pracující na celý pracovní úvazek = 1).

Tabulka 5: Vývoj produktivity práce (v tis. Kč, průměrných přepočtených jednotkách)

	Rok							
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Tržby	148042	133671	143379	154594	107609	123188	148981	160572
Počet zaměstnanců	150	144	129	115	106	100	90	88
Produktivita práce	986,9	928,3	1111,5	1344,3	1015,2	1231,9	1655,3	1824,7

Zdroj: Vlastní zpracování.



Obrázek 5: Vývoj produktivity práce

Zdroj: Vlastní zpracování.

Z tabulky vyplývá, že se nepřetržitě snižuje počet pracovníků, to je umožněno investicemi do nákupu nových technologií. V grafu je vidět snaha o zvyšování produktivity práce. Produktivita práce poklesla jen v letech 2006 a 2009. V roce 2006, vlivem poklesu tržeb, poklesla i produktivita. Rok 2009 a částečně i 2010 byly výrazně ovlivněny finanční krizí.

4.3 Dotace v podniku

V tabulce níže je možné vidět rozpis některých dotací v tisících Kč, které byly podniku vyplaceny. Výše dotací závisela na zemědělské činnosti, ale i na investiční činnosti podniku, kdy byly v letech 2007 a 2010 přijaty dotace z Operačního programu pro rozvoj venkova na výstavbu teletníku a posklizňové linky v řádu několika milionů korun. Dotace uvedené v tabulce jsou rozděleny do dvou kategorií. První jsou provozní dotace. Druhou skupinou jsou ostatní dotace, mezi které jsou zařazeny vratka části spotřební daně za naftu a dotace z operačního programu pro rozvoj venkova.

Tabulka 6: Vybrané dotace přijaté podnikem v jednotlivých letech (v tisících Kč)

		Rok							
		2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Provozní dotace	Platba na plochu SAPS	6168	7345	8138	8948	10784	11777	13521	15082
	Top - up na plochu	4214	3970	4604	3906	3441	1491	X	X
	Top - up na skot	3426	4679	4482	2936	2570	2304	1602	X
	Dotace na nákup osiva obilovin	99	118	X	X	X	X	X	X
	Dotace na pojištění nákaz u zvířat	50	57	51	52	101	95	79	70
	Dotace na úhradu pojištění plodin	42	49	46	74	103	300	435	123
	Dotace na plemenářskou činnost	88	68	67	70	85	181	115	117
	Dotace na úhradu nákladů na kadavery	122	240	122	156	95	28	23	20
	Dotace na poradenství	40	45	X	32	32	X	X	X
	Dotace na IBR	X	81	144	141	134	147	152	148
	Oddělená platba za cukr	X	1095	1361	1734	2251	2194	2206	2151
	Restrukturalizační cukerná platba	X	X	5465	2125	X	X	X	X
	Podpora komplexní sklizně máku	X	X	17	X	X	X	X	X
	Pěstování energetických plodin	X	X	X	111	65	X	X	X
	Dojnice	X	X	X	X	X	2354	2043	1169
	Diverzifikační cukerná podpora	X	X	X	2888	X	X	X	X
Součet provozních dotací		14249	17747	24497	23173	19661	20871	20176	18880
Ostatní	Vratka části spotřební daně na naftu	1382	1420	1446	1370	1370	1580	1771	1739
	PRV	X	X	5325	32	32	6917	X	X
Celkový součet dotací		15631	19167	31268	24575	21063	29368	21947	20619

Zdroj: Vlastní zpracování.

4.3.1 Hospodářský výsledek po odečtení dotací

Tabulka 7: Výsledek hospodaření bez dotací (v tis. Kč)

	Rok							
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Výsledek hospod. běž. období s dotacemi	10862	10615	18894	18736	1991	10375	23940	31863
Celková hodnota provoz. dotací	14249	17747	24497	23173	19661	20871	20176	18880
Vratka části spotřební daně na naftu	1382	1420	1446	1370	1370	1580	1771	1739
Výsledek hospod. po odečtení dotací	-4769	-8552	-7049	-5807	-19040	-12076	1993	11244

Zdroj: Vlastní zpracování.

Jak je možné sledovat v tabulce, kde byly od hospodářského výsledku odečteny provozní dotace a vratka části spotřební daně, dotace byly pro podnik do roku 2010 životně důležitým příjmem. Pokud by mu nebyly poskytnuty, dostal by se do velice výrazné ztráty, která by ho donutila ukončit činnost. Po roce 2009, kdy dosáhl propad hosp. výsledku bez dotací děsivé záporné hodnoty -19 milionů Kč, by se patrně nedožil roku 2011, kdy se situace zlepšila a už byl realizován zisk i po odečtení vybraných dotací. V roce 2012 si dokonce podnik vedl tak dobře, že realizoval takový výsledek hospodaření, který i po odečtení dotací dosahoval vyšších hodnot, než v letech 2005 a 2006 s dotacemi.

4.4 Finanční analýza celého podniku

V této části diplomové práce bude zpracována finanční analýza Zemědělského družstva „Růžový palouček“. Postup finanční analýzy bude probíhat tak, jak bylo popsáno ve třetí kapitole. Nejprve budou provedeny horizontální analýzy aktiv, pasiv a výkazů zisku a ztráty, dále horizontální analýzy aktiv a pasiv a poté se bude práce zabývat jednotlivými ukazateli a modely.

4.4.1 Horizontální analýza aktiv

Jak už bylo zmíněno, horizontální analýza má za úkol posoudit vývoj jednotlivých hodnot v čase. Stavy jednotlivých položek jsou sledovány z hlediska absolutních změn i relativních změn. Způsob výpočtu těchto změn je uveden ve třetí kapitole, v podkapitole 3.4.1. Hodnoty jsou uvedeny v tisících Kč, indexy u relativních změn byly zaokrouhleny na dvě desetinná místa. Nejprve bude provedena horizontální analýza aktiv.

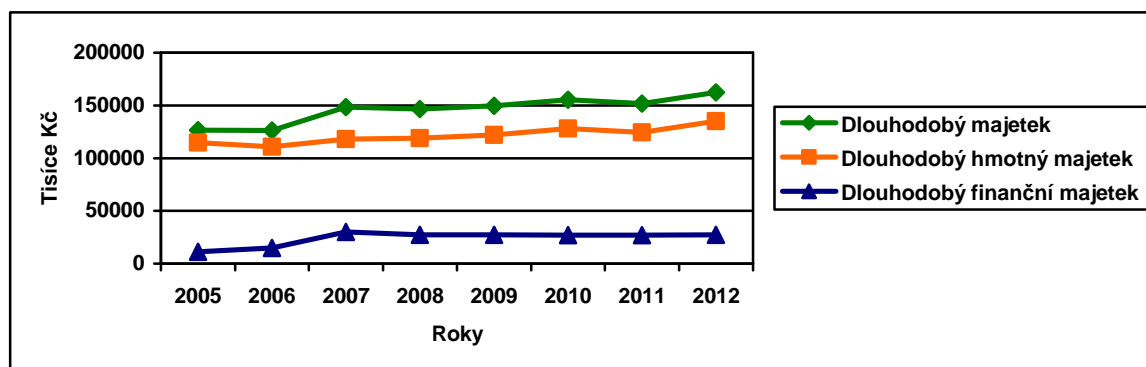
Tabulka 8: Horizontální analýza aktiv (v tis. Kč, indexech)

Aktiva	Rok							
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Aktiva celkem	225157	232128	266141	271859	261883	268526	293001	319937
absolutní změna	X	6971	34013	5718	-9976	6643	24475	26936
relativní změna	X	1,03	1,15	1,02	0,96	1,03	1,09	1,09
Dlouhodobý majetek	126506	126218	148468	146537	149523	155310	151717	162313
absolutní změna	X	-288	22250	-1931	2986	5787	-3593	10596
relativní změna	X	1,00	1,18	0,99	1,02	1,04	0,98	1,07
Dlouhodobý nehmotný majetek	713	587	514	381	248	150	59	16
absolutní změna	X	-126	-73	-133	-133	-98	-91	-43
relativní změna	X	0,82	0,88	0,74	0,65	0,60	0,39	0,27
Dlouhodobý hmotný majetek	114655	110734	117979	118958	122023	128121	124540	135043
absolutní změna	X	-3921	7245	979	3065	6098	-3581	10503
relativní změna	X	0,97	1,07	1,01	1,03	1,05	0,97	1,08
Dlouhodobý finanční majetek	11138	14897	29975	27200	27252	27039	27118	27254
absolutní změna	X	3759	15078	-2775	52	-213	79	136
relativní změna	X	1,34	2,01	0,91	1,00	0,99	1,00	1,01
Oběžná aktiva	98185	105653	116026	116278	111845	110059	138797	155968
absolutní změna	X	7468	10373	252	-4433	-1786	28738	17171
relativní změna	X	1,08	1,10	1,00	0,96	0,98	1,26	1,12
Zásoby	56971	61364	57931	53614	53769	51044	57544	61588
absolutní změna	X	4393	-3433	-4317	155	-2725	6500	4044

relativní změna	X	1,08	0,94	0,93	1,00	0,95	1,13	1,07
Dlouhodobé pohledávky	0	0	3141	0	0	0	0	0
absolutní změna	X	0	3141	-3141	X	X	X	X
relativní změna	X	X	X	0	X	X	X	X
Krátkodobé pohledávky	31619	32974	17574	24812	13727	12558	16484	23173
absolutní změna	X	1355	-15400	7238	-11085	-1169	3923	6689
relativní změna	X	1,04	0,53	1,41	0,55	0,91	1,31	1,41
Krátkodobý finanční majetek	9595	11315	37380	37852	44349	46457	64769	71207
absolutní změna	X	1720	26065	472	6497	2108	18312	6438
relativní změna	X	1,18	3,30	1,01	1,17	1,05	1,39	1,10
Účty časového rozlišení	466	257	1616	9044	515	3157	2452	1656
absolutní změna	X	-209	1359	7428	-8529	2642	-705	-796
relativní změna	X	0,55	6,29	5,60	0,06	6,13	0,78	0,68

Zdroj: Vlastní zpracování.

V celém sledovaném období, kromě roku 2009, docházelo k růstu celkových aktiv oproti předchozím rokům. V roce 2009 se hodnota aktiv propadla oproti předchozímu roku o 4 %, patrně vlivem celosvětové finanční krize. V dalších letech však aktiva znovu rostla. Nejvyšší hodnoty bylo dosaženo v posledním zkoumaném roce. Celkově aktiva od roku 2005 do roku 2012 vzrostla o 42 %.



Obrázek 6: Vývoj dlouhodobého majetku

Zdroj: Vlastní zpracování.

Dlouhodobý majetek ve sledovaném období nepatrně poklesl v letech 2006, 2008 a 2011, ale snížení dosáhlo maximálně dvou procent oproti předchozím obdobím. Nejnižší hodnoty dosáhl rok 2006. Porovnáním let 2005 a 2012 se dochází ke zjištění, že celkově dlouhodobý majetek vzrostl o 28 %. Dlouhodobý nehmotný majetek zaznamenává nepřetržitý pokles, v dnešní době již dosahuje hodnota pouze 2,2 % hodnoty prvního zkoumaného roku, roku 2005. Dlouhodobý hmotný majetek vlivem investic roste, výjimkou byly pouze roky 2006 a 2011, kdy byl zaznamenán 3 % pokles, ale celkově vzrostl o více, než 17 %.

Výrazný skok byl zaznamenán v položce dlouhodobého finančního majetku. Mezi lety 2006 a 2007 vzrostl na dvojnásobek. Tento nárůst byl způsoben zvýšením majetkové účasti ve společnosti Segas, a.s. Libecina.

Oběžná aktiva zaznamenala pokles v letech 2009 a 2010, naopak v roce 2011 vzrostla o 26 %. Jednotlivé komponenty oběžných aktiv jsou relativně proměnlivé. Výrazným pozitivem je, že družstvo nemá dlouhodobé pohledávky a má tím pádem likvidnější prostředky – jedinou výjimku tvořil rok 2007, kdy se mezi ně zařadily v předchozím roce nesplacené krátkodobé pohledávky. Ty však byly v tom roce uhrazeny a do roku 2008 se už družstvu nepřesunovaly žádné dlouhodobé pohledávky. Krátkodobé pohledávky mají výrazně proměnlivý charakter. V porovnání s rokem 2006 byla jejich hodnota vždy výrazně nižší. V nejlepším roce (2010) dosahoval poměr pouze 38 %. Pokles byl zaznamenán v letech 2007, 2009 a 2010. Bohužel z posledních dvou let je patrný opět jejich postupný nárůst.

Krátkodobý finanční majetek po celou sledovanou dobu rostl. V roce 2007 byl patrný prudký nárůst na více než 330 %. Tento nárůst byl způsoben přítomností peněžních prostředků na bankovních účtech, které měly v plné výši pokrýt úvěry a vytvořit finanční rezervu na budoucí investice. Hodnoty jsou určitým způsobem závislé na krátkodobých pohledávkách, které v letech 2007, 2009 a 2010 klesly, a proto mohly vzrůst likvidnější položky aktiv. Hodnoty krátkodobého finančního majetku mohou být také závislé na datu, kdy přijdou na účet podniku dotační platby. Od roku 2007 byly hodnoty krátkodobého finančního majetku udržovány výrazně výše, než do té doby.

4.4.2 Horizontální analýza pasiv

V následující tabulce bude propočítána strana pasiv. Položky budou posuzovány opět z hlediska absolutních i relativních změn. Hodnoty jsou uvedeny v tisících Kč, u indexů relativních změn bylo provedeno zaokrouhlení na dvě desetinná místa.

Tabulka 9: Horizontální analýza pasiv (v tis. Kč, indexech)

Pasiva	Rok							
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Pasiva celkem	225157	232128	266141	271859	261883	268526	293001	319937
absolutní změna	X	6971	34013	5718	-9976	6643	24475	26936
relativní změna	X	1,03	1,15	1,02	0,96	1,03	1,09	1,09
Vlastní kapitál	176271	184601	210873	225924	225434	232937	255586	283896
absolutní změna	X	8330	26272	15051	-490	7503	22649	28310
relativní změna	X	1,05	1,14	1,07	1,00	1,03	1,10	1,11
Základní kapitál	51120	50826	55530	55326	55326	53807	53613	53471
absolutní změna	X	-294	4704	-204	0	-1519	-194	-142
relativní změna	X	0,99	1,09	1,00	1,00	0,97	1,00	1,00
Fondy	114289	123160	136449	151862	163117	163755	178033	198562
absolutní změna	X	8871	13289	15413	11255	638	14916	20529
relativní změna	X	1,08	1,11	1,11	1,07	1,00	1,09	1,12
Výsledek hospod. min. let	0	0	0	0	5000	5000	0	0
absolutní změna	X	X	X	X	5000	0	-5000	X
relativní změna	X	X	X	X	X	1,00	0	X
Výsledek hospod. běž. období	10862	10615	18894	18736	1991	10375	23940	31863
absolutní změna	X	-247	8279	-158	-16745	8384	13565	7923
relativní změna	X	0,98	1,78	0,99	0,11	5,21	2,31	1,33
Cizí zdroje	48082	46928	54553	44997	35391	34735	36443	35076
absolutní změna	X	-1154	7625	-9556	-9606	-656	1708	-1367
relativní změna	X	0,98	1,16	0,82	0,79	0,98	1,05	0,96
Rezervy	21	0	0	0	0	0	0	0
absolutní změna	X	-21	X	X	X	X	X	X
relativní změna	X	0	X	X	X	X	X	X

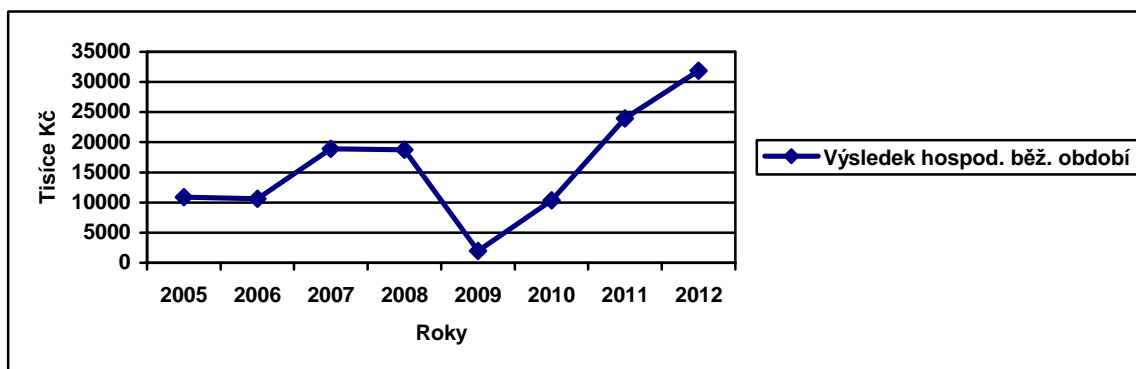
Dlouhodobé závazky	24994	23899	22102	20564	18332	18291	15308	13583
absolutní změna	X	-1095	-1797	-1538	-2232	-41	-2983	-1725
relativní změna	X	0,96	0,92	0,93	0,89	1,00	0,84	0,89
Krátkodobé závazky	14351	12108	20832	12919	9999	10702	13142	11457
absolutní změna	X	-2243	8724	-7913	-2920	703	2440	-1685
relativní změna	X	0,84	1,72	0,62	0,77	1,07	1,23	0,87
Bankovní úvěry a výpomoci	8737	10900	11619	11514	7060	5742	7993	10036
absolutní změna	X	2163	719	-105	-4454	-1318	2251	2043
relativní změna	X	1,25	1,07	0,99	0,61	0,81	1,39	1,26
Časové rozlišení	804	599	715	938	1058	854	972	965
absolutní změna	X	-205	116	223	120	-204	118	-7
relativní změna	X	0,75	1,19	1,31	1,13	0,81	1,14	0,99

Zdroj: Vlastní zpracování.

Díky horizontální analýze pasiv může být porovnána struktura vlastních a cizích zdrojů a jejich vývoj v čase. Pasiva, zákonitě stejně jako aktiva, měla rostoucí tendence vzhledem k rokům předešlým, kromě roku 2009. Za sledované období vzrostla o 42 %.

Vlastní kapitál, vyjma roku 2009, poměrně stabilně rostl. Od roku 2005 se do roku 2012 zvýšil o více než 60 %, což vzhledem k růstu hodnoty pasiv znamená, že se změnila struktura kapitálu ve firmě. Více aktiv je tedy hrazeno z vlastního kapitálu. Základní kapitál byl také lehce měněn, během zkoumaných let se pohyboval mezi 50 – 56 miliony korun. V posledních několika letech je patrné snižování základního kapitálu.

Podnik své zisky obvykle, po odečtení podílů na zisku, přiděluje do nedělitelného fondu družstva a ostatních fondů, výsledek hospodaření z minulých let je tak většinou nulový. Pouze v roce 2008 nebylo rozhodnuto, jak naložit s částí zisku, proto byla příští rok započtena do položky hospodářského výsledku z minulých let, rozdělena nebyla ani v roce 2010. Množství kapitálu ve fondech rostlo relativně stabilně. Výjimkou byl rok 2010, kdy objem financí ve fondech téměř stagnoval.



Obrázek 7: Vývoj výsledků hospodaření běžných období

Zdroj: Vlastní zpracování.

Z výsledků hospodaření běžného účetního období je vidět, že družstvo dlouhodobě vykazuje zisky. Na vývoji výsledku hospodaření se podstatnou měrou pravděpodobně podepsala finanční krize, to je znát z výrazného propadu v roce 2009, který se zastavil na pouhých 11 % hodnoty předchozího roku. V dalších letech zisky opět stoupaly vždy o několik milionů. Je nutné dodat, že hodnotu hospodářského výsledku výrazně ovlivňují dotace, jak bylo popsáno v kapitole 4.3.1, bez kterých by se družstvu podařilo vykázat zisk jen v letech 2011 a 2012.

Cizí zdroje vykazují, až na roky 2007 a 2011, pokles. Dlouhodobé závazky trvale klesají, od roku 2005 klesly již o více než 45 %. Hodnoty krátkodobých závazků, bankovních úvěrů a výpomocí jsou kolísavé podle momentální investiční činnosti družstva. Krátkodobé závazky celkově klesly do roku 2012 o 20 %.

4.4.3 Horizontální analýza výkazu zisku a ztráty

Stejně jako horizontální analýza rozvah, i horizontální analýza výkazů zisků a ztrát nám mohou poskytnout přehled o vývoji hodnot v čase. Absolutní hodnoty jsou uvedeny v tisících korun a údaje relativních změn byly zaokrouhleny na dvě desetinná místa.

Tabulka 10: Horizontální analýza výkazu zisku a ztrát (v tis. Kč, indexech)

	Rok							
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Tržby	148042	133671	143379	154594	107609	123188	148981	160572
absolutní změna	X	-14371	9708	11215	-46985	15579	25793	11591

relativní změna	X	0,90	1,07	1,08	0,70	1,14	1,21	1,08
Výkonová spotřeba	82902	72783	75756	82304	61789	66794	73457	79038
absolutní změna	X	-10119	2973	6548	-20515	5005	6663	5581
relativní změna	X	0,88	1,04	1,09	0,75	1,08	1,10	1,08
Osobní náklady	37880	37672	38316	39778	34833	35544	34064	34841
absolutní změna	X	-208	644	1462	-4945	711	-1480	777
relativní změna	X	0,99	1,02	1,04	0,88	1,02	0,96	1,02
Odpisy	15146	16259	15927	17601	18702	18719	18492	18435
absolutní změna	X	1113	-332	1674	1101	17	-227	-57
relativní změna	X	1,07	0,98	1,11	1,06	1,00	0,99	1,00
Jiné výnosy a náklady	756	5537	9351	7344	9120	10093	6442	9903
absolutní změna	X	4781	3814	-2007	1776	973	-3651	3461
relativní změna	X	7,32	1,69	0,79	1,24	1,11	0,64	1,54
Úroky (podnik. účet)	69	164	341	937	730	198	149	478
absolutní změna	X	95	177	596	-207	-532	-49	329
relativní změna	X	2,38	2,08	2,75	0,78	0,27	0,75	3,21
Zisk před zdaněním	12939	12658	23072	23192	2135	12422	29559	38639
absolutní změna	X	-281	10414	120	-21057	10287	17137	9080
relativní změna	X	0,98	1,82	1,01	0,09	5,82	2,38	1,31
Daň z příjmů	2077	2043	4178	4456	144	2047	5619	6776
absolutní změna	X	-34	2135	278	-4312	1903	3572	1157
relativní změna	X	0,98	2,05	1,07	0,03	14,22	2,74	1,21
Zisk po zdanění	10862	10615	18894	18736	1991	10375	23940	31863
absolutní změna	X	-247	8279	-158	-16745	8384	13565	7923
relativní změna	X	0,98	1,78	0,99	0,11	5,21	2,31	1,33

Zdroj: Vlastní zpracování.

Z tabulky je vidět, že podnik si v oblasti tržeb nevedl špatně. Krizovým rokem byl rok 2009, kdy pravděpodobně vlivem finanční krize došlo k propadu výkupních cen komodit a tržby poklesly o 30 %. V následujících letech došlo naštěstí opět k růstu tržeb a svého maxima za sledované období dosáhly v roce 2012, kdy se vyšplhaly na více než 160 milionů Kč, překonaly dokonce i rekordní rok 2008 a to téměř o šest milionů korun.

Výkonová spotřeba klesala v letech 2006 a 2009, celkově poklesla od roku 2005 bezmála o pět procent. Nejnižší hodnoty dosáhla v krizovém roce 2009. Osobní náklady se podařilo snížit do roku 2012 celkově o 8 %, na nejnižší hodnotu se dostaly roku 2011. Růst odpisů (od roku 2010) se pojí s nákupem nových strojů a investiční výstavbou. Hodnota úroků se odvíjela od rozdílu výnosových a nákladových úroků, nejvyšší hodnoty dosáhla v roce 2008.

Zisk před zdaněním se první dva sledované roky pohyboval do 13 milionů, potom následoval na další dva roky skok na 23 milionů a v krizový rok 2009 hluboký propad o více než 90 % na pouhé dva miliony. V příštích letech se situace vylepšila a zisk začal opět růst. Roku 2010 o 10 milionů, dalším rokem prudce vzrostl o 17 milionů a do roku 2012 o dalších 9 milionů korun. Pro podnik může být uspokojující, že po celou sledovanou dobu byl ziskový. Je však nutné se zamyslet i nad stabilitou úrovně zisku, která je velice kolísavá. Ve vývoji jsou patrné velké skoky, které sice nejsou v zemědělství žádnou výjimkou, ale podnik si kvůli nim musí udržovat velké zásoby financí, aby se v případě nepříznivého roku nedostal do finančních problémů.

4.4.4 Vertikální analýza aktiv

Pomocí vertikální analýzy je možné sledovat podíl jednotlivých složek na celku, v tomto případě na celkových aktivech. Tento podíl je dále možné porovnat v čase. V tabulce jsou uvedeny hodnoty v tisících Kč, procenta byla zaokrouhlena na dvě desetinná místa.

Tabulka 11: Vertikální analýza aktiv (v tis. Kč, procentech)

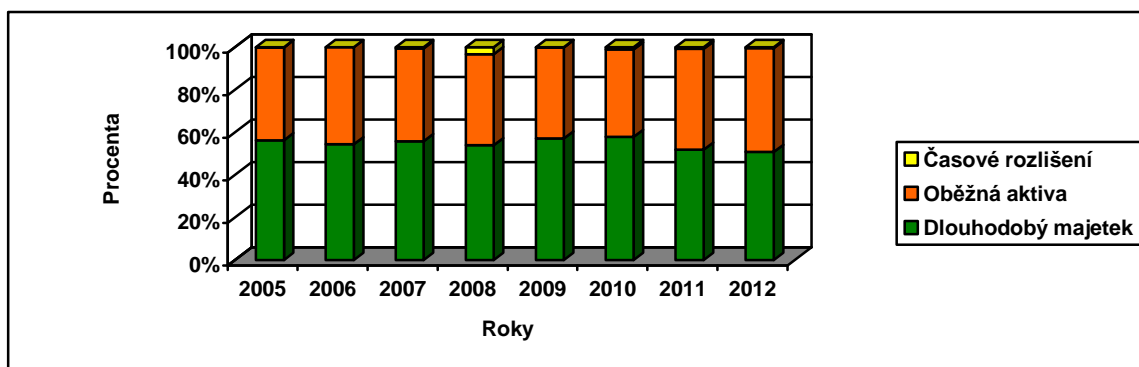
Aktiva	Rok a procentní podíl na celkových aktivech							
	2005	% na ΣA	2006	% na ΣA	2007	% na ΣA	2008	% na ΣA
Aktiva celkem	225157	100 %	232128	100 %	266141	100 %	271859	100 %
Dlouhodobý majetek	126506	56,19 %	126218	54,37 %	148468	55,79 %	146537	53,91 %
Dlouhodobý nehmotný majetek	713	0,32 %	587	0,25 %	514	0,19 %	381	0,14 %
Dlouhodobý hmotný majetek	114655	50,92 %	110734	47,70 %	117979	44,33 %	118958	43,76 %

Dlouhodobý finanční majetek	11138	4,95 %	14897	6,42 %	29975	11,27 %	27200	10,01 %
Oběžná aktiva	98185	43,60 %	105653	45,51 %	116026	43,60 %	116278	42,77 %
Zásoby	56971	25,30 %	61364	26,43 %	57931	21,77 %	53614	19,72 %
Dlouhodobé pohledávky	0	0 %	0	0 %	3141	1,18 %	0	0 %
Krátkodobé pohledávky	31619	14,04 %	32974	14,21 %	17574	6,60 %	24812	9,13 %
Krátkodobý finanční majetek	9595	4,26 %	11315	4,87 %	37380	14,05 %	37852	13,92 %
Časové rozlišení	466	0,21 %	257	0,12 %	1616	0,61 %	9044	3,32 %
	Rok a procentní podíl na celkových aktivech							
	2009	% na ΣA	2010	% na ΣA	2011	% na ΣA	2012	% na ΣA
Aktiva celkem	261883	100 %	268526	100 %	293001	100 %	319937	100 %
Dlouhodobý majetek	149523	57,09 %	155310	57,84 %	151717	51,78 %	162313	50,73 %
Dlouhodobý nehmotný majetek	248	0,09 %	150	0,06 %	59	0,02 %	16	0,01 %
Dlouhodobý hmotný majetek	122023	46,59 %	128121	47,71 %	124540	42,50 %	135043	42,20 %
Dlouhodobý finanční majetek	27252	10,41 %	27039	10,07 %	27118	9,26 %	27254	8,52 %
Oběžná aktiva	111845	42,71 %	110059	40,99 %	138797	47,38 %	155968	48,75 %
Zásoby	53769	20,53 %	51044	19,01 %	57544	19,64 %	61588	19,25 %
Dlouhodobé pohledávky	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %
Krátkodobé pohledávky	13727	5,24 %	12558	4,68 %	16484	5,63 %	23173	7,24 %
Krátkodobý finanční majetek	44349	16,94 %	46457	17,30 %	64769	22,11 %	71207	22,26 %
Časové rozlišení	515	0,2 %	3157	1,17 %	2452	0,84 %	1656	0,52 %

Zdroj: Vlastní zpracování.

Zemědělské podniky, stejně jako námi vybraný, se vyznačují velkým podílem dlouhodobého majetku na celkových aktivech, ten se v našem případě pohybuje v rozmezí

50 – 60 %. Dlouhodobý majetek je z většiny tvořen dlouhodobým hmotným majetkem a to hlavně zemědělskými stavbami a stroji. Jeho hodnota podílu na celkových aktivech má za poslední dva roky klesající charakter, jak je možné vidět z tabulky i grafu.



Obrázek 8: Vývoj celkových aktiv a dlouhodobého majetku a oběžných aktiv

Zdroj: Vlastní zpracování.

Oběžná aktiva se na celkovém majetku podílejí za sledované období v průměru 44 procenty. Převážně se skládají ze zásob a krátkodobého finančního majetku. Zásoby tvoří uskladněné plodiny, které jsou prodávány až za výhodnějších podmínek (ty nastávají většinou na jaře následujícího roku, kdy už ve zpracovatelském průmyslu docházejí zásoby nakoupené po žních a tak se zvyšuje výkupní cena). Další složkou zásob jsou osiva, hnojiva a krmiva. Nejvyšší podíl zásob na celkových aktivech byl patrný v roce 2006, kdy dosáhl skoro 26,5 %, v dalších letech klesl a od roku 2008 se pohybuje v rozmezí 19 až 21 %.

Podíl krátkodobého finančního majetku na celkovém majetku ve sledovaném období, mimo rok 2008, rostl. Krátkodobý finanční kapitál je tvořen převážně kapitálem na bankovních účtech. Tak vysoký podíl, který je zaznamenáván v posledních letech, by mohl vypovídat o špatném využití finančních prostředků, kdy jich zbytečně mnoho leží ladem na bankovních účtech, když by na sebe mohly vydělávat. Ale jak už byl zmíněno u horizontální analýzy aktiv, příčiny mohou být ve snaze šetřit peníze na budoucí investice, vytvořit rezervy na hrazení úvěrů. Vliv mohou mít i dny příchodu platby dotací. Vysoká hodnota krátkodobého finančního majetku je v některých oblastech pozitivní, například zvyšuje likviditu majetku podniku.

Pozitivním pro podnik je, že vyjma roku 2007, neměl žádné dlouhodobé ani nedobytné pohledávky. To svědčí o vyhovujícím výběru obchodních partnerů a správném ekonomickém vedení v této oblasti.

4.4.5 Vertikální analýza pasiv

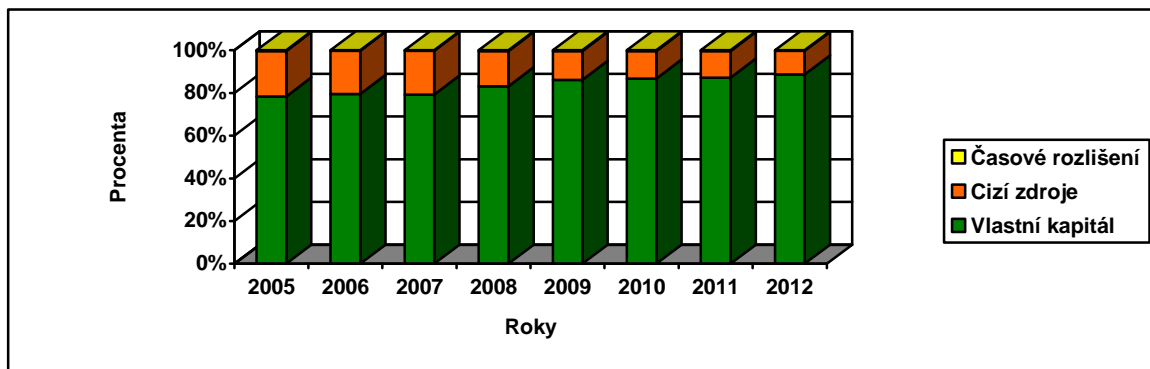
Nyní bude provedena vertikální analýza pasiv. Hodnoty jsou uvedeny v tisících korun, procenta byla zaokrouhlena na dvě desetinná místa. Procentní výsledky odrážejí, jakou část celkových pasiv zaujímají jednotlivé položky.

Tabulka 12: Vertikální analýza pasiv (v tis. Kč, procentech)

Pasiva	Rok a procentní podíl na celkových pasivech							
	2005	% na ΣP	2006	% na ΣP	2007	% na ΣP	2008	% na ΣP
Pasiva celkem	225157	100 %	232128	100 %	266141	100 %	271859	100 %
Vlastní kapitál	176271	78,28 %	184601	79,52 %	210873	79,23 %	225924	83,10 %
Základní kapitál	51120	22,70 %	50826	21,89 %	55530	20,86 %	55326	20,35 %
Fondy	114289	50,76 %	123160	53,06 %	136447	51,27 %	151862	55,86 %
Výsledek hospod. min. let	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %
Výsledek hospod. běž. období	10862	4,82 %	10615	4,57 %	18894	7,10 %	18736	6,89 %
Cizí zdroje	48082	21,36 %	46928	20,22 %	54553	20,50 %	44997	16,55 %
Rezervy	21	0,01 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %
Dlouhodobé závazky	24994	11,10 %	23899	10,30 %	22102	8,30 %	20564	7,56 %
Krátkodobé závazky	14351	6,37 %	12108	5,22 %	20832	7,83 %	12919	4,75 %
Bankovní úvěry a výpomoci	8737	3,88 %	10900	4,70 %	11619	4,37 %	11514	4,24 %

Časové rozlišení	804	0,36 %	599	0,26 %	715	0,27 %	938	0,35 %
	Rok a procentní podíl na celkových pasivech							
	2009	% na ΣP	2010	% na ΣP	2011	% na ΣP	2012	% na ΣP
Pasiva celkem	261883	100 %	268526	100 %	293001	100 %	319937	100 %
Vlastní kapitál	225434	86,08 %	232937	86,75 %	255586	87,23 %	283896	88,73 %
Základní kapitál	55326	21,12 %	53807	20,04 %	53613	18,30 %	53471	16,71 %
Fondy	163117	62,29 %	163755	60,98 %	178033	60,76 %	198562	62,06 %
Výsledek hospod. min. let	5000	1,91 %	5000	1,86 %	0	0 %	0	0 %
Výsledek hospod. běž. období	1991	0,76 %	10375	3,87 %	23940	8,17 %	31863	9,96 %
Cizí zdroje	35391	13,52 %	34735	12,93 %	36443	12,44 %	35076	10,97 %
Rezervy	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %
Dlouhodobé závazky	18332	7,00 %	18291	6,81 %	15308	5,22 %	13583	4,25 %
Krátkodobé závazky	9999	3,82 %	10702	3,98 %	13142	4,49 %	11457	3,58 %
Bankovní úvěry a výpomoci	7060	2,70 %	5742	2,14 %	7993	2,73 %	10036	3,14 %
Časové rozlišení	1058	0,40 %	854	0,32 %	972	0,33 %	965	0,30 %

Zdroj: Vlastní zpracování.



Obrázek 9: Vývoj základních složek pasiv

Zdroj: Vlastní zpracování.

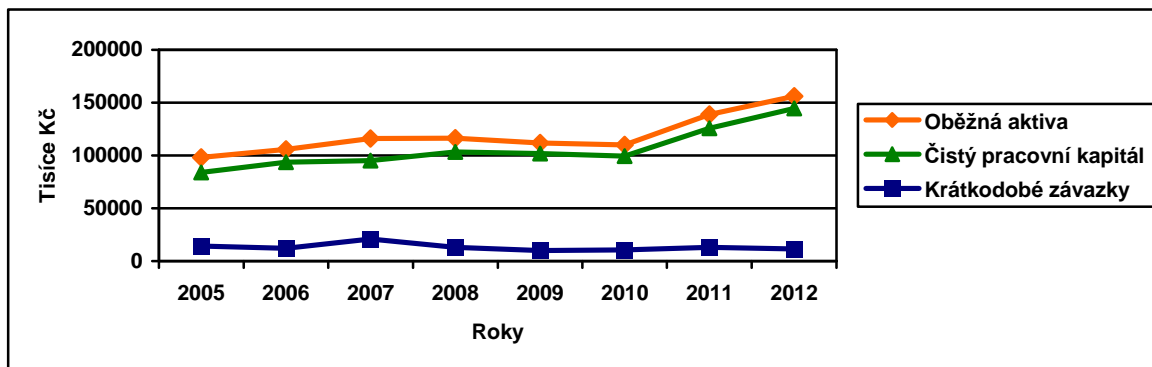
Z tabulky a grafu je patrné, že na pasivech se největší měrou podílí vlastní kapitál. Tento podíl ve sledovaném období neustále rostl až dosáhl téměř 90 % (výjimku tvořil pouze rok 2007, kdy sice rostla absolutní hodnota vlastního kapitálu, ale podíl na pasivech mírně poklesl). Podíl cizího kapitálu a účtů časového rozlišení musel tedy zákonitě od roku 2005 poklesnout. Dlouhodobé závazky podniku se každoročně snižují. Poměr bankovních úvěrů je závislý na investiční činnosti podniku, a protože se podnik snaží o zvýšení produktivity práce a zároveň modernizaci procesů, musí investovat nemalé peníze do nákupu strojů a investiční výstavby.

4.4.6 Čistý pracovní kapitál

Tabulka 13: Čistý pracovní kapitál (v tis. Kč)

	Rok							
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Oběžná aktiva	98185	105653	116026	116278	111845	110059	138797	155968
Krátkodobé závazky	14351	12108	20832	12919	9999	10702	13142	11457
Čistý pracovní kapitál	83834	93545	95194	103359	101846	99357	125655	144511

Zdroj: Vlastní zpracování.



Obrázek 10: Vývoj ČPK a oběžných aktiv a krátkodobých závazků

Zdroj: Vlastní zpracování.

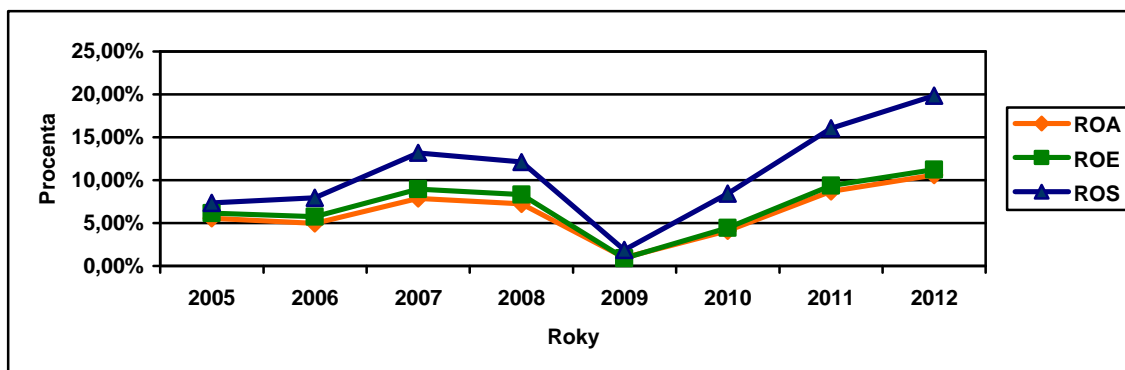
Z grafu a tabulky je patrné, že hodnoty čistého pracovního kapitálu téměř kopírují linii oběžných aktiv. Výrazněji se odchyľují pouze v roce 2007, kdy se zvýšily krátkodobé závazky. Hodnota ČPK rostla ve všech letech, kromě 2009 a 2010, a je patrný relativně prudký nárůst v posledních dvou letech.

4.4.7 Ukazatele výnosnosti (rentability)

Tabulka 14: Ukazatele rentability (v procentech)

Rentabilita	Rok							
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
ROA	5,54 %	4,95 %	7,87 %	7,24 %	0,96 %	4,08 %	8,68 %	10,58 %
ROE	6,16 %	5,75 %	8,96 %	8,29 %	0,88 %	4,45 %	9,37 %	11,22 %
ROS	7,34 %	7,94 %	13,18 %	12,12 %	1,85 %	8,42 %	16,07 %	19,84 %

Zdroj: Vlastní zpracování



Obrázek 11: Vývoj ukazatelů rentability (v procentech)

Zdroj: Vlastní zpracování.

Ukazatele rentability slouží k posouzení efektivnosti hospodaření podniku, k vytvoření představy o tom, jak je podnik schopen zhodnocovat vložený kapitál. V tabulce a grafu byly znázorněny vývoje tří těchto ukazatelů – rentability aktiv (ROA), rentability vlastního kapitálu (ROE) a rentability tržeb (ROS). Ve vývoji ROA a ROE je patrný pokles ve druhém roce, poté růst téměř o 3 % a další rok opět pokles. Rok 2009, se svým celkovým výkyvem, tyto ukazatel srazil pouze na necelé jedno procento. Od tohoto roku naštěstí ukazatele ROA i ROE nepřetržitě rostou. Naštěstí proto, že hodnoty výnosnosti by měly dosahovat co nejvyšších čísel. Ukazatel ROS v prvních třech letech rostl, potom klesal, až dosáhl svého minima v roce 2009 a od té doby znovu roste.

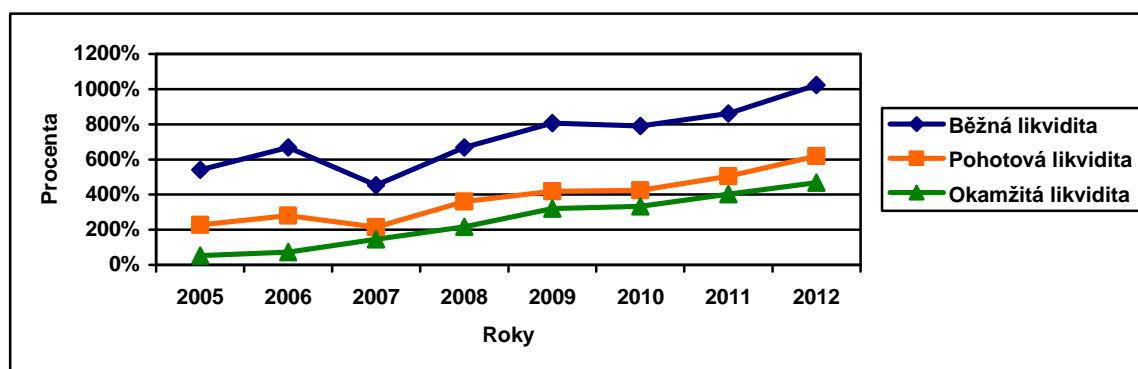
Ukazatel ROE zajímá hlavně investory, akcionáře a spoluvlastníky. Vždy by měl dosahovat vyšších hodnot, než je úroková sazba bank, protože jinak vlastníci peněz vloží svůj kapitál jinam.

4.4.8 Ukazatele likvidity

Tabulka 15: Vývoj ukazatelů likvidity (v procentech)

	Rok							
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Okamžitá likvidita	53 %	72 %	146 %	217 %	320 %	334 %	402 %	468 %
Pohotovná likvidita	227 %	280 %	215 %	361 %	419 %	424 %	505 %	620 %
Běžná likvidita	540 %	668 %	454 %	669 %	807 %	791 %	862 %	1024 %

Zdroj: Vlastní zpracování.



Obrázek 12: Vývoj likvidit

Zdroj: Vlastní zpracování.

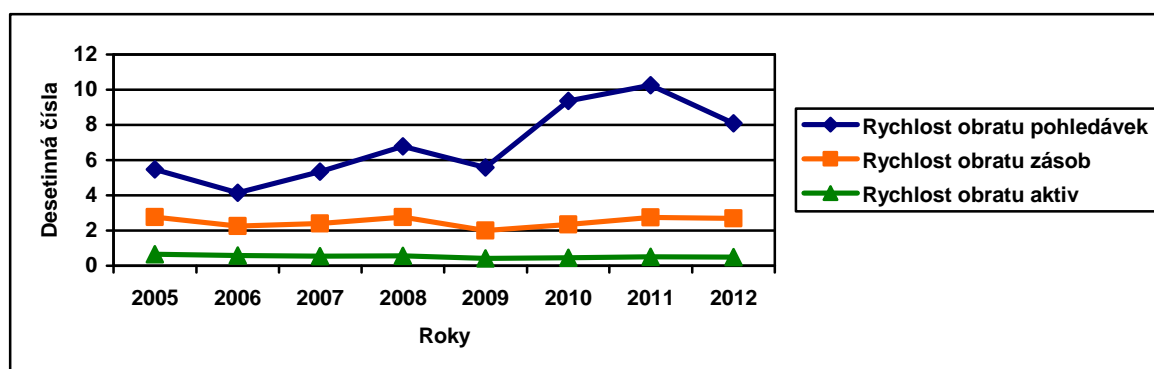
Ukazatele likvidity slouží uživateli informací k posouzení toho, jak je podnik schopný hradit své krátkodobé závazky zpeněžením likvidního majetku včas a v plné výši. Tyto ukazatele se dělí na tři stupně. Likvidita prvního stupně, tzv. okamžitá, by měla dosahovat hodnot od 20 do 50 %. Likvidita druhého stupně, tzv. pohotová, by se měla pohybovat od 100 do 120 %. Likvidita třetího stupně, neboli běžná likvidita, by měla být v intervalu od 200 do 250 %. Podle těchto měřítek je jasné, že podnik vykazuje zbytečně vysokou likviditu všech stupňů v celém sledovaném období.

4.4.9 Ukazatele aktivity

Tabulka 16: Vývoj ukazatelů aktivity (v desetinných číslech, dnech)

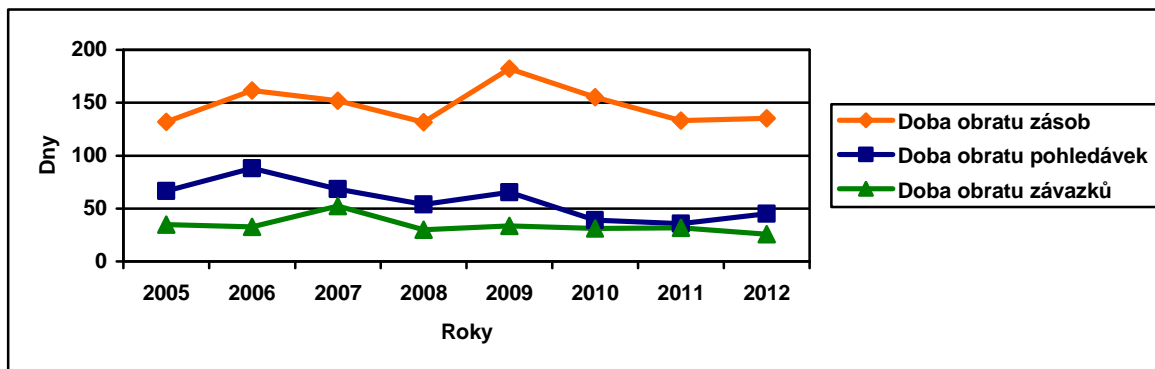
	Rok							
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Rychlost obratu aktiv	0,66	0,58	0,54	0,57	0,41	0,46	0,51	0,50
Rychlost obratu zásob	2,77	2,26	2,40	2,77	2,00	2,35	2,74	2,70
Rychlost obratu pohledávek	5,47	4,14	5,34	6,79	5,58	9,37	10,26	8,10
Doba obratu zásob	131,96	161,56	151,84	131,68	182,12	155,28	133,02	135,40
Doba obratu pohledávek	66,68	88,19	68,34	53,75	65,36	38,94	35,58	45,07
Doba obratu závazků	34,90	32,61	52,31	30,08	33,45	31,28	31,76	25,69

Zdroj: Vlastní zpracování.



Obrázek 13: Vývoj ukazatelů rychlosti obratu

Zdroj: Vlastní zpracování.



Obrázek 14: Vývoj ukazatelů doby obratu

Zdroj: Vlastní zpracování.

Ukazatele rychlosti obratu aktiv říkájí, kolikrát se daná položka aktiv obrátí za určitý časový interval. Při hodnocení ukazatelů rychlosti obratu je žádoucí, aby bylo dosahováno co nejvyšších hodnot. Prvním zkoumaným ukazatelem byla rychlost obratu celkových aktiv. Ta do roku 2007 klesala, následujícího roku mírně stoupla a v roce 2009 vlivem prudkého poklesu zisku poklesla na hodnotu 0,41. Poté dva roky rostla a v posledním zkoumaném roce lehce klesla.

Rychlost obratu zásob nedosahovala nikterak vysokých hodnot, ale když si uvědomíme, v jakém se nacházíme odvětví, podnik na tom není špatně. Skoro by se dalo říci, že podnik dosahuje až zajímavě příznivých hodnot, protože v zemědělství jsou zásoby vázány daleko déle než v jiných odvětvích (výrobní cyklus v zemědělství může například u ozimých plodin trvat až $\frac{3}{4}$ roku) a kromě toho jsou do zásob zahrnována i mladá zvířata. Navíc když přihlédneme k faktu, že podnik někdy váže aktiva úmyslně déle (tržní plodiny), aby dosáhl vyšších výkupních cen, hodnoty jsou na dobré úrovni.

Ukazatel rychlosti obratu pohledávek se vyvíjel velice zajímavě. Ve druhém roce mírně poklesl, ale v následujících letech rostl. V roce 2009 se propadl, protože finanční krize dopadla i na obchodní partnery družstva, ale do roku 2011 znovu vzrostl a to až na hodnotu přes deset obrátů za rok. Ovšem následujícího roku bohužel poklesl, i tak ale dosahuje poměrně příznivých hodnot, pohledávky se za rok otočí více než osmkrát.

Další ukazatele aktivity nám umožňují sledovat, jak dlouho byla aktiva vázána v určité formě (vyjádřeno počtem dní). Doba obratu složek aktiv by měla dosahovat co nejnižších hodnot (u doby obratu zásob to neplatí tak doslovně, pokud je tato hodnota příliš nízká,

může to svědčit o držení nedostatečného množství zásob). Doba obratu krátkodobých závazků by měla být přiměřená délce splatnosti krátkodobých závazků.

Doba obratu zásob se vždy pohybovala nad hodnotou 130 dní. Tohoto počtu dní dosahovala i v příznivých letech, lze tedy usuzovat, že tato doba je pro podnik běžně dosažitelná, vzhledem k oboru podnikání a k politice podniku. V roce 2006 vzrostla na 162 dní, bylo to způsobeno nízkými výkupními cenami a tím pádem pozdržením prodeje tržních plodin do příznivějšího období. Podobně vysokého čísla dosáhla i další rok, následně poklesla na 132 dní. V roce 2009 doba obratu zásob opět vzrostla, dosáhla hodnoty přes 180 dní (1/2 roku). V posledních dvou letech se znovu dostala blízko 130 dnům.

Doba obratu pohledávek měla velice proměnlivý charakter. Nejhorší hodnoty dosáhla v roce 2006, kdy obrat pohledávek trval téměř 90 dní, naopak nejlepší v roce 2011, kdy obrat pohledávek proběhl pouze za 36 dní. Výsledná hodnota závisí na době splatnosti, kterou podnik poskytuje svým odběratelům.

Doba obratu krátkodobých závazků se vyvíjela plynuleji, až na rok 2007. Po celou dobu se pohybovala pod hodnotou doby obratu pohledávek. Její vývoj je závislý hlavně na době splatnosti krátkodobých pohledávek. Většina firem hradí své závazky až těsně před splatností, protože tyto peněžní prostředky, které podnik beztretně zadržuje, může používat k uspokojování svých potřeb, aniž by musel hradit nějaké náklady za užívání těchto prostředků.

4.4.10 Ukazatele finanční struktury

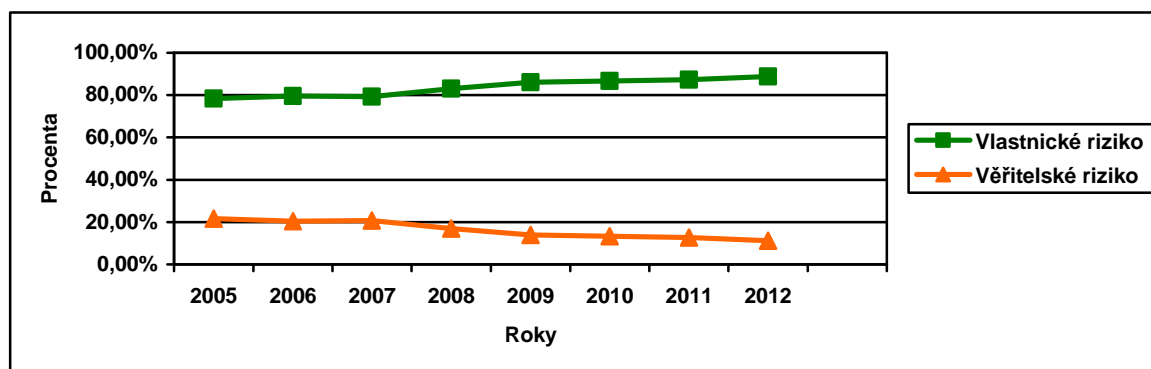
Mezi ukazatele finanční struktury byly zařazeny hlavně ukazatele zadluženosti. Pro podnik není dobré hradit vše z cizích zdrojů, to je pochopitelné, ale není pro něho dobré ani hrazení všeho z vlastních zdrojů. Docházelo by totiž ke snižování celkové výnosnosti vloženého kapitálu. Optimální rozložení kapitálu na vlastní a cizí je u každého podniku jiné. Obecně lze říci, že vlastního kapitálu by mělo být více, než cizího. Jako další pravidlo lze uvést, že vlastníci by měli nést větší riziko, než věřitelé, protože jinak bude pro podnik těžší získat další úvěr (věřitelsko riziko vyjadřuje ukazatel celkové zadluženosti a

vlastnické riziko ukazatel podílu vlastního jmění na celkovém kapitálu). Součet hodnot celkové zadluženosti a podílu vlastního jmění na celkovém kapitálu by měl dosahovat 100 %.

Tabulka 17: Ukazatele finanční struktury (v procentech, desetinných číslech)

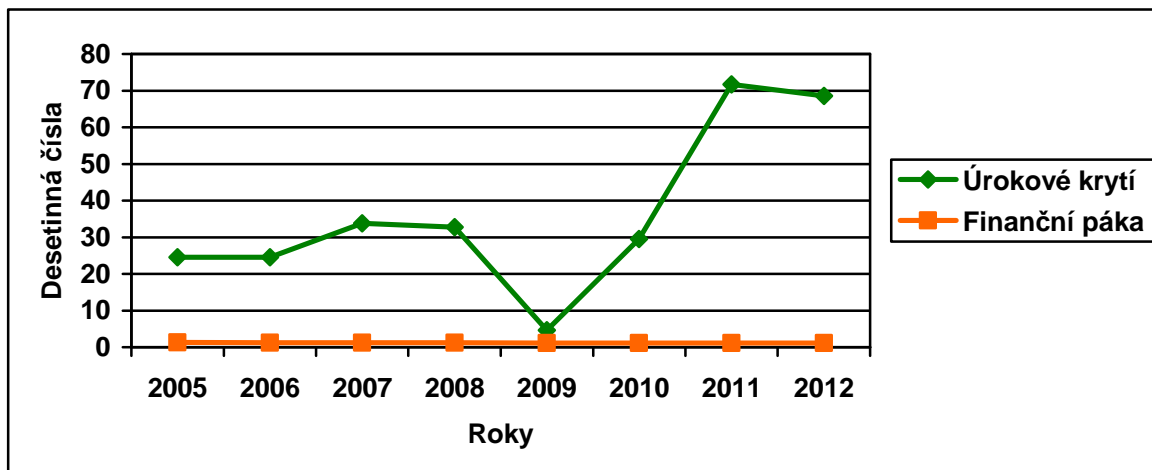
	Rok							
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Celková zadluženost	21,69 %	20,46 %	20,76 %	16,89 %	13,91 %	13,24 %	12,76 %	11,26 %
Podíl vlast. jmění na celk. kapitálu	78,31 %	79,54 %	79,24 %	83,11 %	86,09 %	86,76 %	87,24 %	88,74 %
Úrokové krytí	24,53	24,53	33,82	32,73	4,67	29,49	71,72	68,55
Finanční páka	1,27	1,26	1,26	1,20	1,16	1,15	1,15	1,13

Zdroj: Vlastní zpracování.



Obrázek 15: Vývoj vlastnického a věřitelského rizika

Zdroj: Vlastní zpracování.



Obrázek 16: Vývoj úrokového krytí a finanční páky

Zdroj: Vlastní zpracování.

Prvním uvedeným ukazatelem je celková zadluženost, neboli věřitelské riziko. Jeho hodnota stále klesá, vyjma roku 2007, kdy podnik investoval do nové výstavby teletníku, na což sice získal dotace, ale zbytek si musel vypůjčit. V roce 2012 dosáhla celková zadluženost už pouhých 11,26 %. Jak je napsáno výše, součet věřitelského a vlastnického rizika by se měl rovnat 100 %, je tedy pochopitelné, že pokud jedna složka klesá, druhá musí růst. Hodnoty věřitelského rizika rostly (mimo rok 2007) až na dnešních 88,74 %. Výsledky lze interpretovat tak, že ve sledovaném období byla vždy většina aktiv hrazena vlastním kapitálem.

Dalším ukazatelem je Úrokové krytí, tento ukazatel říká, kolikrát převyšuje zisk placené úroky. Měl by dosahovat minimálně hodnoty 3 (dle některých zdrojů 5), což podnik ve sledovaném období překračoval hned několikanásobně (mimo rok 2009). V krizovém roce 2009 tato ale stejně hodnota dosáhla téměř 5.

Ukazatel finanční páky rostl a klesal podle zadluženosti. S poklesem zadluženosti klesla i hodnota finanční páky a naopak. Princip finanční páky spočívá v tom, že pokud je úroková míra nižší, než výnosnost aktiv, potom zvyšuje použití kapitálu výnosnost vlastního kapitálu. Úroveň ukazatele finanční páky by se měla pohybovat v rozmezí od jedné do dvou, což podnik splňuje.

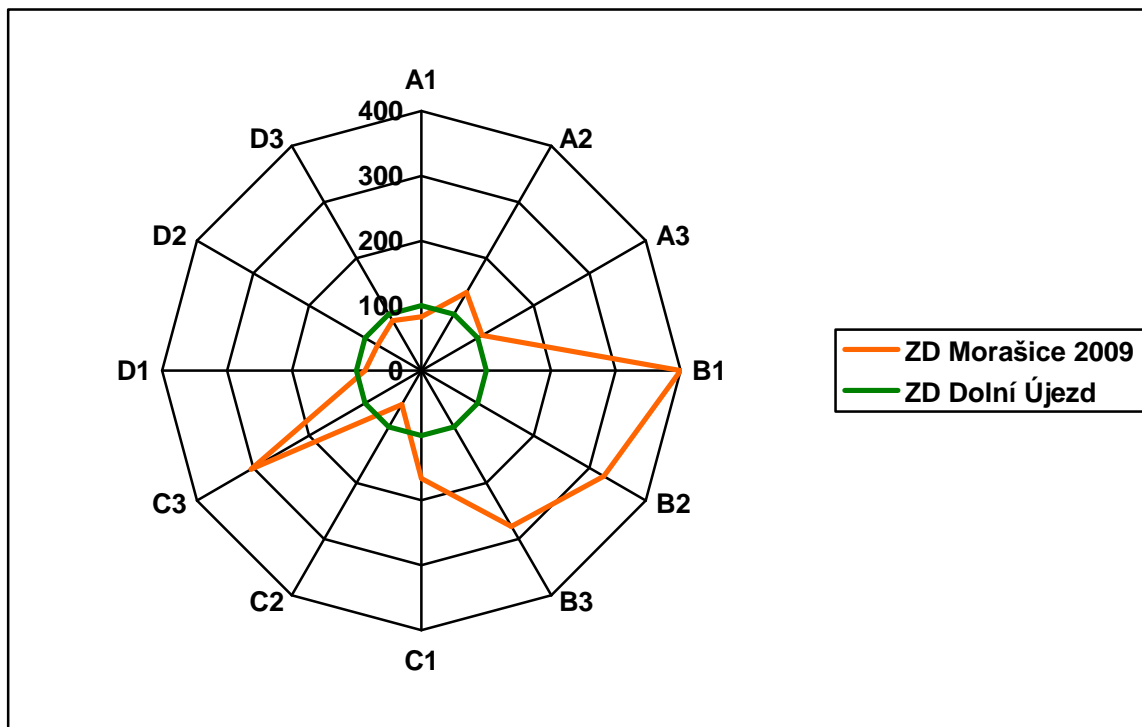
4.4.11 Spider analýza

Protože nebyly nalezeny odvětvové průměry ukazatelů finanční analýzy pro zemědělství, byla využita možnost srovnání podniku s nejbližším největším konkurentem, a to se zemědělským družstvem v Dolním Újezdě. Toto družstvo hospodaří na 8000 ha zemědělské půdy a kromě živočišné a rostlinné výroby se zabývá ještě mnoha rozličnými činnostmi, jako je např. hostinská činnost, zámečnictví, zednictví, šití pracovních oděvů a výroba elektřiny. Porovnány budou roky 2009 – 2012, aby bylo možné sledovat vývoj i pomocí této metody. Data o Zemědělském družstvu Dolní Újezd byla získána z jejich interních dokumentů. [22]

Tabulka 18: Vstupní údaje pro spider analýzu (v desetinných číslech, procentech)

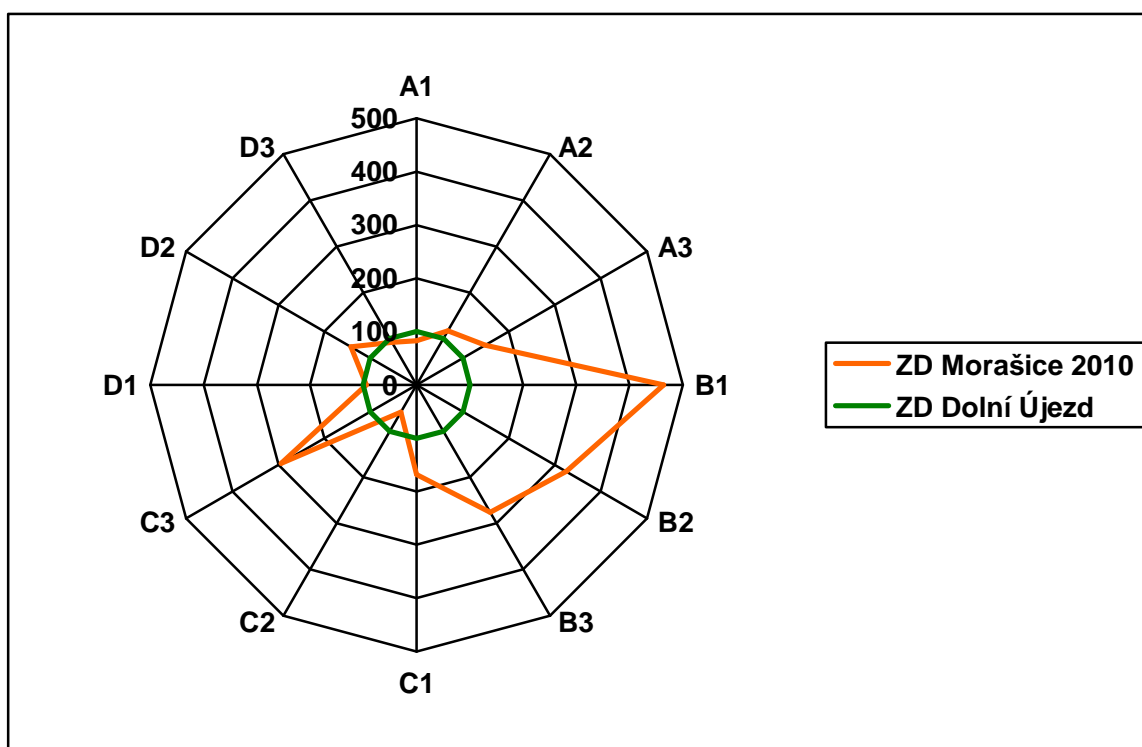
Ukazatel		ZD Dolní Újezd				ZD Morašice				%			
		2009	2010	2011	2012	2009	2010	2011	2012	2009	2010	2011	2012
A ₁	ROE (%)	1,06	5,36	9,98	9,36	0,88	4,45	9,37	11,2	83	83	94	120
A ₂	ROA (%)	0,69	3,50	7,09	6,85	0,96	4,08	8,68	10,6	139	117	122	155
A ₃	ROS (%)	1,71	5,64	9,87	9,27	1,85	8,42	16,1	19,8	108	149	163	214
B ₁	Okamžitá likvidita	80	72	67	59	320	334	402	468	400	464	600	793
B ₂	Pohotovlá likvidita	129	131	118	115	419	424	505	620	325	324	428	539
B ₃	Běžná likvidita	291	287	275	243	807	791	862	1024	277	276	313	421
C ₁	Vlastní financování	51,8	51,6	56,1	57,8	86,1	86,8	87,2	88,7	166	168	155	153
C ₂	Finanční páka	1,93	1,94	1,78	1,73	1,16	1,15	1,15	1,13	60	59	65	65
C ₃	DO závazků	102	92	86	90	33,5	31,3	31,8	25,7	304	294	270	350
D ₁	RO aktiv	0,47	0,49	0,57	0,58	0,41	0,46	0,51	0,50	87	94	89	86
D ₂	RO pohledávek	7,11	6,61	8,17	7,19	5,58	9,37	10,3	8,10	78	142	126	103
D ₃	DO zásob	163	143	134	115	183	156	133	136	89	92	101	85

Zdroj: Vlastní zpracování.



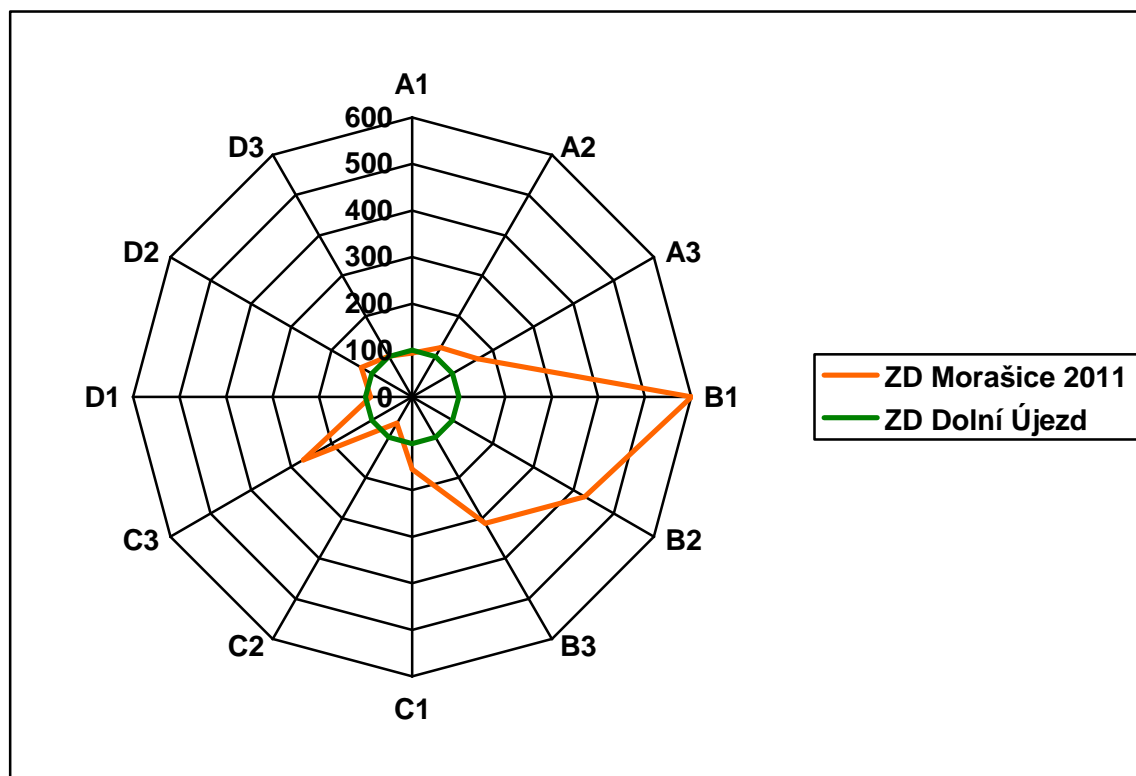
Obrázek 17: Spider analýza pro rok 2009

Zdroj: Vlastní zpracování.



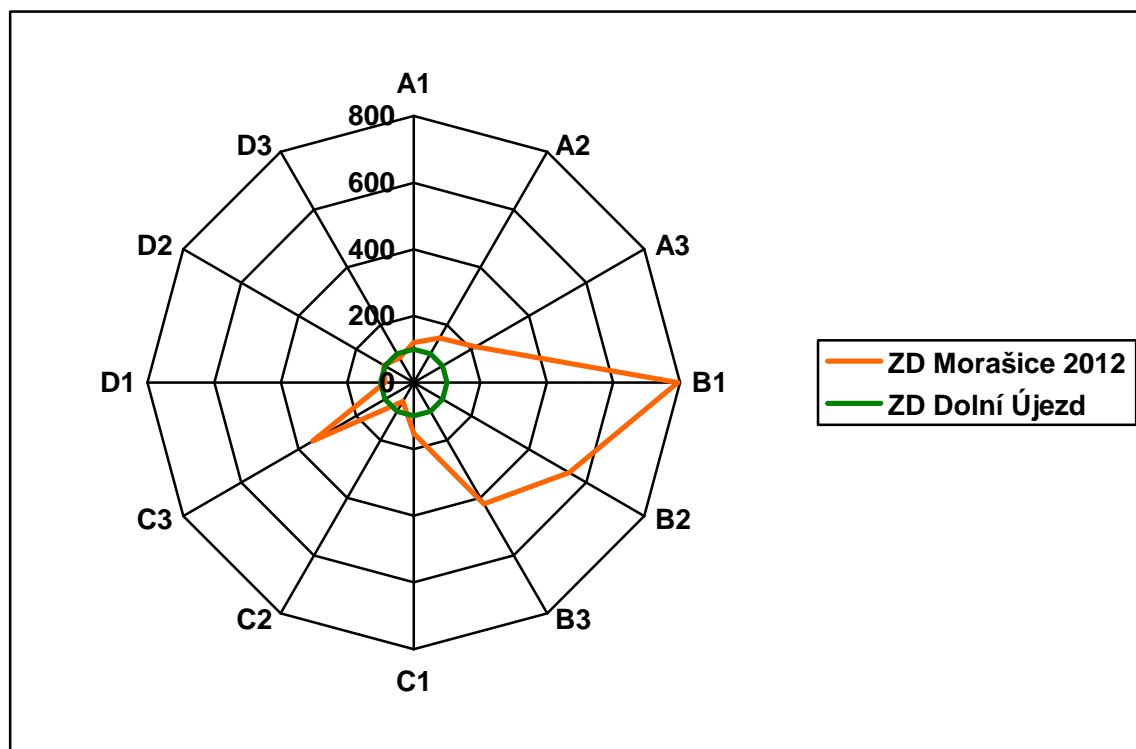
Obrázek 18: Spider analýza pro rok 2010

Zdroj: Vlastní zpracování.



Obrázek 19: Spider analýza pro rok 2011

Zdroj: Vlastní zpracování



Obrázek 20: Spider analýza pro rok 2012

Zdroj: Vlastní zpracování.

Na první pohled je ze spider grafů všech let patrné, že podnik vykazuje daleko vyšších hodnot likvidit, než konkurenční družstvo. Pokud by mělo být zaostřeno na konkurenční družstvo a jeho vykazované hodnoty likvidit by byly porovnány s doporučenými, tak by bylo zjištěno, že se drží v některých letech mírně nad optimálními hodnotami, ale jinak se jim výrazně nevzdaluje. Konkurence je na tom tedy lépe.

V oblasti rentability si, až na výjimky, družstvo stálo lépe, než konkurenční. V prvních třech letech vykazovalo sice nižší rentabilitu vlastního kapitálu, než konkurent, ale v roce 2012 se situace obrátila a družstvo vykázalo o 20 % vyšší rentabilitu. V rentabilitě aktiv a tržeb na tom bylo po celé vybrané období lépe.

Družstvo dosahovalo také vyšších hodnot určujících podíl vlastního jmění na celkovém kapitálu (C_1). To odráží fakt, že je méně zadlužené, než družstvo konkurenční. Pro finanční páku jsou doporučovány hodnoty 1 – 2, což splňují obě družstva. Pro vybrané družstvo lze říci, že se už velice blíží k hodnotě 1, což znamená nevyužití cizího kapitálu, který by pro podnik mohl zvýšit rentabilitu vlastního kapitálu.

Doba obratu závazků je pro podnik daleko kratší, než pro konkurenční, splácí tedy své závazky rychleji. Ale tato hodnota je závislá na smlouvách s dodavateli, stejně jako je doba i rychlost obratu pohledávek závislá na smluvních podmínkách s odběrateli. Obrat pohledávek je, naštěstí pro podnik, rychlejší, než u konkurence (mimo rok 2009). Aktiva se v konkurenčním družstvu obracejí rychleji, stejně jako mělo po většinu let i kratší dobu obratu zásob.

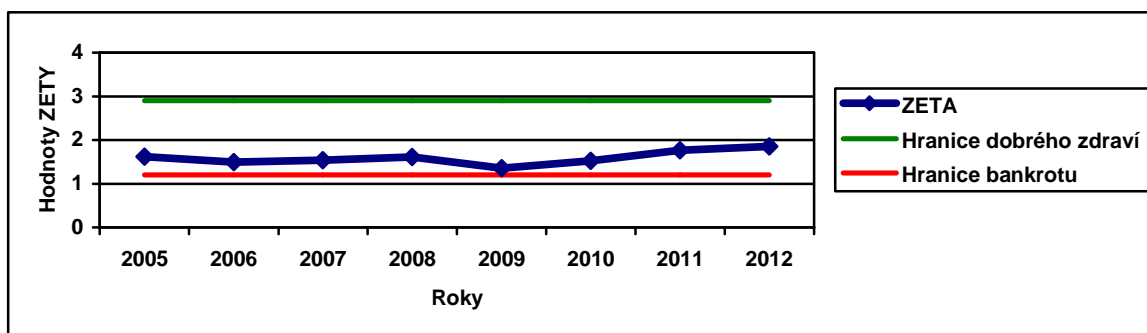
4.4.12 Altmanův model

Pro výpočet Altmanova modelu byl použit vzorec pro podniky neobchodované na finančních trzích, protože se mezi ně řadí zkoumaný podnik. Tento model bývá nazýván ZETA a specifický je v použití jiných vah pro jednotlivé ukazatele. Pomocí ZETY bude posuzováno finanční zdraví podniku. Výsledek napoví, zda se má družstvo obávat bankrotu.

Tabulka 19: Altmanův model v čase (v desetinných číslech)

	Rok							
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
$0,717 \times X_1$	0,26696	0,28894	0,25646	0,27260	0,27884	0,26530	0,30749	0,32386
$0,847 \times X_2$	0	0	0	0	0,01617	0,01577	0	0
$3,107 \times X_3$	0,19410	0,16978	0,28348	0,25705	0,01636	0,14321	0,32546	0,38688
$0,420 \times X_4$	0,43971	0,44948	0,42214	0,50607	0,63799	0,63557	0,60214	0,62338
$0,998 \times X_5$	0,71716	0,58346	0,57436	0,57355	0,40242	0,46357	0,52957	0,52290
ZETA	1,61793	1,49166	1,53644	1,60927	1,35178	1,52342	1,76466	1,85702

Zdroj: Vlastní zpracování.



Obrázek 21: Altmanův model v čase

Zdroj: Vlastní zpracování.

Výsledky Altmanova modelu naznačují, že se podnik po celé sledované období nacházel v tzv. šedé zóně, kdy není možné s přesností stanovit, zda v následujících letech nezbankrotuje. V roce 2009 se dokonce povážlivě přiblížil hodnotě předpovídající existenční problémy, která je stanovena na úrovni 1,2. Ale hodnoty ZETY jsou patrně značně zkresleny tím, že podnik vždy rozdělí svůj zbylý hospodářský výsledek (po vyplacení podílů členům družstva) do různých fondů, které se do modelu nezahrnují, kdežto hospodářský výsledek minulých let ano.

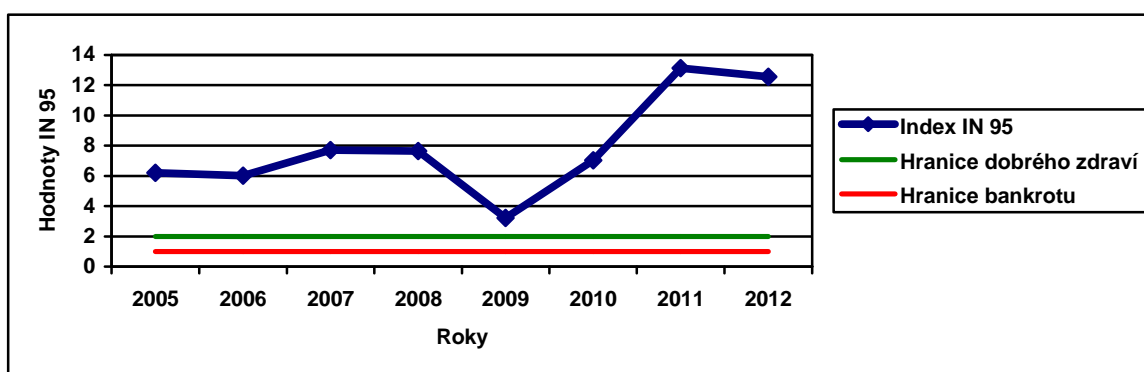
4.4.13 Index důvěryhodnosti IN 95

Výsledky indexu odhalují finanční zdraví podniku. K tomuto výpočtu bylo přistoupeno, protože předchozí model nezohledňoval obor podnikání ani specifika českého podnikatelského prostředí.

Tabulka 20: Vývoj hodnot Indexu důvěryhodnosti IN 95 (v desetinných číslech)

	Rok							
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
0,24 x A	1,10667	1,17305	1,15613	1,42099	1,72566	1,81248	1,88042	2,13137
0,11 x B	2,57400	2,55454	3,55677	3,34891	0,26601	3,08404	7,73947	6,33865
21,35 x C	1,33343	1,16665	1,94797	1,76634	0,11240	0,98408	2,23641	2,65847
0,76 x D	0,54613	0,44432	0,43739	0,43677	0,30645	0,35236	0,40328	0,39820
0,10 x E	0,53983	0,66835	0,45434	0,66926	0,80731	0,79100	0,86215	1,02402
14,57 x F	0,11200	0,00283	0,15294	0,00000	0,00000	0,00000	0,00000	0,00000
IN 95	6,21206	6,00974	7,70554	7,64227	3,21783	7,02396	13,12173	12,55071

Zdroj: Vlastní zpracování.



Obrázek 22: Vývoj hodnot Indexu důvěryhodnosti In 95

Zdroj: Vlastní zpracování.

Z tabulky i grafu je patrné, že ačkoliv Altmanův model zařadil podnik do tzv. šedé zóny, podle indexu IN 95 byl podnik finančně zdravý po celé zkoumané období (hranice je stanovena na hodnotě 2). Do šedé zóny nespádl ani v krizovém roce 2009, kde měl rezervu, i přes nepřízeň trhu. V roce 2011 dosáhl dokonce 6,5 násobku doporučené hodnoty.

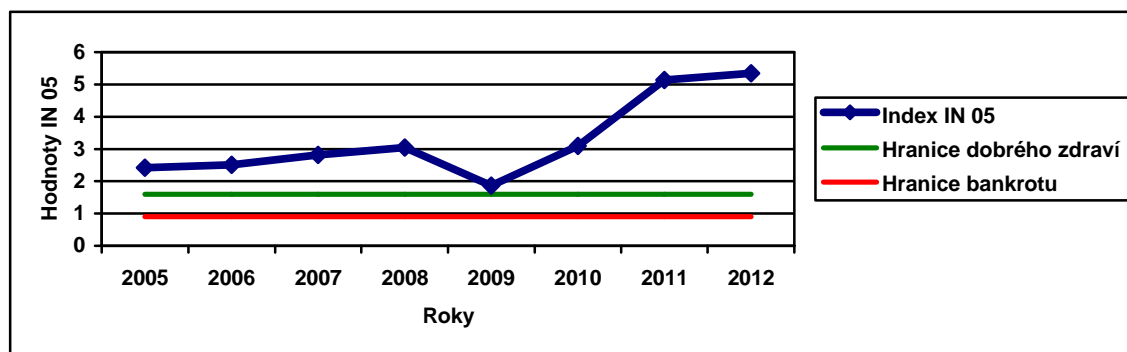
4.4.14 Index důvěryhodnosti IN 05

Tohoto indexu je využíváno ke zhodnocení finančního zdraví podniku, ale také ke zjištění, zda podnik vytváří nové hodnoty. Je nutné dodat, že tvorbu nových hodnot lze měřit i jinými ukazateli, ale zde byl využit tento model.

Tabulka 21: Vývoj indexu důvěryhodnosti (IN 05) (v desetinných číslech)

	Rok							
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
0,13 x A	0,59945	0,63540	0,62624	0,76970	0,93473	0,98176	1,01856	1,15449
0,04 x B	0,93600	0,92892	1,29337	1,21778	0,09673	1,12147	2,81435	2,66860
3,97 x C	0,24801	0,21694	0,36222	0,32992	0,02090	0,18299	0,41586	0,49434
0,21 x D	0,15090	0,12277	0,12086	0,12069	0,08468	0,09755	0,11143	0,11003
0,09 x E	0,48585	0,60152	0,40891	0,60234	0,72658	0,71190	0,77593	0,92162
IN 05	2,42021	2,50555	2,81160	3,04043	1,86362	3,09567	5,13613	5,34908

Zdroj: Vlastní zpracování.



Obrázek 23: Vývoj Indexu důvěryhodnosti IN 05

Zdroj: Vlastní zpracování.

V tabulce i grafu je potvrzené, že podnik se těší dobrému finančnímu zdraví. Tento index navíc dokázal, že podnik nejenom dobře hospodaří, ale také vytváří nové hodnoty.

Závěr

Cílem diplomové práce bylo posouzení vývoje hospodaření podniku od vstupu do Evropské unie, jeho zdraví, úspěšnost při získávání dotací a uvážit nutnost dotačních programů pro prosperitu zemědělského podniku. Zdraví podniku bylo posouzeno pomocí vybraných ukazatelů a modelů finanční analýzy. Byla hodnocena data z výročních zpráv podniku, v nichž byly zahrnuty dotace od státu i Evropské unie.

Zemědělské družstvo „Růžový palouček“ se, dle vyhodnocených výsledků finanční analýzy, těšilo v předchozích osmi letech dobrému finančnímu zdraví a nehrozí mu ani v nejbližší době úpadek. Analýza hodnot získaných z rozvahy poskytla informace o bilanční sumě, která ve zkoumaném období (po vyloučení mimořádného roku 2009) vykazovala růst, až dosáhla v posledním roce hodnotu téměř 320 milionů Kč. Za sledované období vzrostla aktiva celkově o 42 %. Je patrné, že se zemědělské družstvo snaží zvyšovat hodnotu svého dlouhodobého majetku, hlavně položek dlouhodobého hmotného majetku a dlouhodobého finančního majetku. Také krátkodobý finanční majetek v průběhu období rostl, celkově se od roku 2005 zvýšil více než sedmkrát. Bylo zaznamenáno velké pozitivum a to nulové dlouhodobé pohledávky po téměř celé období (vyjma roku 2007). Aktiva byla po sledované období rozdělena přibližně stejně mezi dlouhodobý majetek a oběžná aktiva. Na straně pasiv se celkem plynule vyvíjel vlastní kapitál, téměř v celém období rostl a v posledním roce už zahrnoval 83 % celkových pasiv. Prostředky z hospodářského výsledku minulého období byly v průběhu každého roku přiděleny (po vyplacení podílů členům družstva) do fondů, hlavně do nedělitelného, rizikového a sociálního fondu. Proto i množství peněz ve fondech ve sledovaném období rostlo.

Analýza výkazu zisku a ztrát ukázala, že tržby klesaly pouze v letech 2006 a 2009, ale v ostatních letech rostly. Celkově si podnik nevedl špatně, tržby za sledované období vzrostly o 8,5 %, dostaly se až na 160 milionů Kč.

Hodnota čistého pracovního kapitálu rostla ve všech letech, kromě 2009 a 2010, kdy došlo k poklesu oběžných aktiv a zároveň k nárůstu krátkodobých závazků, hodnota čistého pracovního kapitálu byla ale stále vysoká. Větší část oběžných aktiv byla po celé období kryta z dlouhodobých zdrojů, lze tedy říci, že podniku nehrozí platební neschopnost.

Dalšími počítanými ukazateli byly poměrové ukazatele, konkrétně ukazatele likvidity, aktivity, rentability a finanční struktury. Ukazatele rentability vykazovaly po celé období, mimo rok 2009, poměrně příznivých hodnot. V roce 2009 rentability aktiv i vlastního kapitálu nedosahovaly ani jednoho procenta, rentabilita tržeb ani dvou procent. Od tohoto roku ale naštěstí hodnoty opět rostou velice výrazným tempem.

Ukazatele likvidity vykazovaly po celé období vysokých hodnot. Okamžitá likvidita po celé období rostla, až dosáhla 468 %. Pohotová likvidita poklesla pouze v roce 2007, jinak po celé období také rostla a v roce 2012 dosáhla 620 %. Běžná likvidita vyšplhala až na 1024 % (taktéž došlo k poklesu pouze v roce 2007). Všechny ukazatele likvidity v posledních letech vykazují až několikanásobně vyšších hodnot, než jsou doporučená minima, ale i maxima.

Ukazatele aktivity byly rozděleny na dva typy, doby obratu a rychlosti obratu. Rychlosti obratu celkových aktiv i zásob vykazovaly velice malých hodnot, ale to není v odvětví zemědělství žádnou špatnou, nebo nečekanou zprávou, tyto hodnoty se vzhledem k výrobnímu cyklu v zemědělství dají jen velice špatně zlepšit. Obzvláště když si uvědomíme, že podnik někdy váže aktiva úmyslně déle, aby dosáhl vyšších výkupních cen. Ukazatel rychlosti obratu pohledávek zaznamenával výkyvy, nejprve nedosahoval nijak vysokých hodnot, ale v průběhu sledovaného období se situace zlepšovala, v posledním roce došlo k mírnému zhoršení, ale i tak se pohledávky otočí za rok více než osmkrát.

Ukazatele zadluženosti potvrzují, že majetek družstva je z větší části kryt vlastním kapitálem. V posledním sledovaném roce je to téměř z 89 %.

Při srovnání podniku s konkurenčním podnikem, Zemědělským družstvem Dolní Újezd, bylo zjištěno, že některé ukazatele se vyvíjely podobně, kdežto jiné, jako např. ukazatele likvidity, podílu vlastního jmění na celkovém kapitálu a doby obratu závazků, se výrazně odlišovaly (převyšovaly hodnoty konkurence i několikanásobně). Ukazatele rentability aktiv a tržeb byly pro podnik výrazně příznivější, vyšší rentability vlastního kapitálu bylo dosaženo až v posledním roce.

Dále byly zkoumány bankrotní modely, které odhalují finanční zdraví společnosti, Altmanův model a index IN 95. Interpretace výsledků je poněkud složitější. I když

Altmanův model i IN 95 zkoumají to samé, výsledky se znatelně lišily. Dle prvního modelu se podnik nacházel v tzv. šedé zóně a v roce 2009 dokonce nebyl daleko od bankrotní oblasti. Tento výsledek lze přičíst mimo jiné faktu, že podnik neponechává žádné finance jako nerozdělený hospodářský výsledek minulých let, se kterým model počítá. Podle druhého modelu (IN 95) bylo družstvo zdravé a mělo dokonce ještě rezervu. Kladně lze hodnotit, že ani jeden z modelů nezařadil podnik do bankrotní oblasti.

Jako poslední byla pomocí indexu IN 05 ověřována finanční situace podniku a tvorba nových hodnot podnikem. Znovu se potvrdilo, že podnik nespadá do bankrotní zóny a navíc se ukázalo, že tvoří i nové hodnoty.

Výrazným rokem, co se týká veškerých zjištěných hodnot byl rok 2009, který narušil celkové výsledky podniku. Jedná se o rok, kdy finanční krize ovlivnila ekonomiky snad všech vyspělých zemí. Zemědělské družstvo se ale z tohoto šoku docela rychle vzpamatovalo a v následujícím roce odstartovalo rapidní růst.

Z celkového úhrnu získaných a využívaných dotací je možné říci, že podniku se daří získávat dotace na provozní i investiční činnost a využívá veškeré dostupné dotační možnosti. Bez těchto prostředků by podnik zdaleka nedosahoval tak vysokých hospodářských výsledků, do roku 2010 by dokonce realizoval ztrátu. Od roku 2011 by byl schopen vykazovat kladný výsledek hospodaření i bez poskytnutých dotací.

Při zamyšlení se nad možným budoucím vývojem nejenom vybraného podniku, ale celkově zemědělského sektoru, je jasné, že se podniky budou muset snažit najít nové možnosti výdělku, než jen primární zemědělskou činnost. Do budoucna je v plánu uvolňování regulačních omezení a snižování dotací do tohoto sektoru a z toho vyplývají nižší výkupní ceny a nižší přílivy kapitálu do podniků. Již dnes se snaží některé podniky zapojit např. do výroby elektřiny s pomocí využití biomasy v bioplynových stanicích, nebo se zaměřují na produkci komodit v biokvalitě, o které je na trhu zájem.

Pokud bychom se měli zaměřit na hodnocený podnik, rozhodnutí vrcholového managementu o rozšiřování živočišné výroby (konkrétně zvyšování množství dojníc pro produkci mléka) na úkor rostlinné výroby nevypadá příliš pozitivně. Z produkce mléka sice v dnešní době plynou nemalé příjmy, ale po uvolnění mléčných kvót pravděpodobně

spadnou výkupní ceny mléka vlivem větší konkurence na trhu, což povede ke snižování hospodářského výsledku podniku. Prozatím nakupuje mléčné kvóty a má jistotu, že takové množství produkce bude vykoupeno.

Celkově lze označit snahu vedení družstva o zvýšení specializace pouze na vybrané komodity za nešťastnou. Přestože podniky jiných sektorů by mohly realizovat výnosy z rozsahu, u zemědělství se tato výhoda dá očekávat jen těžko. V minulosti se několikrát potvrdilo, že právě široký záběr produkovaných komodit pomohl zemědělskému družstvu zachránit hospodářský výsledek v letech, kdy se ceny některých významnějších produkovaných komodit propadly (např. mléčná krize roku 2009).

Seznam použité literatury

Přímé citace

- [18] Struktura dotačních zdrojů [online]. Praha: Ministerstvo zemědělství ČR, 2012 [cit. 2012-12-1]. Dostupný z WWW: < <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/> >.
- [19] SŮVOVÁ, H. a kol. *Finanční analýza v řízení podniku, v bance a na počítači*. Dotisk 1. vyd. Praha: Bankovní institut, a. s., 2000. Str. 104. ISBN 80-7265-027-0.
- [20] JÁČOVÁ, H. *Podnik jako součást ekonomického systému a vybrané aspekty jeho řízení*. 1. vyd. Technická univerzita v Liberci, 2010. 165 s. ISBN 978-80-7372-684-3.

Nepřímé citace

ODBORNÁ LITERATURA

- [1] *Příručka pro žadatele 2009*, vydal Státní zemědělský a intervenční fond v roce 2009.
- [2] *Příručka pro žadatele 2010*, vydal Státní zemědělský a intervenční fond v roce 2010.
- [3] *Příručka pro žadatele 2011*, vydal Státní zemědělský a intervenční fond v roce 2011.
- [4] *Příručka pro žadatele 2012*, vydal Státní zemědělský a intervenční fond v roce 2012.
- [5] SŮVOVÁ, H. a kol. *Finanční analýza v řízení podniku, v bance a na počítači*. Dotisk 1. vyd. Praha: Bankovní institut, a. s., 2000. 622 s. ISBN 80-7265-027-0.
- [6] JÁČOVÁ, H. *Podnik jako součást ekonomického systému a vybrané aspekty jeho řízení*. 1. vyd. Technická univerzita v Liberci, 2010. 165 s. ISBN 978-80-7372-684-3.
- [7] KOVANICOVÁ, D., KOVANIC, P. *Poklady skryté v účetnictví. Díl II*. 2. vyd. Praha: Polygon, 1995. 288 s. ISBN 80-85967-56-1.
- [14] MRKVIČKA, J., KOLÁŘ, P. *Finanční analýza*. 2. přepracované vyd. Praha: ASPI, 2006. 228 s. ISBN 80-7357219-2.
- [15] JÁČOVÁ, H., ORTOVÁ, M. *Finanční řízení podniku v příkladech*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2011. 144s. ISBN 978-80-7357-724-7
- [21] SYNEK, M. a kol. *Manažerská ekonomika*. 3. přepracované a aktualizované vyd. Grada publishing, a. s., 2003. 472 s. ISBN 80-247-0515-X.

ELEKTRONICKÉ DOKUMENTY

[8] Struktura dotačních zdrojů [online]. Praha: Ministerstvo zemědělství ČR, 2012 [cit. 2012-12-1]. Dostupný z WWW: <<http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/>>.

[9] Základní informace o Programu rozvoje venkova ČR [online]. Praha: Ministerstvo zemědělství ČR, 2013 [cit. 2013-23-1]. Dostupný z WWW: <<http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/program-rozvoje-venkova-na-obdobi-2007/zakladni-informace/>>.

[10] Jednotná platba na plochu [online]. Praha: Ministerstvo zemědělství ČR, 2012 [cit. 2012-12-1]. Dostupný z WWW: <<http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/prime-platby/>>.

[11] Národní doplňkové platby [online]. Praha: Ministerstvo zemědělství ČR, 2012 [cit. 2012-12-1]. Dostupný z WWW: <<http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/prime-platby/narodni-doplňkove-platby/>>.

[12] Podpora pojištění [online]. Praha: Ministerstvo zemědělství ČR, 2013 [cit. 2013-5-4]. Dostupný z WWW: <<http://www.pgrlf.cz/pojisteni/podpora.php>>.

[13] Obchodní rejstřík a sbírka listin [online]. Praha: Ministerstvo spravedlnosti ČR, 2013 [cit. 2013-5-4]. Dostupný z WWW: <<https://or.justice.cz/ias/ui/vypis-vypis?subjektId=isor%3a142008&typ=full&klic=oyh8lh>>.

[16] ŽÍDKOVÁ, D., ŘEZBOVÁ, H., ROSOCHATECKÁ, E. Analysis of development of investments in the agricultural sector of the czech republic. *AGRIS on-Line Papers in Economics and Informatics* [online]. Praha, 2011 [cit. 2013-5-5]. Svazek 3, výtisk 1, s. 33-43. Dostupný z www: <<http://search.proquest.com/docview/864276195?accountid=17116>>.

INTERNÍ DOKUMENTY

[17] Interní materiály Zemědělského družstva „Růžový palouček“.

[22] Interní materiály Zemědělského družstva Dolní Újezd.